

**การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการพัฒนา
คุณธรรม จริยธรรมนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันการพลศึกษา**

**The Results Community Participation in the Moral Ethic Development
of Bachelor degree students of the Institute of Physical Education.**

**นางรัตนาพร กองพลพรหม
นายวันชัย กองพลพรหม**

**คณะศึกษาศาสตร์
สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม**

2553

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันการพลศึกษา

รัตนาพร กองพลพรหม, วันชัย กองพลพรหม

คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการก่อเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม 2) เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาพลศึกษา สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม ในการศึกษาครั้งนี้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความต้องการกิจกรรมพลศึกษา แบบประเมินโครงการการจัดกิจกรรมพลศึกษา การจัดสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบทดสอบทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และแบบประเมินระดับการแสดงผลกิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้สถิติพื้นฐาน และ t – test Dependent

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมพลศึกษาในชุมชน และแบบประเมินโครงการการจัดกิจกรรมพลศึกษา เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา พบว่าการที่เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ส่งผลให้ทราบถึงกระบวนการความต้องการ ปัญหาต่างๆ ของการจัดกิจกรรมพลศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา ซึ่งการจัดกิจกรรมพลศึกษาให้แก่ชุมชนควรจัดอย่างต่อเนื่อง ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมให้แก่ชุมชน จะทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาเพราะการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เป็นการพัฒนาดำเนินการจริงซึ่งเป็นสิ่งที่ดี

2. ผลการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมโดยใช้กิจกรรมพลศึกษาเป็นสื่อ พบว่า โดยรวมชุมชนแสดงความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 อยู่ในระดับมากที่สุด และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดโครงการว่าควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่นักศึกษาหลายรูปแบบและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

3. ผลการทดสอบทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาจากกระบวนการวิจัย พบว่าการทำแบบทดสอบทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ก่อนและหลังการเข้าร่วมกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ก่อนการเข้าปฏิบัติงานในชุมชน ได้คะแนนร้อยละ 58.60 คะแนนเฉลี่ย 117.20 คะแนน จากคะแนนเต็ม 200 คะแนน และหลังการเข้าปฏิบัติงานในชุมชนได้คะแนนร้อยละ 83.05 คะแนนเฉลี่ย 166.10 คะแนน จากคะแนนเต็ม 200 คะแนน และกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา มีคะแนนคุณธรรม จริยธรรม หลังเข้าร่วมกระบวนการวิจัยสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการวิจัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการประเมินระดับการแสดงพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม ทั้ง 4 ด้าน ของนักศึกษา โดยชุมชน หลังการปฏิบัติกิจกรรม พบว่า ระดับการแสดงพฤติกรรม หมวดที่ 1 อุดมคติของครู (Teacher's Will) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หมวดที่ 2 วิญญาณครู (Teacher's Spirit) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก หมวดที่ 3 คุณธรรม (Teacher's Qualification) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก หมวดที่ 4 จริยธรรมของครู (Teacher's Function) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทั้ง 4 ด้าน พบว่า ระดับการแสดงพฤติกรรมอยู่ในระดับมากและมากที่สุดทุกข้อ

สรุป การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา โดยใช้กิจกรรมพลศึกษาเป็นสื่อ มีผลให้การแสดงพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมมากขึ้นทุกด้าน มีจิตอาสาในการปฏิบัติงาน ชุมชนให้ความสนใจในการพัฒนานักศึกษาด้วยความเมตตาและเต็มใจ นักศึกษาแสดงออกถึงการยอมรับผลการประเมินระหว่างการปฏิบัติหน้าที่เป็นระยะ โดยการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นขณะปฏิบัติหน้าที่ ผลการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ การตรงต่อเวลา การรับผิดชอบในหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ การมีวินัยในวิชาชีพ จึงสมควรนำมาใช้ในการพัฒนานักศึกษาต่อไป

**The Results of Community Participation in the Moral and Ethic Development
of Bachelor degree students of the Institute of Physical Education.**

Mrs. Rattanaporn kongpolprom, Mr.Wanchai Kongpolprom

Faculty of the Institute of Physical Education, Mahasarakham.

Abstract

The aims of this action research are to study the procedure of community participation in moral and ethic developing and to study the promoted activities that create community participation in moral and ethic developing. Samples consist of 40 bachelor degree students of the Institute of Physical Education, Mahasarakham, 50 community leaders of Sub-district Administrative Organization, Muang District, Mahasarakham province and 200 youngster and adult Sub-district Administrative Organization, Muang District, Mahasarakham by purposive sampling. The data were collected by focusing on both qualitative and quantitative. The qualitative data were collected by using questionnaires to check the need of physical activities, evaluation form of physical activities projects, discussing and participants observation. The quantitative data were collected by using written test on moral and ethic and form the moral and ethic behavior level shown on the evaluation chart. The data were analyzed by using basic statistics and t-test dependent and content analysis for qualitative data.

Result of the research are:

1. It was found that giving the community a chance to participate in moral and ethic developing activities help the researcher find the proper procedure to run the activities, the community needs, various problems and how to improve planning and managing the moral and ethic developing activities for the physical education students and assure that this procedure should have been done constantly for effective results.
2. The community opinion towards the moral and ethic developing activities is on the high level at the average of 4.56 and they agreed people in the community should participate in various activity continuously.
3. The result of the pre-test on moral and ethic before participation in the developing activities has the score of 58.60 percent 117.20 out of 200 point. The result of the post-test after

participation in the developing activities is higher at 83.05 percent 166.10 out of 200 point. The statistical significant is at .01

4. The community chart showed positive behavior of physical education students who participated in all promoted activities at the highest level for all 4 areas : Teacher' s Will , Teacher' s Spirit, Teacher' s Qualification, and also Teacher' s Function

This action research showed clearly effectively result that the community participation in moral and ethic developing created higher positive moral and ethic in both of people in the community and physical education students. The people in the community showed their willing to help improve moral and ethic behavior and showed their opinion freely during discussing with other participants and physical education students. The physical education students are more punctual, responsible and also pay more respect to their job discipline

Therefore, these promoted activities should be used to develop moral and ethic behavior constantly.

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างดีจาก คณะที่ปรึกษาโครงการวิจัย นายสมพงษ์ ชะตะวดี อธิการบดีสถาบันการพลศึกษา นายนพดล จิรดิลก คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ นายปรีชา เพื่อกขวัณดี รองอธิการบดีสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม นางอินอ้อย เถลิ้มชิต รองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ นายสุเทพ เมย์ไธสง ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหาร ทำให้ งานวิจัยเล่มนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรณัฐ ศรีสะอาด อาจารย์ภาควิชาและประเมินผล คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม นายบุญ ชมภู ข้าราชการบำนาญ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม นางสาวราไพ ศูนย์จันทร์ ครู คศ.3 สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชัยภูมิ นายดาวเรือง สีหราช ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองเสือ จังหวัดกาฬสินธุ์ นายอัครเดช อัศววิสุทธิเจริญ อาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนอนุบาลจังหวัดมหาสารคาม ที่กรุณาให้คำแนะนำและ ตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

ขอขอบคุณผู้นำชุมชน นายอุดมศักดิ์ แสงสว่าง ประธานชุมชนศรีมหาสารคาม นายสุข ธรรมพิชัย ประธานชุมชนศรีอวลย์ 2 นายจำรัส ธนุสา ประธานชุมชนศรีอวลย์ 1 นางสาวสุวเพ็ญ วิริยะ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านโนนสำราญ นายวินัย รักษาพล ผู้ใหญ่บ้านบ้านโนนเคื่อ และคณะกรรมการ ชุมชนทุกคนซึ่งเป็นผู้ร่วมวิจัย จนทำให้การดำเนินงานครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ทุกประการ

ขอขอบคุณผู้บริหาร และคณาจารย์ทุกท่านในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม ที่มีส่วนช่วยเหลือและให้กำลังใจให้งานวิจัยเล่มนี้จนสำเร็จ

รัตนาพร กองพลพรหม

เมษายน 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญและสภาพของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	10
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	11
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วม	12
ความหมายของการมีส่วนร่วม	12
หลักการสร้างการมีส่วนร่วม	14
ขั้นตอนการมีส่วนร่วม	15
หลักสำคัญของการมีส่วนร่วม	16
รูปแบบการมีส่วนร่วม	17
หลักการมีส่วนร่วม	18
แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	20
แนวคิดพื้นฐานและวัตถุประสงค์	21
กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	32
ขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	34
การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม	36
ความหมายของคุณธรรม จริยธรรม	36
ความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม	38
การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของครู	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47
กรอบแนวคิดในการวิจัย	52
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	53
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	53
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	53
ขั้นตอนในการทำวิจัย	55

การเก็บรวบรวมข้อมูล	60
การวิเคราะห์ข้อมูล	61
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	62
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ตอนที่ 1 ผลการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิจัย	67
ตอนที่ 2 ผลการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมพลศึกษา	75
ตอนที่ 3 ผลการทดสอบทางด้านคุณธรรม จริยธรรม	84
ตอนที่ 4 ผลการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม	87
ตอนที่ 5 แบบประเมินโครงการการจัดกิจกรรมพลศึกษา	92
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	99
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	99
สรุปผลการวิจัย	99
ตอนที่ 1 ผลการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิจัย	99
ตอนที่ 2 ผลการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมพลศึกษา	102
ตอนที่ 3 ผลการทดสอบทางด้านคุณธรรม จริยธรรม	102
ตอนที่ 4 ผลการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม	103
ตอนที่ 5 ผลการประเมินโครงการการจัดกิจกรรมพลศึกษา	103
อภิปรายผล	104
ข้อเสนอแนะ	107
บรรณานุกรม	108
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก ภาพกิจกรรมโครงการงานวิจัย	111
ภาคผนวก ข แบบสอบถามความต้องการกิจกรรมพลศึกษา	116
ภาคผนวก ค แบบทดสอบทางด้านคุณธรรม จริยธรรม	119
ภาคผนวก ง เฉลยแบบทดสอบ	130
ภาคผนวก จ แบบประเมินระดับการแสดงพฤติกรรม	132
ภาคผนวก ฉ แบบประเมินโครงการการจัดกิจกรรมพลศึกษา	136
ภาคผนวก ช คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	139
ภาคผนวก ซ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	141
ภาคผนวก ฌ รายชื่อผู้นำชุมชนผู้ร่วมวิจัย	142
ประวัติผู้เขียน	143

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 แสดงกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง	18
แผนภูมิที่ 2 แสดงงานวิจัยเชิงปฏิบัติการเปรียบเทียบกับงานวิจัยแบบดั้งเดิม	23
แผนภูมิที่ 3 แสดงขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	25
แผนภูมิที่ 4 แสดงขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	29
แผนภูมิที่ 5 แสดงกรอบแนวคิด : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	52
แผนภูมิที่ 6 แสดงรายละเอียดขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	56

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1	แสดงค่าร้อยละของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม ในการประเมิน ระดับการแสดงพฤติกรรมคุณธรรม	76
ตาราง 2	ผลการมีส่วนร่วมในการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการ กิจกรรมพลศึกษาในชุมชน	80
ตาราง 3	ผลรวม ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทำแบบทดสอบทางด้านคุณธรรม จริยธรรม	85
ตาราง 4	แสดงการเปรียบเทียบคุณธรรม จริยธรรม ก่อนและหลัง การเข้าร่วมกระบวนการวิจัย	87
ตาราง 5	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการแปลผล พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม หมวดที่ 1 อุดมคติของครู (Teacher 's Will)	88
ตาราง 6	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการแปลผล พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม หมวดที่ 2 วิญญาณครู (Teacher 's Spirit)	89
ตาราง 7	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการแปลผล พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม หมวดที่ 3 คุณธรรม (Teacher 's Qualification)	90
ตาราง 8	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการแปลผล พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม หมวดที่ 4 จริยธรรมของครู (Teacher 's Function)	91
ตารางที่ 9	แสดงค่าร้อยละของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามแยกตามเพศ สถานภาพ อายุ และระดับการศึกษาในการประเมินโครงการการจัดกิจกรรมพลศึกษา	93
ตารางที่ 10	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการแปลผล แบบสอบถามความคิดเห็นในโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยใช้กิจกรรมพลศึกษาเป็นสื่อ	97

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและสภาพปัญหา

ปัจจุบันปัญหาสังคมไทยได้ทวีความรุนแรงและมีความหลากหลายมากขึ้น หากติดตามข่าวทางสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์ จะเห็นว่ามีคดีที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนเกิดขึ้นแทบทุกวัน ไม่ว่าจะเป็นคดีทำแท้ง เด็กถูกข่มขืน ถูกฆ่าหรือถูกใช้แรงงานเยี่ยงทาส จนเกือบจะกลายเป็นกิจวัตรประจำวันไปแล้ว ปัญหาอยู่ที่ว่าจะทำอย่างไรให้ปัญหาเหล่านี้ของเยาวชนไทยลดน้อยลงหรือไม่เกิดขึ้นในสังคมไทย สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งมาจากสภาพแวดล้อมและความเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารไร้พรมแดนในแนวทางโลกาภิวัตน์ซึ่งต่างมุ่งเน้นการแข่งขันเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ทำให้ค่านิยมทางวัตถุมากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรมในเด็กวัยรุ่น ปัญหาสังคม ปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษา ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มนักเรียนนักศึกษา ปัญหาการเรียน นักศึกษาประพฤติไม่เหมาะสมในเวลาเรียน ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน สถานการณ์ดังกล่าวดูน่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง

ปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มของเยาวชน ทุกคนต่างลงความเห็นตรงกันว่า เยาวชนไทยของเราขาดการปลูกฝังในด้าน คุณธรรม จริยธรรม อย่างยั่งยืน คือ อาจจะมีอยู่บ้างแต่เป็นแบบฉาบฉวย ไม่เกิดผลที่ถาวรในขณะที่สังคมไทยต้องการเห็นภาพการพัฒนาเยาวชนไทยไปสู่การเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย และจิตใจ มีสติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข มีรายงานผลการสำรวจของผู้ที่ถูกให้ออกจากงาน เฉพาะในกรณีที่เกี่ยวข้องคุณสมบัติของตนเอง พบว่า 17 % ถูกให้ออกจากงานเพราะขาดทักษะความรู้และประสบการณ์ 83 % ถูกให้ออกจากงานเพราะปัญหาเรื่องความประพฤติ และบุคลิกภาพ ในขณะที่เดียวกันมีผู้ไปสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบการในการพิจารณารับสมัครคนเข้าทำงานในหน่วยงาน องค์กร สถาบันต่างๆ พบว่า ผู้ประกอบการส่วนมากต้องการบัณฑิตที่มีลักษณะ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ อดทน เสียสละ และมีความรับผิดชอบ (เมธาสังขวิจิตร. [http://thaindc.org/files/S18\(1\).pdf](http://thaindc.org/files/S18(1).pdf). และ <http://www.jariyatam.com/moral-cultivation>)

ปัญหาการขาดคุณธรรม จริยธรรมของบุคคล ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมจนกลายเป็นปัญหาของชาติบ้านเมือง และกลายเป็นปัญหาของสังคม นับวันทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ปัญหาทางด้านสังคมดังกล่าว เป็นส่วนหนึ่งที่ถูกละเลยว่าเกิดความล้มเหลวด้านการจัดการศึกษา เสียสะท้อนจากองค์กรต่าง ๆ ในสังคม ที่มีต่อการแก้ไขปัญหาก็หรือภาวะวิกฤติที่เกิดขึ้นใน

สังคมไทย อันเนื่องมาจากบุคคลขาดคุณธรรม จริยธรรม ต่างมีความเห็นสอดคล้องต้องกันว่า ภาระหน้าที่ในการสร้างสมดุลทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่บุคคลและสังคม กระทำได้โดยกระบวนการทางการศึกษา ซึ่งปรากฏให้เห็นจากกฎหมายหรือระเบียบที่สำคัญ คือ รัฐธรรมนูญพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ (<http://stks.or.th/ling/muhammatsofia/2010>)

การให้ความสำคัญในด้านการศึกษาก็คือเป็นความจำเป็นเร่งด่วนสำหรับทุกประเทศ สำหรับในประเทศที่พัฒนาแล้วล้วนแต่เป็นประเทศที่มีประชาชนได้รับการพัฒนาทางการศึกษาที่ดีมาก่อนแล้วค่อยมุ่งพัฒนาในด้านอื่นๆ ต่อไป เหตุนี้เองทำให้ทุกภาคส่วนก็เริ่มมีความตระหนักให้ความสำคัญมากขึ้น และปรากฏภาพความชัดเจนขึ้นเมื่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติสาระที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง องค์กรหน่วยงานต่างๆ ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา และพัฒนาทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการให้สังคมได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชนต่างๆ ฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ สอดคล้องกับ สุดาทัฬหสุวรรณ(2545 : 23) ได้กล่าวว่า สถานศึกษากับชุมชนนั้นคงจะแยกออกจากกันเด็ดขาดไม่ได้ เพราะสถานศึกษาเปรียบเสมือนต้นไม้ ชุมชนเปรียบเหมือนพื้นดิน ยิ่งดินมีคุณภาพเพียงใดก็ย่อมทำให้ต้นไม้เติบโตได้เร็วแข็งแรง มีลำต้น กิ่งก้าน ใบ และผลที่ดี มีอายุยืนยาว นอกจากนี้ต้นไม้ยังช่วยยึดดินให้ติดอยู่ด้วยกันไม่ถล่มไปง่ายๆ ส่วนชุมชนเปรียบเหมือนพื้นดินให้ประโยชน์กับต้นไม้ พื้นดินจะมีคุณภาพดังที่ได้กล่าวมาแล้วก็เพราะเมื่อต้นไม้เติบโตมากขึ้น ใบไม้ ดอกไม้ ผลไม้ แก่จัดก็จะร่วงหล่นลงพื้นดินมันก็จะกลายเป็นปุ๋ยในดินให้ประโยชน์กับต้นไม้ต่อไปอีกเช่นกัน ฉะนั้นต้นไม้และพื้นดินต้องพึ่งพาอาศัยกันฉันใด ชุมชนกับสถานศึกษาก็ต้องพึ่งพาอาศัยกันฉันนั้น ดังนั้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษานับเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนกลไกการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง

การพัฒนาการศึกษามีความจำเป็นยิ่งที่หลายภาคส่วนต้องมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานรัฐและชุมชนควรมีบทบาทช่วยเหลือครอบครัวและส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สนับสนุนให้สถานศึกษาทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียน การประสานหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียน ครูและโรงเรียน รวมทั้งร่วมกับโรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ทำนายพร้อมคู่มือครู แบบฝึกหัด และแนวทางจัดกิจกรรม บทบาทของโรงเรียนควรร่วมมือกับชุมชนและสังคมเพื่อพัฒนาครูให้สามารถสนองความต้องการในการเรียนของเด็กและผู้ปกครอง การสร้างสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีความปลอดภัยถูกสุขลักษณะ ความเป็นระเบียบสวยงาม ให้ความรู้และสร้างความไว้วางใจกัน การสรรหาครูและผู้บริหารที่มี

คุณภาพให้มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตมาบริหารงานโรงเรียน บทบาทของครู ใช้วิธีการสอนและวิธีประเมินที่ผ่านการทดสอบและวิจัยมาแล้วว่าได้ผลดีต่อการพัฒนาของผู้เรียน จัดเนื้อหาวิชาที่กว้างลึก เป็นที่สนใจทั้งแทรกข้อคิดทางคุณธรรมจริยธรรมในบทเรียนตามกิจกรรม อย่างมีความเหมาะสม มีบรรยากาศของการเรียนรู้ที่มีความสุข ครูมีความผูกพันระหว่างนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เป็นตัวอย่างในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม (Satcher : 2005)

การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ โดยมีครูอาจารย์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่ง การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณภาพ ของบุคคลเพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ เมื่อบ้านเมืองประกอบด้วย พลเมืองที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพการพัฒนาประเทศย่อมทำได้สะดวก รวดเร็ว พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (อ้างในเอกสารประกอบการบรรยายการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ทัศนคติ, 2541:1) ครูอาจารย์ เป็นผู้ปลูกฝัง ความรู้ ความคิด สติปัญญา ความสามารถ ความเฉลียวฉลาด อบรมบ่มนิสัยศิษย์ให้ตั้งมั่นอยู่ในคุณธรรม ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างอันดีแก่ศิษย์ ครูอาจารย์ ช่วยหล่อหลอมโดยบูรณาการศาสตร์ กระบวนการเรียนรู้ การให้นิสิตนักศึกษาด้วยตนเองต้องใช้เวลามาก หรือบางคนอาจไม่รู้ ต้องตระหนักว่าคนเรายึดตามลำพังไม่ได้ต้องทำงานร่วมกัน ขอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เกิดความเพียร กล้าคิด กล้าทำ ทำให้เกิดวิสัยทัศน์ และความคิดสร้างสรรค์ ครูอาจารย์จะต้องมีความรักต่อนิสิตนักศึกษา ผู้เรียนมีความเป็นกันเอง สามารถถ่ายทอดความรู้ และสอดแทรกสิ่งต่างๆ ให้อย่างเต็มที่ การถ่ายทอดสิ่งใดๆ ก็ตามต้องการอิสระเสรีไม่มีอคติ แม้หากไม่มีผู้สนับสนุนภูมิคุ้มกัน บัณฑิตไทยในโลกไร้พรมแดนก็ยังพร้อมที่จะดำเนินการ ซึ่งสุดท้ายผลการกระทำเหล่านี้จะส่งผลต่อคุณภาพของบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้ นิสิตนักศึกษา จะรู้ว่าตนเองขาดอะไร ต้องการอะไรในชีวิต และกลับไปวางแผน แล้วเริ่มดำเนินการปฏิบัติ สุดท้ายจะประเมินผลเพื่อนำมาพิจารณาและปรับปรุงต่อไป ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นปาฏิหาริย์ หากเฝ้าดูการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับนิสิตนักศึกษาจากตอนเข้ามาเป็นน้องใหม่ในมหาวิทยาลัย ไปจนเมื่อจบเป็นบัณฑิต 4-6 ปีให้หลัง จะเห็นการเปลี่ยนแปลง ที่มากมายและลึกซึ้ง บุคลิกภาพที่ปรากฏ วาจาท่าทาง และความคิดปรับเปลี่ยนเป็นคนหนึ่งซึ่งจะติดตัวเขาไปตลอดชีวิต นิสิตนักศึกษาโดยทั่วไปมีอายุอยู่ในวัยที่กำลังจะเป็นผู้ใหญ่ กำลังสร้างอนาคตของตน การศึกษาซึ่งรวมทั้งที่กำหนดเป็นทางการ และที่เรียนจากสิ่งแวดล้อม มีส่วนเป็นเบ้าหลอม หล่อหลอมรูปทรงให้บัณฑิตมีลักษณะของแต่ละคน (จรัส สุวรรณเวลา, 2545:12)

นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา นับเป็นชุมพลพลังทรัพยากรมนุษย์อันทรงคุณค่ายิ่งของสังคมและประเทศชาติ การพัฒนานิสิตนักศึกษาไปสู่เป้าหมายให้เป็นคนเก่ง ดี และมีความสุขนั้น ย่อมเป็นหน้าที่ทั้งทางตรงและทางอ้อมของสถาบันอุดมศึกษาการพัฒนานิสิตนักศึกษา จึงมิใช่เป็นเพียงการวัดการเรียนการสอน หรือ การจัดประสบการณ์ให้มีความรู้และทักษะในสาขาอาชีพเท่านั้น แต่ต้องพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมเพื่อให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาออกไปเป็นคนดี มีความรู้ คู่คุณธรรมด้วย ดุจดั่งพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชที่ว่า “จงอย่าผลิตบัณฑิตให้เป็นเพียง คนเก่ง” เพราะคนเก่งอย่างเดียวเป็นเพียงพลังแห่งความคิดและสร้างสรรค์ แต่จะต้องผลิตให้เป็น “คนดี” ด้วย เพราะความคิดจะช่วยเตือนสติคำจูน เป็นทางเสือที่จะทำให้รู้ ประพฤติดีละเว้นความชั่ว ทำให้ความคิดและการสร้างสรรค์ เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร” การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถของประเทศ และจะต้องพัฒนาคนในชาติทางด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่ดีงามด้วย เพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยพัฒนาให้บุคคลเป็นคนดี สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่น เมื่อประชาชนภายในชาติเกิดความสุข ก็ส่งผลให้สภาพสังคมนั้นเกิดความสุขตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับฐานความคิดเกี่ยวกับความจำเป็นในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแก่นิสิตนักศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2540 ในมาตรา 81 ระบุว่า “รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนเอกชนจัดการศึกษาอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ คู่คุณธรรม” และคำกล่าวที่ว่า คนมีการศึกษา จะต้องได้รับการพัฒนาใน 3 ด้าน คือ ด้านปัญญา คือ รู้อะไร ก็รู้ความจริง เข้าถึงความจริง (รู้จริงจัดเจน ทำได้จริง) มีความดีงาม ซึ่งอาจจะเรียกว่า “คุณธรรม” และมีความสุข หรือไม่มีทุกข์ (<http://www.eduserv.ku.ac.th-band,June 5,2006>.) สถาบันอุดมศึกษาที่มีหน้าที่ผลิตครู จึงควรตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบในการผลิตครูให้ได้คุณภาพและมีประสิทธิภาพ เป็นที่ต้องการของสังคม แม้ว่าจะเป็นการดำเนินการซึ่งยากยิ่งเช่นใดก็ตามเพราะ ครู คือ ผู้กำหนดคุณภาพประชากรในสังคม และคุณภาพประชากรในสังคม คือ ตัวพยากรณ์ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม วิชาชีพครูจึงควรเป็นที่รวมของคนเก่ง คนดี สามารถเป็นต้นแบบทางคุณธรรม จริยธรรม การประพฤติปฏิบัติตน การดำรงชีวิต และการขึ้นนำสังคมไปในทางที่เหมาะสม ในสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏในปัจจุบัน วิชาชีพครูกลับเป็นวิชาชีพที่คนทั่วไปดูหมิ่นดูแคลน เป็นวิชาชีพที่รายได้ต่ำ ผู้ประกอบวิชาชีพครูยากจน ผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงและมีฐานะดี ไม่ประสงค์จะให้บุตรหลานของตนศึกษาเพื่อออกไปประกอบวิชาชีพครูเยาวชนที่สำเร็จการศึกษาชั้น ม. 6 ก็ไม่ประสงค์ที่จะสมัครเรียนในสาขาวิชาชีพครู ผู้สมัครเรียนในสาขาครูจึงมักเป็นผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนต่ำ เมื่อไม่สามารถสอบเข้าเรียนในสาขาวิชาชีพอื่นได้แล้วจึงจะสมัครเรียนเพื่อออกไปเป็นครูจึงเป็นสาเหตุให้อาชีพครูตกต่ำในปัจจุบันซึ่งอาจสรุปปัญหาได้ดังนี้ (รุ่ง แก้วแดง, 2543:8)

1. การลดความสำคัญในการประกอบอาชีพครู คนที่เรียนครูไม่ได้ตั้งใจที่จะเป็นอย่างแท้จริง เพราะมักจะเลือกเรียนเป็นลำดับท้าย ๆ จึงมักได้ยินว่าไม่รู้จะเรียนอะไรแล้วมาเลือกเรียนครู
2. ขาดการพัฒนาตนเอง ครูส่วนใหญ่ไม่ได้พัฒนาตนเองหลังจากจบจากสถาบันการฝึกหัดครูไปแล้ว ตัวครูเองไม่ค่อยสนใจศึกษาต่อยอดความรู้เพิ่มเติม ความรู้ส่วนใหญ่จึงเป็นความรู้ที่ได้จากการฝึกประสบการณ์ในสถาบันฝึกหัดครูมา จึงทำให้ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่ค่อนข้างรวดเร็ว
3. ขาดการวิจัยและพัฒนาตนเอง ศาสตร์ในสาขาการศึกษามีการวิจัยและพัฒนาไม่น้อยเมื่อเทียบกับวงการอื่น ๆ เช่นวงการแพทย์ วงการสารสนเทศ วงการวิศวกรรม ฯลฯ หรือแม้จะมีงานวิจัยที่มีอยู่น้อย แต่ไม่นิยมสนใจที่จะนำมาปรับขยายผลกับนักเรียนของตน
4. ค่าตอบแทนไม่สมดุลกับค่าครองชีพ ในสถานะที่สังคมนิยมวัตถุมากขึ้น ค่าครองชีพสูงขึ้นรายได้ของครูมาทางเดียว จึงทำให้ครูจำนวนหนึ่งเป็นหนี้สินจนกลายเป็นปัญหาระดับชาติ
5. ให้ความสำคัญกับสายงานบริหารการศึกษา โอกาส และความก้าวหน้า มีความก้าวหน้าน้อยกว่าตำแหน่งในสายการบริหาร จึงทำให้ครูที่เก่งต้องการเข้าสู่ตำแหน่งในสายบริหารมากขึ้น
6. ขาดเสรีภาพทางวิชาการ หลักสูตรกำหนดให้ครูต้องสอนตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และวางระเบียบไว้ที่เข้มงวด ทำให้มองว่าครูสอนไม่เป็นไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ต้องมีกรอบไว้ควบคุม เป็นเหตุให้ขาดเสรีภาพทางการสอนของครู
7. ขาดการศึกษาประเพณี วัฒนธรรม และสภาพของชุมชน ครูที่ทำหน้าที่สอนในโรงเรียนส่วนหนึ่ง ไม่ใช่คนในพื้นที่ จึงไม่เข้าใจวัฒนธรรม ความสำคัญของประเพณีท้องถิ่น ซึ่งเด็กได้รับการปลูกฝังจากชุมชน จึงทำให้ครูไม่เข้าใจพฤติกรรมบางอย่างของเด็กได้อย่างลึกซึ้ง
8. สถานศึกษาขาดการทำงานเชิงรุก ถนัดในการตั้งรับมากกว่า ชุมชนกับโรงเรียนไม่ได้ร่วมกันพัฒนาการศึกษาร่วมกันอย่างจริงจัง การดำเนินการศึกษาผู้ปกครองไม่ค่อยมีส่วนร่วมทำให้ขาดการยอมรับจากชุมชนเพราะไม่มีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มแรก

สถาบันการพลศึกษาเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีวัตถุประสงค์ในการผลิตและพัฒนาบุคลากรทางการพลศึกษา การกีฬา วิทยาศาสตร์การกีฬา วิทยาศาสตร์สุขภาพ นันทนาการ และบุคลากรในด้านที่เกี่ยวข้อง มีภารกิจทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการ การให้บริการชุมชน การใช้และพัฒนาเทคโนโลยี เสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้แก่ท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษทางกีฬา นันทนาการ และบุคคลที่มีความบกพร่อง

ทางร่างกาย รวมถึงการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน และกีฬาไทย ซึ่งมียุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษา กลยุทธ์ที่ 4.1 การพัฒนาคุณภาพนักศึกษา โดยมีเป้าหมายชัดเจน คือ จัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นกระบวนการคิดและวิเคราะห์ พัฒนาให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ ส่งเสริมกระบวนการคิด การแสดงออกอย่างมีเหตุผล ปลุกฝังให้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต สร้างเสริมคุณธรรม และจริยธรรม พัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ พัฒนาความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ จัดกิจกรรมด้านกีฬา และนันทนาการ เพื่อสร้างเสริมสุขภาพ สืบสานประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น(ยุทธศาสตร์สถาบันการศึกษา,2550 : 8)

บัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความต้องการของสังคม ควรเป็นบัณฑิตที่ถึงพร้อมด้วยความรู้ด้านวิชาการควบคู่กับการมีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อที่จะสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพให้ประสบความสำเร็จ และต้องมีคุณธรรมในการทำงานด้วยความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ ขยันพากเพียร อดทน หนักเอาเบาสู้ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ซึ่ง ศาสตราจารย์สำเนา ว. จ. รศ. ป. (2542:34) ได้ แสดง ความคิดเห็น ไว้ว่า "ปัญหาความเสื่อมโทรมทางคุณธรรมจริยธรรมของสังคมไทยในปัจจุบัน จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปในทางที่น่าวิตกกังวล และจะเป็นปัญหาอย่างยิ่งต่อการพัฒนานักศึกษาในอนาคต" สถาบันการศึกษาควรปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างให้เยาวชนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีทักษะในการจัดการ มีคุณธรรมและมีค่านิยม ที่ดีงาม รักการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง เห็นประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีความเป็นประชาธิปไตยและรู้จักสร้างสันติสุข ให้เกิดขึ้นในสังคม สถาบันอุดมศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการผลิตบัณฑิตออกไปรับใช้สังคม ซึ่ง การพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อความเป็นคนที่สมบูรณ์พร้อมในทุกด้าน ไม่สามารถกระทำได้เฉพาะในห้องเรียนหรือด้วยการให้ความรู้ทางวิชาการแต่เพียงอย่างเดียว กระบวนการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียน การเรียนรู้อันเกิดจากการได้ปฏิบัติจริงตามความคิด ความเชื่อ ความสนใจของตนเอง จะก่อให้เกิดประสบการณ์ตรง และเป็นเส้นทางที่นำไปสู่พัฒนาการทางสติปัญญา การสร้างโอกาสการเรียนรู้นอกชั้นเรียน จึงเป็นบทบาทสำคัญของสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการเรียนการสอน (คณะอนุกรรมการพัฒนานิสิตศึกษานอกชั้นเรียน, 2549:12) กล่าวว่ามีความจำเป็นในการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่เน้นการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพของคนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่รับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม มีส่วนทำให้สถาบันอุดมศึกษามุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตทั้งด้านปริมาณและคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นพลังในการสืบทอด และสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่สังคมและประเทศชาติ แต่ผลสะท้อนจากสังคมและจากผู้ใช้บัณฑิตในสายวิชา

ต่างๆพบว่า คุณภาพบัณฑิตโดยรวมยังต้องแก้ไข และพัฒนาทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรม จริยธรรมเพิ่มขึ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีลักษณะอันพึงประสงค์ 3 ประการ คือ

1. การเป็นผู้มีคุณธรรม หมายถึง การเป็นผู้มีจิตใจเอื้อเฟื้อ มีวินัย มีความรับผิดชอบ สุจริตเที่ยงธรรม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความตั้งใจที่จะทำประโยชน์แก่สังคมทั้งในขณะที่ กำลังศึกษา และเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปแล้ว

2. การเป็นผู้มีคุณภาพ หมายถึง การเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่ศึกษา ทั้งทฤษฎี และปฏิบัติ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้อย่างสร้างสรรค์ มีการวางแผนการทำงานอย่างมีระบบ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้ลุล่วงไปด้วยดี มีความสามารถในการทำงานร่วมกันเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีตลอดจนเป็นผู้ที่มีชีวิตที่เป็นสุข มีความสมบูรณ์ทั้งสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม

3. การเป็นผู้มีคุณค่า หมายถึง การเป็นบุคคลที่อยู่ในสังคมอย่างมีประโยชน์ สามารถ ประพฤติตนให้เหมาะสมแก่หน้าที่ เป็นที่ปรารถนาของสังคม เป็นผู้มีระเบียบวินัย และรักษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของชาติต่อไป ในการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีลักษณะ อันพึงประสงค์ดังกล่าวนี้ นอกจากจะอาศัยกระบวนการและกลวิธีที่จะช่วยให้เกิดการ พัฒนา โดยการสร้างหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมแล้ว การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอนด้วยการใช้ กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างอาจารย์ และนักศึกษาก็เป็นกระบวนการที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ทั้งนี้ เพราะอาจารย์ผู้สอนนั้น มีความสำคัญและจำเป็นยิ่งต่อการหล่อหลอม และพัฒนาบุคลิกภาพ ของนักศึกษาให้เป็นผู้ที่มี “ความรู้คู่คุณธรรม”

การที่จะสอดแทรกความรู้ และการปฏิบัติที่จะทำให้นักศึกษาเป็นผู้มีจิตใจและพฤติกรรม ที่มีคุณธรรมในหลายรูปแบบ มีแนวคิด ดังนี้

1. การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอนที่จะให้ได้ผลซึมลึกเข้าไปใน จิตใจจะต้องมีการลงมือปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2. อาจารย์ และนักศึกษาจะต้องเห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม มีความรู้ความ เข้าใจด้วยจิตใจที่ยอมรับในคุณงามความดีอย่างแท้จริง ยินดีปฏิบัติด้วยความรู้สึกที่เป็นสุข ไม่ได้ถูก บังคับหรือมีเงื่อนไขการสอดแทรกจะต้องค่อยๆ ทำในลักษณะน้ำซึมบ่อทราย

3. อาจารย์ และนักศึกษามีส่วนร่วมรวมพลังเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันด้วย การบูรณาการคุณธรรมเข้ากับศาสตร์ของวิชาที่สอน

4. บุคคลที่เกี่ยวข้องต้องมีแนวคิด และการปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน

การมีส่วนร่วมเริ่มเป็นที่รับรู้ของสังคมไทยด้วยกระแสของการเมืองในโลกยุคใหม่ที่มีทิศทาง (De-centralize) และเน้นไปในเรื่องสิทธิของพลเมืองทั้งในฐานะปัจเจกและฐานะหน่วยทางสังคมกับการเคลื่อนไหวและปฏิบัติการของชุมชนไทยที่ตื่นตัวต่อปัญหาและนโยบายประชานิยม การมีส่วนร่วมปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม 2545 ระบุว่าในการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และในกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน สถานประกอบการและสถาบันทางสังคมอื่น การมีส่วนร่วมมีมิติที่มากไปกว่าการให้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางของความร่วมมือ เพราะความร่วมมือ (Cooperation) หมายถึง การที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นเจ้าของหรือเป็นเจ้าของภาพ แต่การมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การที่องค์กรประกอบต่าง ๆ ทั้งครู ผู้เรียน ผู้บริหาร การศึกษา ผู้นำชุมชน หรือสมาชิกชุมชน มาร่วมดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งในลักษณะของกระบวนการ (Process) มีขั้นตอนที่จะมุ่งหมายให้เกิดการเรียนรู้ (Learning) อย่างต่อเนื่อง มีพลวัต (Dynamic) คือมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีการแก้ปัญหาร่วมกัน กำหนดแผนงานใหม่ๆ เพื่อสร้างความยั่งยืนในความสัมพันธ์ของทุกฝ่าย ที่เข้าร่วมด้วยกัน ซึ่งมีความหลากหลายตามความเกี่ยวข้องของกิจกรรมที่จะทำ (<http://www.212cafe.com/freewebboard/view.php?user=edubon3>) จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เป็นสิ่งที่นักศึกษาต้องได้ปฏิบัติจริง โดยใช้กิจกรรมพลศึกษาที่หลากหลายเป็นสื่อ และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมพลศึกษาตามความต้องการของชุมชนนั้น ประยุกต์จากความรู้ที่มีในเชิงวิชาการปฏิบัติในบทบาทหน้าที่ของครูพลศึกษาที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งแสดงถึงคุณภาพของบัณฑิตที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยอาศัยกระบวนการและกลวิธีที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร ดังนั้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้กิจกรรมพลศึกษาเป็นสื่อในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม จึงเป็นที่มาของความสนใจในการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม แบบยั่งยืนในระยะยาวและสามารถขยายผลอย่างต่อเนื่องต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการก่อเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม
2. เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

กระบวนการที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีในที่นี้ จะใช้วิธีการบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เท่านั้น ซึ่งนอกจากเป็นกระบวนการในการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมแล้ว ยังเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ แก้ปัญหาในด้านอื่น ๆ ได้อีกด้วย ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านตัวแปร เนื้อหาที่ศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมของชุมชน ครั้งนี้ เพื่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม จากการปฏิบัติหน้าที่ของนักศึกษา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม เป็นสำคัญ

1.2 การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ครั้งนี้ เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนกับผู้วิจัยในการร่วมกำหนดปัญหาและความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมพลศึกษาที่เหมาะสมกับชุมชน และพฤติกรรมของนักศึกษาด้านคุณธรรม จริยธรรม ตามยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษากลยุทธ์ ที่ 4.1 ข้อ 6 คือ มีกิจกรรมพัฒนาและสร้างเสริมคุณธรรม และจริยธรรม ให้กับนักศึกษาที่แสดงออกในขณะปฏิบัติหน้าที่ตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัย เท่านั้น

1.3 คุณธรรม จริยธรรม ในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมจากการปฏิบัติจริงเมื่อนำหลักธรรมไปปฏิบัติ ซึ่งมีแนวทาง 5 ประการ คือ การจัดสิ่งแวดล้อมที่สะอาด ครูควรแสดงแบบอย่างที่ดีอยู่เป็นประจำ ในการสอนควรสร้างสถานการณ์จำลอง การสอนโดยใช้เทคนิคกลุ่มสัมพันธ์ ครูควรเป็นผู้ให้กำลังใจแก่นักเรียน (ผกา สัตยธรรม 2544 : 259) โดยการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินคุณธรรมจากหมวดที่ 3 คุณธรรม (Teacher's Qualification) คือ คุณสมบัติหรือคุณภาพดี ตลอดจนความสามารถที่มีอยู่ในตัวครู (นักศึกษา) และหมวดที่ 4 จริยธรรม (Teacher' Function) หมายถึงการแสดงออกในสิ่งที่ควรปฏิบัติอันเป็นหน้าที่ ที่ครูควรกระทำ (ผกา สัตยธรรม 2544 : 210) และ (ปราชญา กล้าผจญ 2548:289)

2. ขอบเขตด้านกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาพลศึกษา จำนวน 40 คน ภาคปลาย ปีการศึกษา 2553 ของสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม

2.2 ผู้นำชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 50 คน

2.3 เยาวชน ประชาชน ในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 200 คน

3 ขอบเขตด้านสถานที่ที่ศึกษา

3.1 สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม

3.2 ชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 5 แห่ง

4. ขอบเขตด้านระยะเวลาในการวิจัย ระยะเวลา 1 ปี ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2553 ถึง เดือน เมษายน 2554 เท่านั้น

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR: Participatory Action Research) หมายถึง การวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยคนที่ร่วมวิจัยต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ วางแผนการกระทำตามแผนและประเมินผลทุกกิจกรรมอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิจัย

2. การพัฒนา (Development) หมายถึง การทำให้ดีขึ้น สามารถปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง และทำได้ดีขึ้นเรื่อย ๆ จนสามารถปฏิบัติได้เป็นกิจวัตร

3. คุณธรรม จริยธรรม (Moral and Ethic) หมายถึง การที่บุคคลทุกคนยึดแนวปฏิบัติในการทำหน้าที่ประจำตัวประจำอาชีพเพื่อการปฏิบัติงานให้ได้ผลดีแก่สังคมและแก่ตนเอง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำคุณธรรม จริยธรรมของครู ของปราชญ์ กล่าวขวัญ(2548:289) ซึ่งเรียกว่า “คุณธรรมนิยม” ประกอบด้วยคุณธรรมของครูใน 4 ด้าน คือ

หมวดที่ 1 อุคมคติของครู (Teacher 's Will) หมายถึง สิ่งที่ครูมีความตั้งใจในสิ่งที่ดีที่สุดในสิ่งที่ยึดถือ

หมวดที่ 2 วิญญาณครู (Teacher 's Spirit) หมายถึง ลักษณะที่เป็นแก่นแท้ในสถานะของความเป็นครู

หมวดที่ 3 คุณธรรม (Teacher 's Qualification) หมายถึง คุณสมบัติหรือคุณภาพดีตลอดจนความสามารถที่มีอยู่ในตัวครู

หมวดที่ 4 จริยธรรมของครู (Teacher 's Function) หมายถึง การแสดงออกในสิ่งที่ควรปฏิบัติอันเป็นหน้าที่ที่ครูควรกระทำ

4. นักศึกษาระดับปริญญาตรี หมายถึง นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม ที่เรียนรายวิชาการเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 3 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2553

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนา คุณธรรมจริยธรรม โดยเน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักศึกษาศาสนาการพลศึกษาทั้ง 17 วิทยาเขต
2. เพื่อเป็นองค์ความรู้ในการพัฒนานักศึกษาศาสนาการพลศึกษา ให้มีคุณธรรมจริยธรรมในการเป็นครูมืออาชีพในอนาคต
3. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของสถาบันการพลศึกษา โดยเน้นการมีบทบาทของชุมชน องค์กรอื่น ๆ ในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมให้มากขึ้น
5. เพื่อเผยแพร่ข้อมูลสนเทศในวารสารของสภาวิจัยแห่งชาติ

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย เรื่อง “การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักศึกษาในระดับปริญญาตรี สถาบันการพลศึกษา” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วม

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมจากนักการศึกษาหลายท่านไว้ดังนี้

การมีส่วนร่วม หมายถึง การจัดดำเนินงาน 3 ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมด้วยการสนับสนุนทรัพยากรซึ่งอาจจะเป็นแรงงาน เงินทุน หรือวัสดุ การมีส่วนร่วมด้วยการจัดองค์กร หรือโครงสร้างให้มีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมด้วยการมอบอำนาจให้ผู้รับผลประโยชน์หรือประชาชนหรือชุมชน (World Health Organization,1991 อ้างถึงในสมศักดิ์ อาภาศรีทองสกุล, 2548:4)

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันของกลุ่มบุคคล ที่มีส่วนได้เสีย ในทุกขั้นตอนของโครงการพัฒนา การมีส่วนร่วมต้องเป็นไปในรูปที่ผู้รับการพัฒนาเข้ามามีส่วนกระทำให้เกิดการพัฒนาไม่ใช่เป็นผู้รับการพัฒนาตลอดไป ทั้งนี้เป็นการเกื้อหนุนให้เกิดการพัฒนาที่แท้จริงและถาวร การมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ใช่หมายความว่าเพียงการดึงประชาชนเข้ามาทำกิจกรรมตามที่ผู้นำท้องถิ่นคิด หรือจัดทำขึ้น เพราะแท้จริงแล้วในหมู่บ้านหรือชุมชนต่าง ๆ มีกิจกรรม และวิธีดำเนินงานของตนอยู่แล้ว ประชาชนมีศักยภาพที่จะพัฒนาหมู่บ้านของตนได้ แต่ผู้บริหารการพัฒนามักไม่สนใจสิ่งที่มีอยู่แล้ว โดยพยายามสร้างสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาเพื่อให้ได้ชื่อว่า เป็นความคิด หรือโครงการของตน (เฉลียว บุรีภักดิ์ และคณะ อ้างถึงในสมบัติ บุญโต,2545:13)

การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา เป็นการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมค้นหา

ปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากร และเทคโนโลยีในท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยโครงการจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน (ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ อ้างถึงในสมบัติ บุญโต, 2545:13)

การมีส่วนร่วม หมายถึง การสร้างโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมกิจกรรมเพื่อได้ประโยชน์ โดยเท่าเทียมบนพื้นฐานความสมัครใจ การตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมาย นโยบาย การวางแผนและดำเนินงานโครงการพัฒนา (ประภาเพ็ญ เวสารัชช อ้างถึงในสุวิภา ไพรพินาศ, 2546:14)

การมีส่วนร่วม หมายถึง การให้โอกาสประชาชนเข้าร่วมการดำเนินงานตั้งแต่กระบวนการเบื้องต้นจนถึงกระบวนการสิ้นสุด โดยที่การเข้าร่วมอาจจะร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือครบวงจรก็ได้ การเข้าร่วมมีทั้งรายบุคคล กลุ่มหรือองค์กร ซึ่งมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน การรับผิชอบร่วมกัน เพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กร เพื่อให้บรรลุถึงการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ (ดุยฎี อายุวัฒน์ และคณะ อ้างถึงในสุวิภา ไพรพินาศ, 2546:14)

การมีส่วนร่วม หมายถึง การสร้างโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมกิจกรรมเพื่อได้ประโยชน์ โดยเท่าเทียมกันบนพื้นฐานความสมัครใจ การตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมาย นโยบาย การวางแผนและดำเนินงานตามโครงการพัฒนา (องค์การสหประชาชาติ อ้างถึงในสุวิภา ไพรพินาศ, 2546:14)

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือ คณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน ทำประโยชน์ต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ หรือกระบวนการบริหาร ประสิทธิภาพขององค์การขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์การนั้นในการปฏิบัติการกิจให้บรรลุเป้าหมาย วิธีหนึ่งในการรวมพลังความคิด สติปัญญา ก็คือ การมีส่วนร่วม การให้บุคคลมีส่วนร่วมในองค์การนั้น บุคคลจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการหรือปฏิบัติการกิจต่าง ๆ เป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพันต่อภารกิจและองค์การ (จุฬารักษ์ โสตะ อ้างถึงในสมบัติ บุญโต, 2551:14)

สรุป การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลในท้องถิ่นร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง โดยเริ่มต้นจากการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับประโยชน์จากการทำกิจกรรมด้วยกัน

การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหลักการสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญ และเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจเพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักการธรรมาภิบาลที่ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

รับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุก ๆ ฝ่าย

ในการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 จึงต่างให้ความสำคัญต่อการบริหารราชการอย่างโปร่งใส สุจริต เปิดเผยข้อมูล และการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การตัดสินใจทางการเมือง รวมถึงการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในทุกระดับ

หลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาคราชการนั้น International Association for Public Participation ได้แบ่งระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1. การให้ข้อมูลข่าวสาร ถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาคราชการจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การตีพิมพ์ และ การให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์

2. การรับฟังความคิดเห็น เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์

3. การเกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย

4. ความร่วมมือ เป็นการให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดยเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ

5. การเสริมอำนาจแก่ประชาชน เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด

การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจทำได้หลายระดับและหลายวิธี ซึ่งบางวิธีสามารถทำได้อย่างง่าย ๆ แต่บางวิธีก็ต้องใช้เวลา ขึ้นอยู่กับความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ค่าใช้จ่ายและความจำเป็นในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องละเอียดอ่อน จึงต้องมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชน การรับฟังความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งพัฒนาทักษะและศักยภาพของข้าราชการทุกระดับควบคู่กันไปด้วย (เอกสารแจกประกอบการประชุม วันที่ 21 กันยายน 2549 กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข 20 กันยายน 2549)

ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

ขั้นตอนในการมีส่วนร่วมประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ
(อนงค์ พัฒนจักร อ้างถึงในสุวิภา ไพรีพินาศ, 2546 :15)

1. ขั้นการวางแผน ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามประเมินผลการตัดสินใจ
2. ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการและการบริหาร การใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรรและการบริหาร
3. ขั้นการใช้ประโยชน์ ประชาชนมีความสามารถนำเอากิจกรรมมาใช้ประโยชน์ได้ เป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเอง และการควบคุมทางสังคม
4. การได้รับประโยชน์ ประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่ที่เท่าเทียมกัน

หลักสำคัญของการมีส่วนร่วม

หลักสำคัญของการมีส่วนร่วมมีแนวปฏิบัติการร่วมกับประชาชนที่สำคัญ ๆ ดังนี้
(บัณฑูร อ่อนคำ อ้างถึงในสมบัติ บุญโต, 2551:15)

1. การจัดความสัมพันธ์ที่เสมอภาคเท่าเทียมกัน การจัดความสัมพันธ์ด้านบทบาทระหว่างนักพัฒนากับชุมชนที่เท่าเทียมกัน เป็นหลักการสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วมโดยต่างฝ่ายควรมีความตระหนักความต้องการของตนเอง และสิ่งที่คุณเองสามารถทำได้ รวมทั้งองค์กรชุมชนควรตระหนักในความเป็นเจ้าของ ต้องการคิดเอง ทำเอง กำหนดเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นส่วน

ที่คอยกำกับ กำหนดให้เกิดบทบาทการทำงานที่เหมาะสมตามศักยภาพ และเป็นที่พอใจร่วมกัน ทั้งสองฝ่าย

2. การมีอิสระไม่ครอบงำ ความเชื่อมั่นในความเป็นมนุษย์ควรอยู่บนฐานของการไม่ครอบงำ การให้อิสระในการคิด และการแสดงออกโดยไม่มีอคติ และไม่นำความคิดความเชื่อของตนมาวัด หรือตีคุณค่า หรือชักจูงครอบงำให้เปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะความเชื่อมั่นในศักยภาพ ฐานความรู้ ภูมิปัญญา และประวัติศาสตร์วัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน ที่จะป็นฐานพลังสำคัญ ในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองต่อไป โดยที่นักพัฒนาต้องมีวิสัยทัศน์ที่เปิดกว้างพร้อมจะยอมรับฟัง ความแตกต่าง ความเคารพในความเป็นคนของทุกคน

3. การมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มในสังคม ในชุมชนหนึ่ง ๆ ย่อมประกอบด้วย ความแตกต่างหลากหลาย ทั้งด้านฐานะ เพศ วัย สถานะทางสังคม ฯลฯ การสร้างโอกาสเปิดพื้นที่ทางสังคมอย่างเท่าเทียมในการให้ทุกส่วนได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกทางความคิด ศักยภาพ ความรู้ และร่วมมีบทบาทดำเนินการอย่างต่อเนื่องซึ่งจะทำให้งานที่ดำเนินไปนั้นไม่กระจุกตัวอยู่ที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และส่งผลกระทบไปสู่คนทุกส่วนในชุมชน ในสังคมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

4. การมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการทุกขั้นตอน การดำเนินงานพัฒนาตามโครงการพัฒนาหนึ่ง ๆ นั้น มีกระบวนการขั้นตอนที่ต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน หลายครั้งที่พบว่าโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนตั้งแต่ขั้นตอนการศึกษาข้อมูล และการรับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเมื่อถึงขั้นดำเนินการแล้วมักเกิดปัญหาความขัดแย้ง และสร้างผลกระทบต่อชุมชนมากมายตามมา รวมทั้งการให้ความหมายของการมีส่วนร่วมที่ขาดความเข้าใจอย่างแท้จริง ซึ่งหน่วยงานทั้งหลายที่เข้ามาดำเนินงานร่วมกับชุมชน มักอ้างเสมอว่าได้เปิดโอกาสการมีส่วนร่วมของชุมชนแล้ว โดยการเชิญตัวแทนของชุมชนเข้าร่วมประชุม และร่วมกิจกรรม ในขณะที่โครงการที่ดำเนินการไปนั้นผ่านการวางแผน และตัดสินใจมาแล้ว โดยที่ชุมชนไม่มีโอกาสรับรู้มาก่อน แต่เป็นเพียงผู้ร่วมในบางส่วนที่กำหนดโดยเจ้าของโครงการนั้น ๆ

การมีส่วนร่วมที่แท้จริงจึงควรให้องค์กรชุมชนมีส่วนร่วมตั้งแต่การรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนกำหนดเป้าหมาย การตัดสินใจ การปฏิบัติ การตรวจสอบ การติดตามประเมินผล การสรุปบทเรียน แก้ไขปรับปรุง รวมทั้งการขยายผลและเผยแพร่ผลสู่สาธารณะ

รูปแบบของการมีส่วนร่วม

Norman Uphoff (อ้างถึงใน สุวิภา ไพรีพินาศ, 2546:15) ได้สร้างกรอบพื้นฐานเพื่ออธิบายและวิเคราะห์ในแง่ของรูปแบบมีส่วนร่วมได้ 4 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นการตัดสินใจตั้งแต่ระยะเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงของกิจกรรม และการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม เป็นการเข้าร่วมโดยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหารและการร่วมแรงร่วมใจ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ซึ่งอาจเป็นวัตถุประสงค์หรือทางสังคม
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นรูปแบบในการควบคุมตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

สรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมนั้นมีกระบวนการตั้งแต่ การร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินกิจกรรม ร่วมรับประโยชน์ และร่วมประเมินผล

กระบวนการเรียนรู้และการทำกิจกรรมแบบมีส่วนร่วม มีลักษณะดังนี้

1. มุ่งผลลัพธ์ของการเรียนรู้ (Learning Outcome) ที่ผู้เรียน ครู ผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และภาคีต่าง ๆ จะเกิดความรู้ความเข้าใจในบางเรื่องบางปัญหาร่วมกัน มากกว่ากิจกรรมของการสร้างวัตถุ
2. เน้นการมีส่วนร่วมและบทบาทของชุมชนกับสถานศึกษาอย่างเสมอภาค สมานฉันท์ มิใช่กิจกรรมของสถานศึกษาฝ่ายเดียว หรือมีชุมชนเข้าร่วมอย่างจำกัด
3. มีแนวโน้มของความยั่งยืนในระยะยาว สามารถขยายผลต่อเนื่องไปได้ มิใช่กิจกรรมระยะสั้น ที่ทำเสร็จสิ้นไปในช่วงเวลาเฉพาะหน้าเท่านั้น
4. มีเนื้อหาที่สัมพันธ์กับฐานชีวิต ฐานวัฒนธรรมและฐานทรัพยากรของชุมชน
5. เป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับการเรียนการสอนได้แยกออกมาต่างหาก
6. เป็นกิจกรรมที่มีลักษณะสร้างสรรค์ สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ

ของชุมชน (<http://www.212cafe.com/freewebboard/view.php?user=edubon3>)

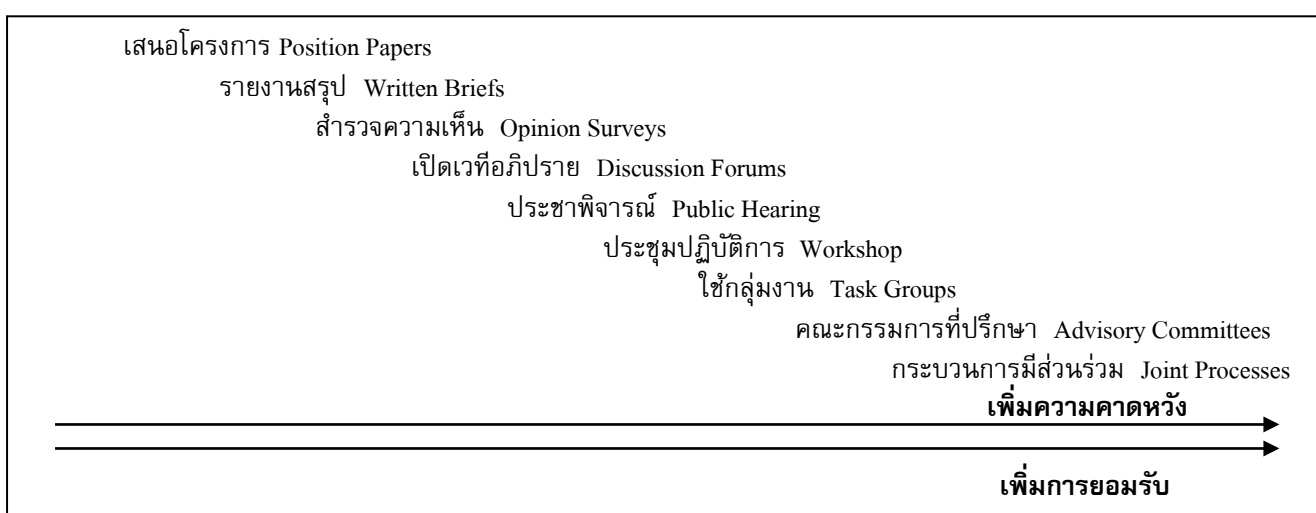
หลักการมีส่วนร่วม

หลักของการมีส่วนร่วม ในความหมายของการบริหารจัดการจะมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับ “การตัดสินใจ” นั่นคือ การมีส่วนร่วม จะนำไปสู่การตัดสินใจอย่างมีคุณค่าและอย่างชอบธรรม และต้องเป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (meaningful participations) ไม่ว่างระบบไว้ให้ดูเหมือนว่าได้จัดกระบวนการให้มีส่วนร่วมแล้วเท่านั้น

ถ้าการตัดสินใจที่เกิดจากการมีส่วนร่วมมีความสมเหตุสมผลและชอบธรรมก็ต้องนำไปปฏิบัติ แต่ถ้าผู้มีอำนาจเห็นว่าการตัดสินใจนั้นไม่เหมาะสม ขัดกับการตัดสินใจของการมีส่วนร่วม ก็จะต้องอธิบายได้โดยมีมาตรฐานแห่งความชอบธรรมที่จะเลือกตัดสินใจเช่นนั้น โดยที่สังคมส่วนใหญ่ยอมรับได้

หากจะดูแผนภูมิของการมีส่วนร่วม (ดูแผนภูมิการมีส่วนร่วม : Participation continuum) จะเห็นว่ามิตั้งแต่น้อยที่สุดของการมีส่วนร่วม คือ “แจ้งเพื่อทราบ” นั่นคือ ได้ตัดสินใจไปแล้วจึงมาแจ้งให้ทราบ ถ้าเป็นเรื่องเล็กน้อยอาจไม่สร้างปัญหา

กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง

แผนภูมิที่ 1 แสดงกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง

ที่มา: <http://www.212cafe.com/freewebboard/view.php?user=edubon3>

ถ้าเห็นว่าการตัดสินใจนั้นอาจมีผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก็ควรจะต้องมี “การปรึกษาหารือ” ก็ถือว่ามีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้นมาอีกเล็กน้อย คือได้รับฟังความคิดเห็นก่อนตัดสินใจ วิธีการที่มักจะหยิบขึ้นมาทำกันบ่อยๆ ในระดับนี้คือ “การทำประชาพิจารณ์” หรือ “การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน” ต้องเน้นย้ำว่ากระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะต้องทำตั้งแต่เริ่มคิดและตระหนักถึงปัญหา (ไม่ใช่ทำเมื่อได้ตัดสินใจไปแล้วและได้รับการประท้วง) เช่น ตระหนักว่ามีปัญหาเรื่องจำนวนขยะที่เพิ่มขึ้น มีความจำเป็นที่จะต้องหาที่ทิ้งขยะ จึงจัดการให้คนมามีส่วนร่วมเพื่อคิดหาวิธีแก้ปัญหาร่วมกัน กระบวนการมีตั้งแต่ จัดเวทีคุยกันในกลุ่มเล็ก เกาะประชุมบ้าน ใช้แบบสอบถาม แล้วประมวลข้อมูลเพื่อนำเสนอต่อผู้มีอำนาจเพื่อตัดสินใจ การตัดสินใจก็ต้องฟังประเด็นต่างๆ พิจารณาทุกประเด็น และตอบคำถามให้ได้ทุกประเด็นการ

ตัดสินใจต้องมีคุณธรรมและเป็นที่ยอมรับได้ หากไม่ทำกระบวนการมีส่วนร่วมเหล่านี้ แต่มาทำเพียงวิธีการรับฟังความคิดเห็นอย่างเป็นทางการครั้งเดียวหรือสองครั้ง ก็จะเกิดเป็นปัญหา เพราะกลายเป็นเวทีที่แต่ละฝ่าย คือ ฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายค้านมาแสดงจุดยืน ตอกย้ำความเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย มายืนยันว่าฉันถูก เธอผิด เวทีนี้จึงมักจะไม่ใช่เวทีที่จะเป็นเวทีแห่งการมาพูดคุยกัน

หากมีข้อขัดแย้งกันมาก การปรึกษาหารือหรือการรับฟังความคิดเห็นเฉยๆจะไม่เหมาะสม จำเป็นต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมที่ระดับสูงกว่า คือการร่วมเจรจาหาข้อยุติ (negotiation) หรือ เจรจาโดยมีคนกลางกำกับกระบวนการ (mediation) คนกลางที่มากำกับกระบวนการจะต้องไม่ใช่ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจ ผู้ที่จะทำหน้าที่ตัดสินใจคือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหลายหรือคู่เจรจา หาทางออกที่ดีที่สุดโดยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันจนทุกฝ่ายพอใจ

ส่วนกระบวนการมีส่วนร่วมระดับสูงสุดคือการลงประชามตินั้น แม้จะดูดีที่แต่ละคนสามารถลงมติ แต่ละคนที่ลงได้ แต่การลงมติดังได้เพียง “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” หรือ “เอา” หรือ “ไม่เอา” อาจจะยิ่งก่อให้เกิดความขัดแย้ง ความแตกแยกขึ้นอีก ถ้าสังคมยังไม่เข้าใจกระบวนการประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

“กระบวนการมีส่วนร่วม” เป็นกระบวนการที่จะกระจายอำนาจจากผู้มีอำนาจที่แต่เดิมมักจะใช้อำนาจเหนือ (power over หรือ power against) ตามทฤษฎีผู้มีอำนาจจะชอบที่จะใช้อำนาจเหนือ เช่น แม่ซึ่งมีอำนาจมากกว่าลูก ก็มักจะใช้อำนาจเหนือลูก สั่งให้ลูกกลับบ้านก่อนค่ำ มาถึงวันหนึ่งลูกซึ่งโตขึ้นมาเป็นหนุ่มเป็นสาวแล้ว ก็จะขอลับบ้านดึก เพราะจะไปงานวันเกิดเพื่อน แม่ก็ยังใช้อำนาจเหนือให้กลับบ้านภายในหกโมงเย็น ถามว่าลูกสาวจะยังเชื่อและปฏิบัติตามไหม ตามทฤษฎีแล้ว หากผู้มีอำนาจยังใช้อิทธิพลเหนือไปเรื่อยๆ อำนาจนั้นๆ ก็จะใช้ไม่ได้ เพราะอำนาจที่มีหรือไม่มีนั้น ไม่ใช่ว่าเรา “มี” หรือ “ไม่มี” “อำนาจ” อย่างเดียว แต่อยู่ที่คนอื่น ๆ ที่อยู่รอบข้างหรือที่เราใช้อำนาจเหนือเขา นั้น เขามองว่าเราเหมาะสมที่จะมีอำนาจเหนือหรือไม่ ซึ่งบางครั้งสำคัญกว่าด้วยซ้ำไป ฉะนั้นแทนที่แม่จะใช้อำนาจเหนือ หันมาใช้อำนาจร่วมกับ (power with) ลงมาพูดคุยกับลูก หาทางออกที่ดีกว่าแทนการสั่งอย่างเดียว ลูกก็จะยินดีปฏิบัติและเชื่อฟังแม่ต่อไป

การทำงานแบบมีส่วนร่วมนั้นไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับองค์กร หรือระดับประเทศนั้นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทัศนปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ (ownership) และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นั้น ยินยอมปฏิบัติตาม (compliance) และรวมถึงตกลงยอมรับ (commitment) ได้อย่างสมัครใจ เต็มใจ และสบายใจ ได้มีการดำเนินการแก้ปัญหาความไม่เรียบร้อยในห้องเรียนโดยกระบวนการมีส่วนร่วม หลังจากพยายามด้วยวิธีการใช้ไม้เรียว ใช้กฎกติกาที่ครูอาจารย์ออกกฎหรือวางระเบียบให้นักเรียนปฏิบัติ แต่การยอมรับก็ยังไม่ได้ผลดีนัก ครูประจำชั้นได้ชวนนักเรียน

ในห้องให้ร่วมกัน “ตระหนัก” ถึงปัญหาในห้องเรียน เช่น ความสกปรก การแต่งกายนักเรียน การไม่มีระเบียบในห้องเรียน ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมที่จะวางกติกาตนเอง จนในที่สุดได้ระเบียบปฏิบัติประจำห้องที่ครูรับ เอามาจัดพิมพ์ติดไว้ในห้อง ปรากฏว่าได้รับการยอมรับและการปฏิบัติตามอย่างดีกว่ากฎกติกาที่ครูกำหนดกติกานั้น ตัวอย่างเช่นนี้ เป็นตัวอย่างที่สามารถจะนำไปใช้ในองค์กรหรือรัฐวิสาหกิจที่จะสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมที่จะเป็นเครื่องมือของการมีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพต่อไป

การจัดการศึกษาในระดับที่สูงกว่ามัธยมศึกษาควรเน้นหนักทางด้านปัญญา การแสวงหาความรู้ต่าง ๆ ในแง่ปฏิบัติอาจปฏิบัติในช่วงเวลาไม่เพียงพอ ก็ควรให้โอกาสหรือหาโอกาสไปปฏิบัติเองอยู่เสมอ ๆ เป็นการนำเอาทฤษฎีที่ได้เรียนรู้มาปฏิบัติเองให้มากที่สุด เพราะต้องเตรียมตัวที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่มีหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งจะต้องรับผิดชอบในการดำเนินชีวิตของตน จึงต้องมีหลักการคือ ปัญญา ความรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติเองด้วยการควบคุมตนเอง โดยการนำความรู้ความสามารถที่เคยฝึกฝนมาก่อนนำไปปฏิบัติแนวทางที่จะเป็นผลดีแก่ตนเองและสังคมต่อไป

แนวคิดกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research, PAR)

ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจากนักการศึกษาหลายท่านไว้ดังนี้

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง วิธีการที่ให้ผู้ถูกวิจัยเข้ามามีส่วนร่วมวิจัยเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิจัย นับตั้งแต่การระบุปัญหาการดำเนินการ การช่วยให้ข้อมูล และช่วยวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนหาวิธีแก้ปัญหาหรือส่งเสริมกิจกรรมนั้น ๆ ในการวิจัยแบบมีส่วนร่วม

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับชุมชน โดยนักวิจัยและชาวบ้านร่วมกันศึกษา ชาวบ้านตั้งคำถาม ช่วยให้ข้อมูล และอยู่ในทีมวิจัยด้วยเน้นการให้ความสำคัญกับข้อมูลและความคิดชาวบ้าน การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการแลกเปลี่ยนข่าวสารแบบ Two-way Communication

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การรวมการวิจัยเชิงปฏิบัติการและการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเข้าด้วยกัน กล่าวคือ เป็นการวิจัยที่พยายามศึกษาชุมชน โดยเน้นการวิเคราะห์ปัญหา ศึกษาแนวทาง วางแผนเพื่อการแก้ไขปัญหา ปฏิบัติตามแผนและติดตามประเมินผลทุกขั้นตอน (พวงทอง นันดาลิต, 2548:8)

แนวคิดพื้นฐานและวัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีแนวคิดพื้นฐานดังนี้

1. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ การวิจัยเริ่มต้นจากสถานการณ์ที่เป็นจริงในขณะหนึ่ง เคลื่อนที่ไปยังสถานการณ์ที่ควรจะเป็นอนาคตซึ่งไม่อาจทำนายได้โดยการเคลื่อนที่ดังกล่าวเกิดขึ้นได้ ทั้งจากการเปลี่ยนแปลงเองในสถานการณ์นั้น ถูกกระทบจากเหตุการณ์แวดล้อมนอกกระบวนการวิจัย และที่เกิดจากการบวนการวิจัยรวมทั้งผู้ร่วมในการวิจัยการเกิดขึ้นของการเปลี่ยนแปลง จะต้องถูกเก็บมาเป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์ ตัดสินใจในการเคลื่อนไหวของกิจกรรมต่อ ๆ มาในกระบวนการวิจัยเสมอ ดังนั้นกระบวนการวิจัยจึงต้องมีลักษณะยืดหยุ่น และปรับเปลี่ยนได้ การกำหนดเวลาอาจคลาดเคลื่อนไม่มีความแน่นอน สภาพปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหา และกิจกรรมแก้ไขปัญหาก็ไม่สามารถกำหนดไว้ล่วงหน้าได้

2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จะประสบผลสำเร็จได้ เมื่อนักวิจัยและผู้เกี่ยวข้องมีความเชื่อว่าคนทุกคนมีศักยภาพและความสามารถในการคิด และการทำงานร่วมกัน เพื่อชุมชนที่ดีขึ้น ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสำคัญเช่นเดียวกับภูมิปัญญาของนักวิจัย นักวิชาการ รวมทั้งนักพัฒนา และทุกสิ่งทุกอย่างในชุมชน ทั้งในเรื่องของความรู้ ความชำนาญ ทรัพยากรที่มีอยู่ จะหาได้ในอนาคตจะต้องได้รับการจัดสรรอย่างเท่าเทียมกัน

3. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จะต้องเริ่มจากความรู้สึของผู้ที่พบกับปัญหา ความต้องการของชุมชนแล้วเคลื่อนสู่การสร้างความเข้าใจและการกระทำที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตนเองและชุมชน ทั้งในมิติของปัญญา จิตใจ และกายภาพ

4. กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและไม่สิ้นสุดในวงจร แต่เป็นการเพิ่มเพื่อนำไปสู่วงจรใหม่ซึ่งเป็นวงจรของการแสวงหาความรู้และการกระทำ โดยวงจรนี้จะดำรงอยู่และดำเนินต่อไปได้ราบเท่าที่คนในชุมชนยังสามารถมีส่วนร่วมกันวิจัย (ขนิษฐา กาญจนรังสี, 2544 อ้างถึงในพวงทอง นันดาลิต, 2548:10)

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นการวิจัยที่นำแนวคิด 2 ประการ มาผสมผสานกันคือ การปฏิบัติการ (Action) ซึ่งหมายถึงกิจกรรมที่โครงการวิจัยจะต้องดำเนินการ และคำว่ามีส่วนร่วม (Participation) อันเป็นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของทุกฝ่ายที่เข้าร่วมกิจกรรมวิจัย (สุภาวค์ จันทวานิช, 2531:68) ได้พัฒนามาจากกระบวนการคิดและการทำงานแบบเดิมของนักสังคมศาสตร์ ที่พัฒนามาจากกระบวนการคิดและกระบวนการทำงานเชิงปริมาณที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ (product) มากกว่า กระบวนการ (process) หรือการที่ผู้ศึกษาวิจัยแบบเดิมมุ่งเพียงให้ได้ข้อค้นพบหรือคำตอบของปัญหาโดยกำหนดให้ประชากรที่ถูกวิจัยเป็นเพียงผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นวิธีการวิจัยแบบเดิมพัฒนาเป็นกระบวนการที่มุ่งให้ผู้ได้รับจากการวิจัยเป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัยทุกขั้นตอน

องค์ประกอบสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมี 3 ประการ คือ (<http://www.m-society.go.th/document/edoc>)

P : Participation หมายถึง กระบวนการที่ผู้ใช้ประโยชน์จากการวิจัย นักวิจัยและนักพัฒนาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัยนั้น

A : Action หมายถึง วิธีปฏิบัติการหรือกระบวนการดำเนินการที่นักวิจัยเลือกใช้เพื่อให้ได้คำตอบของประเด็นปัญหาการวิจัย

R : Research หมายถึง กระบวนการศึกษาวิจัยที่ต้องมีการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบตามวิธีการศึกษาที่อาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (นิตยา เงินประเสริฐ, 2544:62)

เพื่อให้เห็นภาพแห่งคุณลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่เด่นชัด จึงนำเสนอคุณลักษณะของงานวิจัยเปรียบเทียบกับงานวิจัยแบบดั้งเดิมดังนี้ (พันธ์ทิพย์ รามสูตร, 2540 : 60-63)

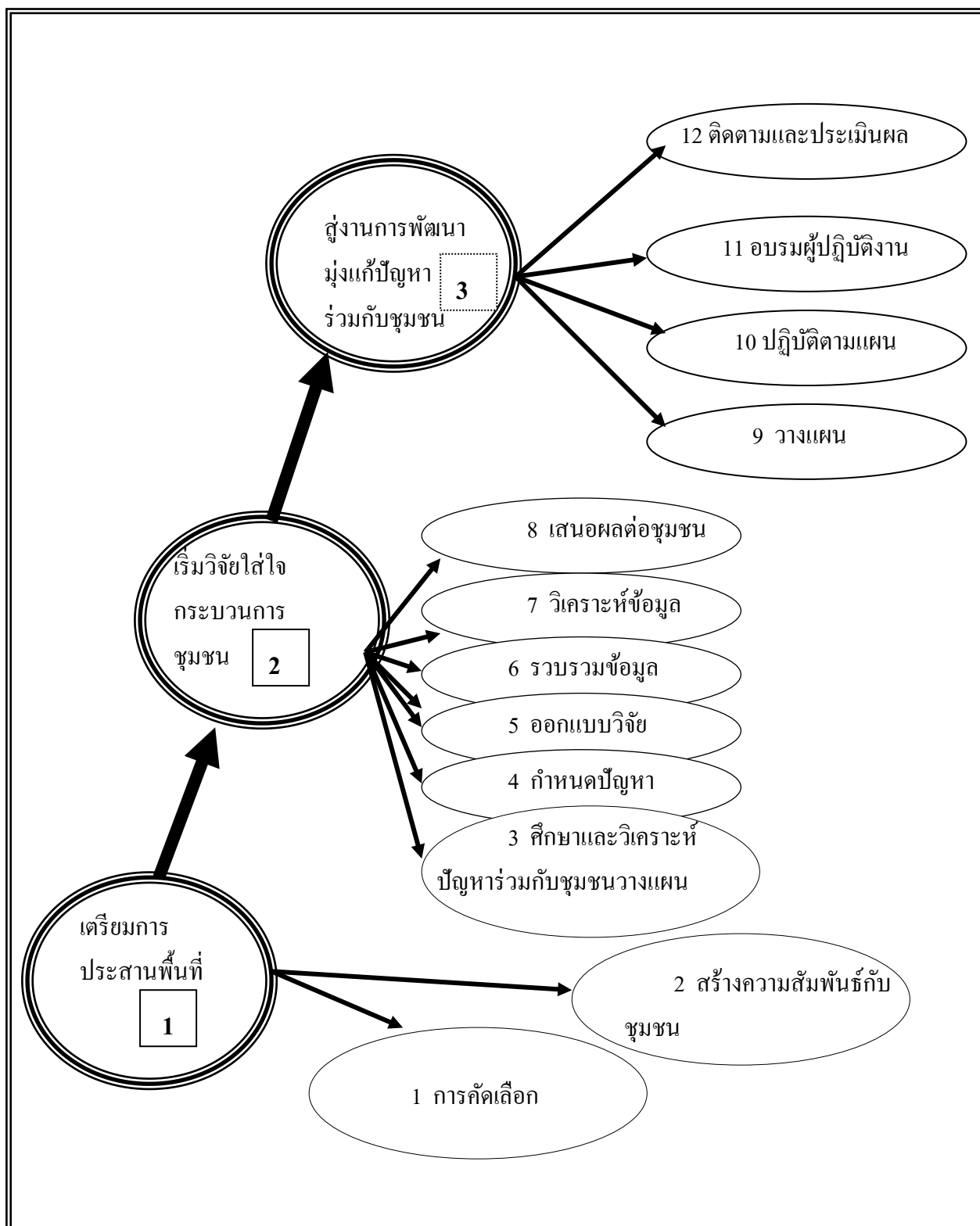
ประเด็นเปรียบเทียบ	การวิจัยแบบดั้งเดิม	การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
รูปแบบ	เป็นพิมพ์เขียวที่กำหนดให้	เน้นกระบวนการที่ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์
อุดมการณ์/ปรัชญา	เน้นกลุ่มคนชั้นสูง	เน้นกลุ่มคนที่ด้อยโอกาสในสังคมคนชายขอบ
จุดมุ่งหมาย	ไม่ผูกพัน ทำให้ได้ข้อมูลเพื่อตอบปัญหาการวิจัย	มีพันธกรณีระหว่างนักวิจัยกับชาวบ้านที่จะร่วมกันเพื่อสิทธิของมนุษย์
กรอบการวิจัย	กำหนดโดยนักวิจัยองค์กร	กำหนดโดยประชาชนในพื้นที่
จุดเน้น	วัตถุ เน้นการสร้างสิ่งของ	คน เริ่มที่คนเป็นหลัก ทำให้คนมีคุณค่า สร้างความภาคภูมิใจและกำลังใจ
เป้าหมาย	กำหนดไว้ล่วงหน้า	ปรับเปลี่ยนตามความต้องการของท้องถิ่นตามเงื่อนไขความเหมาะสม
ยุทธวิธี	เน้นการวางแผนที่อ้างว่าชาวบ้านไม่สามารถวางแผนเองได้	เน้นการมีส่วนร่วม เชื่อมั่นในความสามารถในการเรียนรู้ของคน

ประเด็นเปรียบเทียบ	การวิจัยแบบดั้งเดิม	การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
วิธีการ	เข้มงวด รัดกุม เน้นหลักการ วิจัยเชิงปริมาณ มองมิติ ชุมชนที่ศึกษาและใช้ เทคโนโลยีหรือระเบียบ วิธีการชั้นสูง	เรียบง่าย ใช้วิธีการที่ชาวบ้านรู้จักและถนัด มองชุมชนอย่างเป็นองค์รวม และใช้ เทคโนโลยีชาวบ้าน
เกณฑ์การวัด	เป็นมาตรฐานสากล	เป็นมาตรฐานเฉพาะพื้นที่ซึ่งมีความ หลากหลาย
การตัดสินใจ	เน้นการรวมศูนย์	กระจายอำนาจให้แต่ละท้องที่ตัดสินใจเอง ได้ตามความต้องการ
การวิเคราะห์ สถานการณ์	เน้นการย่อส่วน (Reductionism)	การมององค์รวม (Holistic Approach)
รูปแบบการพัฒนา	ควบคุม ชี้แนะและให้ แรงจูงใจเป็นวัตถุ เน้นการ ทำงานตามแผนและ ส่งเสริมวัฒนธรรมการ พึ่งพา	ปลดปล่อย สร้างกำลังอำนาจในการคิด และต่อรองให้สำเร็จในสิ่งที่ได้กระทำโดย มีแรงจูงใจคือความภูมิใจในศักดิ์ศรีของ ตน และเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมการ พึ่งพาตนเอง
มองชาวบ้าน	เป็นผู้รับประโยชน์จาก ความสำเร็จของ โครงการวิจัย	เป็นผู้ทำประโยชน์ เป็นผู้ลงมือกระทำ โครงการสำเร็จ และมีส่วนร่วม
ผลลัพธ์	เน้นวัตถุที่เป็นผลผลิตของ โครงการ เช่น ไร่ ถนน อาคาร เป็นต้น	ไม่เน้นวัตถุ แต่เน้นความสามารถของ ชุมชน เน้นการเรียนรู้ ความพอใจ ความ หลากหลาย กำลังใจและแรงใจของ ประชาชน

แผนภูมิที่ 2 แสดงงานวิจัยเชิงปฏิบัติการเปรียบเทียบกับงานวิจัยแบบดั้งเดิม

ที่มา : พันธุ์ทิพย์ งามสูตร(2540 : 60-63)

เป้าหมายของ PAR คือพัฒนาคนเป็นสำคัญเป็นกระบวนการที่สร้างคนเพื่อไปสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ให้มีแรงปะทะกระแสความเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงจากภายนอกไม่ว่าจะเป็นกระแสเศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม หรือแม้แต่การศึกษาเพื่อให้ชุมชนนั้น ๆ มีหลักคิดหลักใจของตนและสามารถปรับตัวและเลือกเส้นทางการพัฒนาให้ตนได้อย่างชาญฉลาดต่อไป ซึ่งในปัจจุบันเทคนิคการวิจัยในภาพรวมของสังคมไทยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และประชาชนส่วนใหญ่แบบ PAR ถูกนำไปประยุกต์ใช้หลายวงการ รวมทั้งวงการศึกษาด้วย โดยต่างมีจุดเน้นร่วมกัน นั่นคือ การสร้างงานพัฒนาชุมชนโดยชุมชนเพื่อความมั่นคงผาสุกอันยั่งยืนของชุมชน อย่างไรก็ตามก็ดูจุดชี้ขาดที่สำคัญของการมีส่วนร่วมยังคงอยู่ที่วิสัยทัศน์ ความเข้าใจของผู้บริหาร โรงเรียน เนื่องจากเป็นกระบวนการที่รื้อถอนความคิดเดิม ๆ ลงอย่างสิ้นเชิง แต่หากปฏิบัติได้จริงจากน้อยไปสู่มากก็จะให้ผลกระทบในระดับ critical mass ที่จะก่อเกิดแบบอย่างโรงเรียนพันธุ์ใหม่ ครูพันธุ์ใหม่ ผู้ปกครองพันธุ์ใหม่ นักเรียนพันธุ์ใหม่ ที่จะนำไปสู่คุณภาพอย่างใหม่ได้อย่างแน่นอน ชุมชนจะเป็นชุมพลังของสถานศึกษาได้ไม่ยาก ด้วยกระบวนการเรียนรู้และการทำกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วมที่มีขั้นตอนการดำเนินงานของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สามารถสรุปเป็นแผนภาพดังนี้

แผนภูมิที่ 3 แสดงขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ที่มา: อมรวิทย์ นาคทรพร และดวงแก้ว จันทร์สระแก้ว (2541:12)

จาก <http://www.m-soicthy.go.th/document/edoc>

ในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษาทุกระดับชั้นก็เพื่อพัฒนาเด็กนักเรียน นักศึกษาให้เป็นผู้มีพฤติกรรม อุปนิสัย และบุคลิกภาพ ซึ่งรวมเรียกว่า จริยธรรม และคุณธรรม พอเหมาะกับระดับการศึกษาและวัยของผู้เรียน ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้บังเกิดผลอย่างจริงจัง ควรพิจารณาทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ด้วย ทฤษฎีที่สำคัญคือ (แพรวภัทร ยอดแก้ว, 2543 <http://www.gotoknow.org/blog/theories/236980>)

ทฤษฎีทางจริยธรรมของลอว์เรนซ์ โคลเบอร์ก ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องพัฒนาการจริยธรรมในตัวเองและวัยรุ่น พบว่า คนเรานั้นไม่ว่าจะอยู่ในสังคมแบบใด ประเทศใด ในส่วนใดของโลก จะมีรูปแบบการพัฒนาทางจริยธรรมตามลำดับขั้นตอนที่แน่นอนเหมือน ๆ กัน 6 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 เป็นขั้นที่ทำอะไรลงไปก็คิดถึงตัวเองเป็นหลัก จะพบในเด็กอายุ 2-7 ขวบ ในขั้นนี้จะเชื่อฟังผู้มีอำนาจทางกายสูงกว่าความรู้สึกกลัวที่จะถูกลงโทษทางกาย เป็นตัวกระตุ้นให้ทำหรือไม่ทำอะไร ตนเองมองตนเองว่าอยู่ใต้อิทธิพลของผู้อื่น การกระทำต่าง ๆ จะถูกตัดสินในแง่ของผลสืบเนื่องทางกายภาพ ในขั้นนี้ในระบบโรงเรียนตามแผนการศึกษาแห่งชาติ คือได้ระดับก่อนประถมศึกษา

ขั้นที่ 2 เป็นขั้นที่จะทำอะไรลงไปเริ่มคิดถึงคนอื่นขึ้นมาบ้าง อยู่มนระหว่างเด็กอายุ 7 – 10 ขวบ แต่ก็เกินไปเพื่อหวังได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากคนที่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเท่านั้น แต่จะไม่คิดถึงความต้องการของคนอื่นเลย ถ้าหากตนคิดว่าจะไม่ได้รับประโยชน์จากเขาในปริมาณที่ตนพอใจ การตัดสินปัญหาทางจริยธรรม จะกระทำโดยคำนึงถึงวัตถุ หรือกายภาพเป็นหลัก

ขั้นที่ 3 เป็นขั้นที่เริ่มเอาความรู้สึก หรือความคิดเห็นที่แท้จริงของผู้อื่นเข้ามาพิจารณาก่อนตัดสินใจทำอะไรลงไป ก็ต้องคิดแล้วว่าสิ่งนั้นจะไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน หากแต่สร้างความชื่นชมมาให้ แรงจูงใจจะทำให้ประพฤติในขั้นนี้ก็คือ การได้เป็นคนดี มีคนยอมรับ ความรู้สึกทางจิตใจเข้ามามีบทบาทสำคัญ การกำหนดแนวทางทางความประพฤติ จึงเป็นเรื่องของการทำตามคนส่วนมาก พฤติกรรมของคนในขั้นนี้จะปฏิบัติตามข้อตกลงต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับกลุ่มชนที่เขาอยู่ร่วมกันอย่างหนาแน่น จะไม่มีการทำอะไรตนเองโดยไม่คิดถึงผู้อื่น เพราะเขาเข้าใจว่าการทำตามเสียงส่วนใหญ่เป็นการกระทำของคนดี ความรู้สึกนี้จะอยู่ในเด็กอายุประมาณ 10 - 13 ปี

ขั้นตอนที่ 4 เป็นขั้นที่หันเข้าหากฎเกณฑ์ หรือระเบียบแบบแผนในสังคมเป็นเครื่องนำทางความประพฤติแทนการทำอะไรตามคนหมู่มาก ซึ่งจะอยู่ในเด็กช่วงอายุประมาณ 13 – 16 ปี เพื่อให้เป็นที่ยอมรับ คนจะเริ่มคิดว่า ความมีเกียรติยศ และความเป็นคนที่น่าเคารพนับถือ นั้น น่าจะมาจากการรักษากฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคม ความประพฤติของคนที่มีจริยธรรมอยู่ในระดับนี้

จึงเป็นไปเพื่อรักษาสังคมเป็นประการสำคัญ ในขั้นนี้จะเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ
ตอนเริ่มของมัธยมศึกษาตอนปลายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ

ขั้นตอนที่ 5 เป็นขั้นที่เริ่มเห็นความสำคัญของกฎหมาย สัญญาประชาคม กฎหมาย
ต่าง ๆ จะถูกมองว่า เป็นระบบระเบียบการปกครองเลขที่เดียว สิ่งใดที่ถือว่าถูกต้องดีงาม สังคม
ทั้งหมดกระทำจะเริ่มมีอยู่ในคนอายุ 16-25 ปี คนที่มีจริยธรรมในระดับนี้จะถือว่าไม่มีความ
สมบูรณ์ถึงที่สุด ในกฎหมาย สังคมสามารถเปลี่ยนแปลงมาตรฐานต่าง ๆ ของสังคม ถ้าแต่ละ
บุคคลเห็นพ้องต้องกันที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลงนั้น โดยปกติจะกระทำขึ้นก็ด้วยเหตุผลที่จะช่วยให้
คนส่วนมากเป็นคนดี เรื่องใด ก็ตามที่กฎหมายคลุมไม่ถึง สิ่งที่ต้องการจะดี จะเป็นเรื่องของความ
คิดเห็นส่วนตัว และข้อตกลงระหว่างบุคคล ในขั้นนี้จะเป็นนักเรียนนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอน
ปลาย และระดับอุดมศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ

ขั้นที่ 6 อายุ 25 ปีขึ้นไป เป็นขั้นที่เกี่ยวข้องกับหลักการต่าง ๆ ทางจริยธรรมที่เป็น
อุดมคติสากล สิ่งที่ต้องการจะดีจะเป็นเรื่องสำนึกของบุคคล ซึ่งจะอยู่บนพื้นฐานความคิดที่ถูกต้อง
หรือเหมาะสมในการนำไปใช้กับทุกคน ที่เรียกว่าหลักจริยธรรม ซึ่งมีลักษณะแตกต่างไปจาก
กฎเกณฑ์เป็นสิ่งที่เฉพาะเจาะจง และหลักจริยธรรมมีลักษณะทั่ว ๆ ไป

ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของ อิริก อิริกสัน มีความเห็นว่า พัฒนาการทาง
บุคลิกภาพของคนเรานั้นเกิดขึ้นได้ เนื่องจากคนเรามีปฏิสัมพันธ์ของตนเอง และกับสภาพแวดล้อม
ทางสังคม ในชีวิตของคนเราจะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพอยู่ 8 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นความไว้วางใจกับความไม่ไว้วางใจ เด็กอายุ 0-2 ขวบ จะพัฒนาความรู้สึก
ไว้วางใจในโลก ในตัวบุคคลอื่น ในตัวตนเอง มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับคุณภาพของการอบรมเลี้ยง
ดู ที่เขาได้รับได้ เช่น ความต้องการที่ได้รับการตอบสนอง หรือไม่ได้รับการตอบสนอง ความคง
เส้นคงวาในการอบรมเลี้ยงดู

2. ขั้นความเป็นตัวของตัวเองกับความไม่มั่นใจในตัวเอง เด็กอายุ 2-3 ปี จะรู้สึก
ภาคภูมิใจที่เขาได้ทำสิ่งต่าง ๆ ได้สำเร็จและต้องการที่จะทำด้วยตัวเอง

3. ขั้นความคิดริเริ่มกับความรู้สึกผิด เด็กอายุ 4-5 ปี จะสามารถควบคุมร่างกาย
ของตนได้ดีมากขึ้น สามารถทำกิจกรรมใหม่ ๆ ที่ต้องใช้ใช้กล้ามเนื้อได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้อง
ตอบสนอง หรือเลียนแบบการกระทำของคนอื่น ๆ เป็นขั้นที่เด็กมีพลังอย่างมาก ชอบทำโน่น ทำนี่
บิดา มารดา และครู อาจารย์ ระดับก่อนประถมศึกษาต้องเป็นตัวอย่างที่ดี และจัดหาอุปกรณ์ให้เด็ก
ได้เล่น เพื่อเป็นการฝึกความคิดสร้างสรรค์ที่เหมาะสม

4. ขั้นความขยันหมั่นเพียรกับความรู้สึกต่ำต้อย อายุ 6-11 ปี จะเริ่มรักบิดา
มารดา ที่เพศตรงข้ามกับตน และเป็นปฏิปักษ์กับเพศเดียวกันกับตน เป็นช่วงที่สามารถให้เหตุผล

เชิงอนุมาน สามารถเล่นและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ตามเกณฑ์ได้ ต้องการให้ตนเป็นที่ยอมรับของคนอื่น ด้วยการพยายามคิดที่จะทำหรือช่วยผู้ใหญ่ทำงาน ถ้าได้รับการกระตุ้นให้มีความสำคัญและกำลังใจ ก็จะพัฒนาจริยธรรมและคุณธรรมและความขยันหมั่นเพียร ได้มาก ถ้าผู้ใหญ่ไม่เห็นความสำคัญ เด็กจะเกิดความรู้สึกต่ำต้อยขึ้นมาทันที

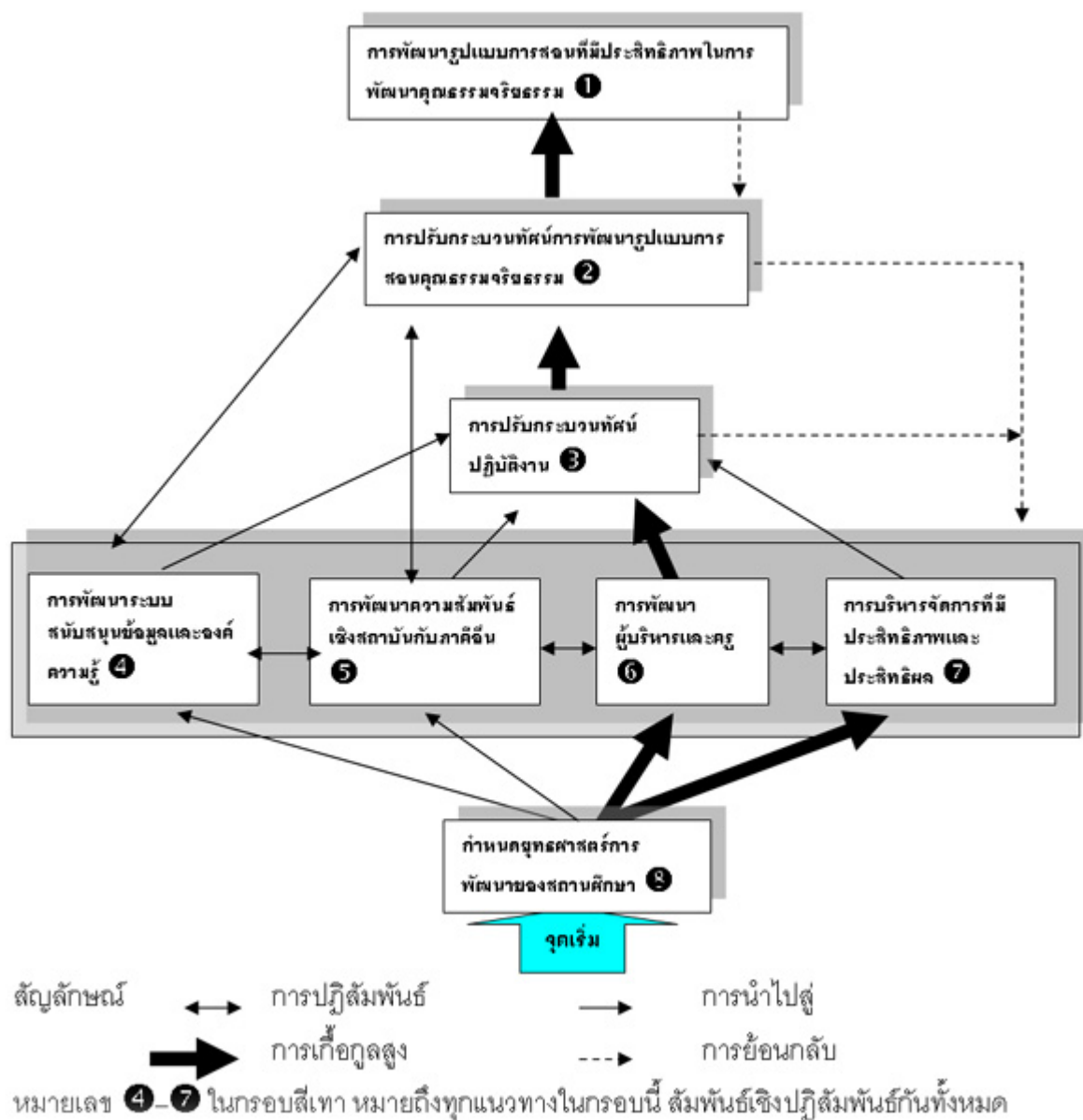
5. ขึ้นความมีเอกลักษณ์และความสับสนในบทบาท เมื่อเด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่น 12-18 ปี จะแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเองโดยการวิเคราะห์ตนเองว่าเป็นใคร ต้องการอะไร มีความเชื่ออย่างไร มีปรัชญาชีวิตอย่างไร จะแสดงบทบาทของตนในสังคมอย่างไร ถ้าไม่สามารถจะหาได้ก็จะเกิดความสับสนในบทบาทของตน ซึ่งจะเป็นปัญหาหนัก หน้าที่ของสถานศึกษา และครู อาจารย์ คือ ต้องช่วยให้เด็กวัยนี้หาเอกลักษณ์ของตนเองและบทบาทของตนเองในสังคมให้ได้

6. ขึ้นความผูกพันกับการแยกตัว คนอายุเลย 18 ปี เข้าเป็นวัยผู้ใหญ่ มีความต้องการผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อนสนิท มีความห่วงใยในเอกลักษณ์ของตนและผู้อื่น เกิดความรับผิดชอบขึ้นในด้านต่าง ๆ

7. ขึ้นกระทำประโยชน์แก่สังคมกับการคิดถึงตนเอง เป็นขั้นตอนของวัยกลางคน

8. ขึ้นบูรณาการกับการสิ้นหวัง เป็นวัยสุดท้ายของชีวิต

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2553 <http://www.kriengsak.com/node/226> ได้รายงานการวิจัยเรื่อง รูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม โดยศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม ได้สรุปตัวแบบที่สามารถนำไปพัฒนารูปแบบการสอนคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา โดยตัวแบบนี้มีโครงสร้างหรือองค์ประกอบ 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นเป้าหมายสูงสุดคือ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคุณธรรม ส่วนที่สองเป็นแนวทางการระดับสถานศึกษา ดังนี้

แผนภูมิที่ 4 แสดงขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ที่มา: เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2553) จาก <http://www.kriengsak.com/node/226>.

ส่วนแรกเป้าหมายสูงสุด

1. การพัฒนารูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคุณธรรมจริยธรรมให้ได้ผลตามเป้าหมาย สามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและประเทศ รวมถึงพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมได้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลก โดยจัดสรรและใช้ทรัพยากรที่มีในสถานศึกษาและท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ส่วนที่สอง แนวทางระดับสถานศึกษา (หมายเลข 2-8)

2. การปรับกระบวนการพัฒนาพัฒนารูปแบบการสอนคุณธรรมจริยธรรมเพื่อปรับเปลี่ยนวิธีคิด ค่านิยม และกระบวนการในขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการสอนคุณธรรมจริยธรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนารูปแบบหรือวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทาง คือ วิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของสังคมไทยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาคุณธรรมจริยธรรม เพื่อนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการสอนได้สอดคล้องตามความต้องการของชุมชนและสังคม วิเคราะห์ผู้เรียน เกี่ยวกับอายุ ระดับสติปัญญา ระดับความสามารถในการเรียนรู้ พฤติกรรม สภาพครอบครัว ฯลฯ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดรูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน วิเคราะห์ทรัพยากรของสถานศึกษา วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และความเสี่ยงของทรัพยากรในสถานศึกษา เพื่อนำเอาทรัพยากรที่มีมาใช้ได้เต็มศักยภาพ วิเคราะห์รายวิชา เพื่อดูว่าสามารถสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเรื่องใดได้บ้าง จัดทำดัชนีชี้วัด เพื่อติดตามและประเมินผลด้านประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร และนำปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. การปรับกระบวนการสนับสนุนปฏิบัติงาน เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กับวิชาการ โดยมีแนวทางคือ ผู้บริหารกำหนดนโยบายการพัฒนาความรู้คู่คุณธรรม พัฒนาระบบปฏิบัติงานที่มุ่งวัตถุประสงค์ บริหารโดยยึดเป้าหมายเป็นสำคัญแต่มีความยืดหยุ่นในวิธีการ พัฒนาระบบปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการทำงานโดยพิจารณา “ผลที่ได้” เทียบกับ “ทรัพยากรที่ใช้” ทำงานร่วมกันเป็นทีม มีการปรึกษาและกระจายความรับผิดชอบระหว่างผู้สอน เฝ้าระวังและประเมินผล ทั้งในเชิงนโยบาย การบริหารและการจัดการสอน เพื่อรวบรวม วิเคราะห์ และจัดทำรายงาน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารและครู

4. การพัฒนาระบบสนับสนุนข้อมูลและองค์ความรู้ เพื่อสนับสนุนด้านข้อมูลและองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนารูปแบบการสอนคุณธรรมจริยธรรมที่มีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทาง คือ จัดทำฐานข้อมูลวิเคราะห์และประเมินสภาพทรัพยากรของสถานศึกษาและองค์กรในพื้นที่/ชุมชน จัดทำฐานข้อมูลวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการสอนคุณธรรม

จริยธรรม จัดทำฐานข้อมูล องค์ความรู้ งานวิจัย งานวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอน คุณธรรมจริยธรรมในผู้เรียน จัดทำฐานข้อมูลการวิเคราะห์ประเด็นคุณธรรมจริยธรรม เช่น พนัน บอล ยกพวกตีกัน ยาเสพติด การล่อลวงทางอินเทอร์เน็ต ฯลฯ พัฒนาเทคโนโลยีการจัดเก็บ ฐานข้อมูลและองค์ความรู้ และกระจายองค์ความรู้ไปยังครู และผู้เกี่ยวข้อง

5. การพัฒนาความสัมพันธ์เชิงสถาบันกับภาคอื่น เพื่อระดมทรัพยากรและความร่วมมือ ต่าง ๆ จากองค์กรต่าง ๆ ภายนอกเข้ามาจัดการสอนคุณธรรมจริยธรรมของสถานศึกษา เช่น องค์กร ชุมชน องค์กรเครือข่ายผู้ปกครอง สถานศึกษาอื่น มหาวิทยาลัย เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงาน ภาครัฐและภาคเอกชน ฯลฯ โดยมีแนวทางคือ วิเคราะห์จุดอ่อนด้านทรัพยากรของสถานศึกษา ที่ไม่ พร้อม ไม่เชี่ยวชาญ จัดตั้งกลุ่มเครือข่ายเก็บรวบรวมข้อมูลขององค์กรภายนอก/เครือข่ายกลุ่มต่าง ๆ เพื่อรู้ว่าสามารถระดมทรัพยากรใดได้บ้าง จัดระบบติดต่อสื่อสาร เพื่อแพร่กระจายความรู้ และสร้าง ความตระหนักในการเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม จัดระบบการเรียนรู้และกิจกรรม ร่วมกัน ในรูปแบบของการฝึกอบรม การปฏิบัติงาน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน และ กำหนดโครงสร้างกิจกรรมทั้งในแง่เวลาและความถี่

6. การพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา ให้มี ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติ ที่เอื้อต่อการจัดการสอนคุณธรรมจริยธรรมที่มี ประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางคือ พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีภาวะผู้นำ มีทักษะการบริหาร จัดการสมัยใหม่ การสร้างเครือข่าย การสร้างขวัญกำลังใจ พัฒนาครู ให้มีความรู้ ทักษะ ทัศนคติ และการเป็นแบบอย่างที่ดี และสามารถวิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาการสอนคุณธรรม จริยธรรม ปรับสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการวิจัยในชั้นเรียน เช่น จัดสรรทรัพยากรสนับสนุนเพียงพอ เป็นต้น ประเมินผลผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยประเมินจากหลายฝ่าย ประเมินเป็นระยะ อย่างต่อเนื่อง และควรมีผลในการพิจารณาการเลื่อนตำแหน่งหรือการเพิ่มผลตอบแทนด้วย

7. การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาให้เกื้อกูลต่อเป้าหมายในการพัฒนารูปแบบการสอน ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และเพิ่มสมรรถนะในการบริหารจัดการในระดับ ที่สูงขึ้น โดยมีแนวทางคือ ปรับโครงสร้างการบริหาร โดยปรับโครงสร้างและกระบวนการทำงาน ให้มีความซับซ้อนน้อยและยืดหยุ่น กระจายอำนาจสู่ระดับปฏิบัติการให้กลุ่มครูประจำการ เพื่อเป็น ผู้คิดริเริ่ม ดำเนินการ ประเมินผล มีส่วนร่วมตัดสินใจ และรับผิดชอบร่วมกัน

8. การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อกำหนดทิศทาง และแนวทางการพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน ได้อย่างสอดคล้องและเท่าทันสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และ ตรงตามความต้องการของชุมชนและสังคมไทย โดยมีแนวทางคือ กำหนดเป้าหมายพัฒนาคุณธรรม

จริยธรรมของผู้เรียนตามที่ประเทศและชุมชนต้องการ สถานศึกษาควรสำรวจสถานะปัญหา คุณธรรมจริยธรรมในพื้นที่ เพื่อกำหนดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนตามที่สังคมและชุมชนต้องการ พัฒนาศาสตร์ กำหนดทิศทางและการวางแนวทางที่สอดคล้องและเท่าทันการเปลี่ยนแปลง โดยออกแบบและเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง กำหนดแผนดำเนินงานโดยวางแผนการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมและคุ้มค่า และกำหนดแผนควบคุมติดตามผลการปฏิบัติงาน และประเมินผลสำเร็จตามเป้าหมาย

กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research)

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีความเป็นมาที่ยาวนานในการสืบหาข้อเท็จจริง ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน อุตสาหกรรม และองค์กรอื่น ๆ ในทางการศึกษาก็เช่นเดียวกันมีลักษณะที่เป็นไปเพื่อการศึกษา การเปลี่ยนแปลงของชุมชนและสังคม มากกว่าการแก้ปัญหการสอนที่เจาะจง เฉพาะในชั้นเรียน การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีลักษณะในเชิงปฏิบัติการเพื่อสืบหา ข้อเท็จจริงซึ่งบ่อยครั้งเป็นการรวบรวม ข้อมูลทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีชื่อเรียกได้หลายชื่อ แต่ที่เรียกกันบ่อย ๆ คือ การสืบค้นข้อเท็จจริงบน พื้นฐานของชุมชน (Stringer,1999,p.9) การวิจัยโดยการกระทำร่วมกัน หรือ การวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Kemmis/McTaggart,2000,p.567) หรือ การวิจัยด้วยการวิพากษ์วิจารณ์ (Mills,2000,p.7) ซึ่งความหมายโดยรวมแล้วก็คือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนั่นเอง (พรสันต์ เลิศวิทยา วัฒน์,<http://www.lamptech.ac.th/phpdept/sub/indexshow.php?idcat=39>)

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมคือ เพื่อการปรับปรุงคุณภาพของ คนในองค์กร ชุมชนและชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัว (Stringer,1999) แม้ว่าหลายประเด็นจะ เหมือนกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการของครูหรือของสถานศึกษา แต่ประเด็นที่แตกต่างกันออกไปก็คือ การมีส่วนร่วมกันของบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในความพยายามปรับปรุงพัฒนาและการมอบอำนาจ ใให้กับบุคลากรและองค์กรทางการศึกษา เมื่อนำมาประยุกต์ในวงการศึกษ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วมมีจุดเน้นที่การปรับปรุงพัฒนางานให้ดีขึ้นและการสร้างพลังอำนาจให้กับบุคคล แต่ละคนในสถานศึกษา การจัดระบบการศึกษาและชุมชนรอบ ๆ สถานศึกษา นอกจากนั้นการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมยังมีพื้นฐานความคิดที่ชัดเจนในการปรับแนวทางของกระบวนการ สืบหาข้อเท็จจริงของผู้วิจัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวบรวมข้อมูลในวัตถุประสงค์และผลกระทบ ที่เกิดขึ้นกับการสืบหาข้อเท็จจริง

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีลักษณะเปิดรับฟังความคิดเห็นของทุกคนที่มี ส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นที่กำลังศึกษา โดยอาศัยการรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของทุกฝ่ายให้ดีขึ้น ตัวอย่างเช่น ผู้วิจัยต้องสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดี กำหนดกลุ่มที่มีส่วนได้ส่วนเสีย กำหนดกลุ่มเป้าหมายหลัก กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้วิจัย และการสร้างบรรยากาศภายในบริบทของสนามวิจัย (Stringer, 1999) ค่านิยมทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิต ซึ่งอาศัยการวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้จะนำมาซึ่งมุมมองใหม่สำหรับโรงเรียน ชุมชน สโมสรเยาวชน และกลุ่มคุณธรรม จริยธรรมภายในสถานศึกษา เค็มมิส และวิลกินสัน (Kemmis and Wilkinson, 1998) ได้สรุปลักษณะเด่นของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไว้ 6 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการทางสังคม ซึ่งผู้วิจัย ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนบุคคลกับส่วนรวม เพื่อสร้างความเข้าใจว่าแต่ละบุคคลถูกสร้างใหม่โดยอาศัยการปฏิบัติการทางสังคมแบบมีส่วนร่วม เมื่อนำมาประยุกต์กับทางการศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมอาจเป็นการศึกษาการทำงานเป็นทีมของครู

2. รูปแบบการวิจัยเป็นการศึกษาโดยอาศัยการมีส่วนร่วม หมายความว่าแต่ละบุคคล แต่ละฝ่ายศึกษาตนเองระหว่างกระบวนการศึกษานี้พวกเขาดำเนินการตรวจสอบว่าตนเองมีความเข้าใจอย่างไร มีทักษะ ค่านิยม ความถึงความรู้ของตนเองในปัจจุบันทั้งในแง่ที่ดีและแง่ที่เป็นอุปสรรคนั้นมีอะไรบ้าง ตัวอย่างเช่น ครูผู้สอนต้องการศึกษาตนเองเพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีขึ้นในการปฏิบัติงานของพวกเขา และความรู้เหล่านี้ได้สร้างแนวทาง (อุปสรรค) ให้กับครูต่อการทำงานกับผู้เรียนหรือไม่

3. รูปแบบการวิจัยเป็นการลงมือปฏิบัติและทำงานร่วมกันเพราะว่าการค้นหาความจริงนี้จะสำเร็จได้ด้วยผู้อื่น เป็นการลงมือปฏิบัติเนื่องจากว่าเป็นการสำรวจการกระทำของชุมชน ผลผลิตของความรู้ โครงสร้างขององค์กรทางสังคมโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะลดการกระทำที่เป็นอุปสรรคที่ไม่สมเหตุสมผล ลดการสูญเสีย ลดความอยุติธรรม หรือความไม่พึงพอใจลง ตัวอย่างเช่น ครูอาจต้องทำงานร่วมกับครู คนอื่น ๆ เพื่อลดการสูญเสียและระดับความไม่พึงพอใจของการทำงานแบบร่วมศูนย์ในโรงเรียนซึ่งทำให้ขาดผลงานนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์เป็นต้น

4. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นการปฏิบัติที่จุดประกายสร้างสรรค์ เพื่อให้หลุดออกจากอุปสรรคของความไม่สมเหตุสมผล และโครงสร้างการทำงานที่ไม่เหมาะสมที่จำกัดมิให้เกิดการพัฒนา ตัวอย่างเช่น จุดประสงค์ของการศึกษาเพื่อมุ่งไปยังการเปลี่ยนแปลงกระบวนการบริหารงานแบบรวมอำนาจของครูในสถานศึกษา การปรับกระบวนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้น

5. วัตถุประสงค์อย่างหนึ่งของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมคือ เพื่อช่วยให้แต่ละบุคคลได้หลุดพ้นจากอุปสรรคที่พบในสื่อ ในกระบวนการทำงาน และในความสัมพันธ์ของ

อำนาจ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ตัวอย่างเช่น ครูอาจได้ความกดดันจากกฎระเบียบของโรงเรียนซึ่งทำให้รู้สึกว่าจะไม่ได้รับอำนาจในการดูแลผู้เรียนในชั้นเรียน

6. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการวิจัยแบบไตร่ตรองครุ่นคิด และเน้นในเรื่องของการนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงในเชิงปฏิบัติ สิ่งนี้เกิดขึ้นในรูปแบบของการไตร่ตรองอย่างเป็นพลวัตกับการลงมือกระทำ เมื่อครูไตร่ตรองถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองในโรงเรียนควบคู่ไปกับการลงมือปฏิบัติซ้ำแล้วซ้ำอีกหลาย ๆ ครั้ง พร้อมกับทบทวนประเด็นปัญหาที่ตั้งไว้กับสิ่งที่ได้เรียนรู้และสิ่งที่กระทำสำเร็จจากผลของการปฏิบัตินั้น

การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์กรหรือเครือข่าย เพราะมีผลในทางจิตวิทยาเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ความคิดเห็นถูกรับฟังและนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาเครือข่าย และที่สำคัญผู้ที่มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของเครือข่าย ความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนเครือข่ายที่ดี

ขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ขั้นตอนที่สำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

(สุริยา วีรวงศ์ อ้างถึงในสมบัติ บุญโต, 2551:24)

1. การวิเคราะห์สถานการณ์ (Situation analysis)

1.1 การคัดเลือกและเข้าสู่ชุมชน (Selecting and entering community)

เป็นหน้าที่ของนักวิจัยที่ต้องสำรวจและศึกษาข้อมูลของชุมชนทั้งในปริมาณและเชิงคุณภาพ เช่น ประวัติความเป็นมา โครงสร้างชุมชน ลักษณะประชากร เศรษฐกิจ การปกครอง การศึกษา ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนา ซึ่งในการสำรวจชุมชนควรติดต่อกับผู้นำและบุคคลสำคัญภายในชุมชน แล้วจึงตัดสินใจเลือกชุมชนที่มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหา และต้องเป็นปัญหาที่สามารถดำเนินการวิจัยได้

1.2 การสร้างความสัมพันธ์ (Building-up Rapport) การเริ่มวางโครงการวิจัยและพัฒนาในชุมชนมิได้ขึ้นอยู่กับความต้องการของนักวิจัยฝ่ายเดียว แต่ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยความพร้อมของชุมชนด้วย นักวิจัยจึงต้องเริ่มดำเนินการสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านด้วยการแนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการทั้งในรูปภาพพูดคุยไม่เป็นทางการและการจัดประชุมกึ่งทางการ รวมทั้งประชาสัมพันธ์โครงการให้ชุมชนได้รับรู้ ซึ่งการพอกอยู่กับชาวบ้านกับวิถีชุมชนและควรร่วมกิจกรรมทุกอย่างของชุมชน โดยไม่แสดงความรังเกียจหรือไม่เต็มใจโดยผลจากการกระทำดังกล่าว จะทำให้นักวิจัยเข้าใจโลกทัศน์ของชุมชนได้เร็วขึ้นและชุมชนยอมรับนักวิจัยเป็นสมาชิกของชุมชนได้โดยสนิทใจ

2. ขั้นตอนการ (Participation action)

2.1 การศึกษาและการวิเคราะห์ปัญหาชุมชน (Problem Identification and Diagnosis) เน้นการศึกษาวิเคราะห์ชุมชนและให้การศึกษาแก่ชุมชน (Community Education Participation, CEP) ในเรื่องกระบวนการและขั้นตอนการวิจัย โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติ อาจใช้วิธีการอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชาวบ้าน ทั้งที่เป็นการสนทนาแลกเปลี่ยนในระดับบุคคลและระดับกลุ่ม เป็นการประเมินปัญหาและความต้องการของชุมชน รวมทั้งการประเมินความเป็นไปได้ด้านทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน เพื่อนำทรัพยากรไปใช้ในการกำหนดแผนการจัดทำโครงการตามขั้นตอน ซึ่งการใช้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และอภิปรายปัญหาร่วมกัน ตลอดจนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะจะทำให้ชุมชนร่วมรับรู้และตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ทราบคำตอบของปัญหา แนวทางการแก้ไขของปัญหาย่อมมีมากขึ้นและเข้าร่วมวิจัยด้วยความเต็มใจ

2.2 การกำหนดแผนงานโครงการและการจัดการ (Planning Phase) กิจกรรมในช่วงนี้เป็นกระบวนการตัดสินใจร่วมกันของชุมชน เพื่อคัดเลือกโครงการและกิจกรรมที่ต้องดำเนินการในการแก้ไขปัญหา ดังนั้นชุมชนต้องระบุโครงการเอง เพื่อให้มั่นใจว่าโครงการที่ได้รับการคัดเลือกนั้นเป็นโครงการที่ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน และหลังจากที่มีการดำเนินการผ่านขั้นตอนที่ 1 มาแล้ว ผู้วิจัยควรต้องมีการกระตุ้นให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น โดยการสนับสนุนและช่วยเหลือจากนักวิชาการ นักปฏิบัติที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และเพื่อนำโครงการไปสู่การปฏิบัติ จึงควรใช้องค์กรที่มีอยู่แล้วในหลายพื้นที่หรือหากพิจารณาแล้วเห็นว่าองค์กรที่มีอยู่ไม่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินงานอาจตั้งองค์กรชุมชนขึ้นมาใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานมากที่สุด ซึ่งบทบาทของนักวิจัยคือ การชี้แจงรายละเอียดโครงการและประสานงานให้มีการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิกในการดำเนินงาน ระบุแหล่งทรัพยากรสนับสนุนที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมให้ชัดเจน จัดทำตารางและกำหนดเวลาในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมเหล่านั้น โดยข้อตกลงทุกเรื่องต้องเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ (ธนพรรณ ธานี อ้างถึงในสมบัติ บุญโต, 2551:25)

2.3 การนำแผนไปปฏิบัติ (Implementation Phase) ขั้นตอนของการนำแผนที่ได้กำหนดไว้ไปปฏิบัติ ควรต้องมีแกนนำหรือกลุ่มภายในชุมชนที่มีความเหมาะสมกับกิจกรรมที่วางแผนไว้เป็นกลุ่มทำงาน ซึ่งกลุ่มต้องมีความเสียสละและมีความรับผิดชอบต่อผลประโยชน์ของชุมชน และสิ่งสำคัญในขั้นตอนนี้คือ การกระจายหน้าที่ความรับผิดชอบต่าง ๆ ระหว่างสมาชิกของชุมชน สมาชิกในกลุ่มทำงาน และสมาชิกกับผู้วิจัย พร้อมทั้งมอบหมายงานให้ตรงกับศักยภาพของ

บุคคลและให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน อ้างถึงใน สมบัติ บุญโต,2551:25)

3. **ขั้นติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation Phase)** การติดตามและประเมินโครงการเป็นกิจกรรมที่จำเป็นและขาดไม่ได้ในกระบวนการวิจัยแบบ PAR ซึ่งต้องเป็นการติดตามประเมินผลโครงการชุมชนเอง โดยมีทีมติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตลอดเวลา ตั้งแต่ทำกิจกรรมว่าได้ทำตามแผนที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาและอะไรบ้าง และประเมินด้วยว่า กิจกรรมหรือโครงการที่ดำเนินการผ่านไปแล้วบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ อย่างไร จากนั้น ทีมติดตามและประเมินผลต้องรวบรวมข้อมูลและผลการประเมินเสนอให้ชุมชนรับทราบ พร้อมกับให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม เพื่อนำไปปรับเปลี่ยนวิธีการในการดำเนินการแก้ไขปัญหาให้มีความเหมาะสมต่อไป สำหรับกลไกในการติดตามประเมินผลอาจใช้รูปแบบที่มีการกำหนดระยะเวลา วิธีการหรือแบบฟอร์ม เพื่อใช้ตรวจสอบงานอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อแนวทางให้ชุมชนนำไปใช้ หรือเป็นการติดตามประเมินผลโดยการจัดกลุ่มอภิปรายถึงกระบวนการของการดำเนินการ เพื่อหาข้อบกพร่องและมีการแก้ไขได้ทัน (ชนพรรณ ธานี อ้างถึงในสมบัติ บุญโต,2551:25)

การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

ความหมายของคุณธรรม จริยธรรม

คำว่า คุณธรรม จริยธรรม มีความหมายที่ใกล้เคียงกันมาก บางครั้งมีคนเข้าใจว่าคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งความเป็นจริงแล้วความหมายของคำทั้งสองนี้แตกต่างกัน คุณธรรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณงามความดีภายในจิตใจ ส่วนจริยธรรมเป็นผลที่เกิดจากคุณธรรม จริยธรรมจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยคุณธรรมเป็นปัจจัยให้กระทำ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมของคุณธรรม จริยธรรม จากนักการศึกษา ไว้หลายท่านดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546: 190) ได้ให้ความหมายของคุณธรรม จริยธรรมไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี

ดวงเดือน พันธุมนาวิน อ้างในสันติ ดาวเรือง,2552: 14) คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่บุคคลยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม มีประโยชน์มากและมีโทษน้อย สิ่งที่เป็นคุณธรรมในแต่ละสังคมอาจจะแตกต่างกันเพราะการเห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดีนั้นขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ศาสนาและการศึกษาของคนในสังคมนั้น

ยนต์ ชุ่มจิต(2550:156-157)ได้รวบรวมความหมายของคุณธรรม จากนักการศึกษาหลายท่าน ไว้ดังนี้

คุณธรรม หมายถึง ความดีงามของลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมที่ได้กระทำจนเคยชิน

คุณธรรม หมายถึง คุณภาพที่บุคคลได้กระทำตามความคิดและมาตรฐานของสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับความประพฤติและศีลธรรม

คุณธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นคุณงามความดี สภาพที่เกื้อกูล

คุณธรรม หมายถึง ธรรมชาติของความดี ลักษณะของความดี หรือสภาพของความดีที่มีอยู่ในตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

คุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติที่เป็นความดีงาม ความถูกต้อง ซึ่งมีอยู่ภายในจิตใจของบุคคล ทำให้บุคคลนั้นพร้อมที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองโดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น หรือทำประโยชน์ให้ผู้อื่นโดยไม่เบียดเบียนตนเอง หรือกระทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

สรุปความหมายของคุณธรรม หมายถึง ความดีงาม ความถูกต้อง ที่บุคคลแสดงออกจนกลายเป็นนิสัยหรือพฤติกรรมที่ติดตัวโดยไม่เงินอายุ

สำหรับความหมายของจริยธรรม ยนต์ ชุ่มจิต(2550:157-159) ได้รวบรวมความหมายของจริยธรรม จากนักการศึกษา ไว้หลายลักษณะดังนี้

จริยธรรม หมายถึง หลักความประพฤติปฏิบัติความดีงามเป็นกลาง ๆ ไม่อิงศาสนาไหน

จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรมกฎศีลธรรม

จริยธรรม หมายถึง หลักความประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องดีงาม มีคุณค่าควรแก่การนำไปดำเนินชีวิต หรือหลักในการดำเนินชีวิตอย่างประเสริฐ

พระราชวรานุณี (2529 : 590 – 591) กล่าวถึงจริยธรรมว่า“จริยธรรมแปลว่า ธรรม คือ จริยะหรือหลักแห่งจริยะได้แก่ ข้อที่ควรประพฤติปฏิบัติตาม ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเทศะ จริยธรรมของชนกลุ่มหนึ่งอาจไม่เหมือนกันกับจริยธรรมของชน อีกกลุ่มหนึ่ง จริยธรรมนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์แก่ชีวิตและสังคมของมนุษย์ เพื่อให้สังคมของมนุษย์เป็นสังคมที่ดีเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล และความสุขแก่มนุษย์นั่นเอง”

สันติ ดาวเรือง (2552:15) ได้รวบรวมความหมายของจริยธรรม จากนักการศึกษาหลายท่าน ไว้ดังนี้

จริยธรรม เป็นการแสดงออกทางการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งสะท้อนคุณธรรมภายในให้เห็นเป็นรูปธรรม (ทศนา แฉมมณี,2541: 4)

จริยธรรม หมายถึง การปรับพฤติกรรมให้เข้ากับเกณฑ์หรือมาตรฐานของความประพฤติ ที่ถูกต้องหรือดีงาม (Good,1973)

จริยธรรมมีพื้นฐานของความยุติธรรม ซึ่งเป็นการกระจายสิทธิและหน้าที่อย่างเท่าเทียมกันโดยมีกฎเกณฑ์ที่เป็นสากล ซึ่งคนส่วนใหญ่ยอมรับได้ในเงื่อนไขที่ไม่มีความขัดแย้งกัน มีความเป็นอุดมคติและพันธะทางจริยธรรม จึงเป็นการเคารพต่อสิทธิของบุคคลอย่างเสมอภาคกัน (Kohlberg,1976)

จริยธรรม หมายถึง ระบบกฎเกณฑ์สำหรับวิเคราะห์การกระทำผิดหรือถูกของบุคคล ซึ่งเปลี่ยนแปลงและมีวิวัฒนาการจากประสบการณ์ของบุคคล (Brown,1978: 412)

สรุป จริยธรรม หมายถึง สิ่งดีงามที่ต้องปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

ความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม

ยนต์ ชุ่มจิตต์, 2550:159-162 กล่าวถึงความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรมไว้ว่า บุคคล จะมีความสุข ความเจริญทั้งในชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงานใด ๆ จะต้องประกอบด้วย “การคิดดี การพูดดี การกระทำดี” การคิดดี หมายถึง คิดแต่สิ่งที่เป็นคุณเป็นประโยชน์ ไม่คิดในเรื่องที่ทำให้จิตใจต้องเศร้าหมองเสื่อมโทรม ตกต่ำ การพูดดี หมายถึง การมีวาจาสุภาพดี เช่น พูดความจริง ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ ฯลฯ การกระทำดี หมายถึง การแสดงพฤติกรรมทางกายที่ดีที่เป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น การทำความดีทั้งสามด้านจะเกิดขึ้นได้ต้องเกี่ยวเนื่องกับคุณธรรมทั้งสิ้น

คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งศีลธรรมมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของบุคคลและสังคมเป็นอย่างยิ่ง ดังที่พรพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้กล่าวไว้ว่า “น้ำและอากาศเป็นสิ่งที่มิอยู่ทั่ว ๆ เป็นสิ่งจำเป็นต่อชีวิต เพราะว่าถ้าขาดน้ำเพียงวันเดียวคนก็ตาย ขาดอากาศประเดี๋ยวเดียวก็อาจจะตายหรือไม่ก็เป็นอัมพาตไป จริยธรรมหล่อเลี้ยงมนุษย์และสังคมของเราอยู่โดยไม่รู้ตัว แต่ก็มี ความแตกต่างกันอยู่อย่างหนึ่งระหว่างน้ำและอากาศกับศาสนาและจริยธรรม คือ น้ำและอากาศนั้นคนขาดไปแล้วก็รู้ตัวเองว่าตัวเองขาดอะไรและต้องการอะไร แต่ศาสนาและจริยธรรมนั้นมีลักษณะ ประณีตและเป็นนามธรรมมาก จนกระทั่งแม้ว่าคนจะขาดสิ่งเหล่านี้จนถึงขั้นมีปัญหาเกิดขึ้นแล้ว ก็ยังไม่รู้ว่าขาดอะไร ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องสร้างความเข้าใจชี้แจงอย่างต่อเนื่องให้ตระหนักเห็นคุณค่าและความสำคัญ”

คุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลและสังคมทุกหมู่เหล่า ดังคำกล่าวที่ว่า “สังคมใดหรือชาติใดที่เต็มไปด้วยประชาชนซึ่งเป็นผู้ขาดคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมแล้ว สังคมนั้นจะมีแต่ความยุ่งเหยิง ไร้สาระสาบ ความเดือดร้อนจะเกิดขึ้นทุกหนทุกแห่งไม่เว้น ถ้าหากสังคมใดมีสภาพดังกล่าวนี ชีวิตของคนในสังคมนั้นจะต้อง

ปราศจากความทุกข์อย่างแน่แท้” จึงสรุปได้ว่า คุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม ก่อให้เกิดประโยชน์ หรือมีความสำคัญทั้งต่อตนเองและผู้อื่นดังต่อไปนี้

1. ประโยชน์ตน ได้แก่

- 1.1 ทำให้ตนเองมีชีวิตที่สงบเย็น ไม่ต้องเดือดเนื้อร้อนใจ ไม่ต้องอยู่อย่างหวาดระแวง เพราะตนเองไม่ได้เบียดเบียนผู้ใด มีแต่จะสร้างประโยชน์สุขให้แก่สังคมและผู้อื่น
- 1.2 ทำให้ตนเองมีความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตทั้งในส่วนตัวและการทำงาน มีความมั่นคงและก้าวหน้า
- 1.3 ได้รับการยกย่องสรรเสริญเทิดทูนบูชาจากบุคคลทั่วไป
- 1.4 ครอบครัวยั่งยืน มีความสุข ฐานะทางเศรษฐกิจมั่นคง

2. ประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

- 2.1 ประโยชน์ต่อสถาบัน เช่น
 - 2.1.1 สถาบันครอบครัวของตนได้รับการยกย่องสรรเสริญจากบุคคลทั่วไป
 - 2.1.2 สถาบันการศึกษาหรือสถาบันที่ประกอบอาชีพธุรกิจมีชื่อเสียงทำให้บุคคลอื่นศรัทธาเลื่อมใส
 - 2.1.3 สถาบันหรือหน่วยงานที่ตนเองสังกัดมีความเจริญก้าวหน้า ได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะสมาชิกทุกคนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม อันดีงาม

3. ประโยชน์ต่อชุมชน เช่น

- 3.1 สังคมได้รับความสงบสุข เพราะทุกคนเป็นคนดีมีคุณธรรม
- 3.2 สังคมได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องรวดเร็ว เพราะสมาชิกทุกคนต่างกระทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถ

4. ประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง เช่น

- 4.1 สถาบันชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีความมั่นคง เพราะประชาชนมีความจงรักภักดี และเห็นความสำคัญของสถาบันดังกล่าวอย่างแท้จริง
- 4.2 ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติมีความมั่นคงถาวร เพราะทุกคนมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ และเต็มใจยึดถือปฏิบัติตาม

การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของครู

แนวทางในการพัฒนานักศึกษาคูและผู้ประกอบวิชาชีพครูที่กำลังศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณธรรมของครูให้เจริญงอกงาม สามารถนำแนวทางต่อไปนี้ไปใช้ในการพัฒนา คือ

1. การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของครูโดยสถาบันผลิตครู สถาบันผลิตครูเป็นหน่วยงานแรกที่มีบทบาทสำคัญต่อการปลูกฝังคุณความดีต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษาที่จะไปประกอบวิชาชีพครูทั้งในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน ทั้งนี้เพราะก่อนที่นักศึกษาจะสำเร็จการศึกษาจะสำเร็จการศึกษาเพื่อออกไปเป็นครูนั้นจะต้องใช้เวลาในการศึกษาศิลปะวิทยาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวิชาชีพครูจะต้องผ่านการฝึกอบรมต่าง ๆ อย่างน้อยเป็นเวลา 4 ปี หรือมากกว่า การปลูกปั้นบุคคลเพื่อออกไปประกอบวิชาชีพครูนั้น มิใช่เพียงแต่การสั่งสอนศิลปะวิทยาการที่เกี่ยวกับงานวิชาชีพครูก็เป็นการเพียงพอแล้ว แต่สิ่งสำคัญที่สถาบันผลิตครูต้องตระหนักคือ การปลูกฝังคุณธรรมความเป็นครูที่ดีให้แก่นักศึกษานั้นมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่า และถ้าหากพิจารณาให้ถ่องแท้แล้วจะมีความสำคัญยิ่งกว่าด้วย ทั้งนี้เพราะถ้าหากผู้ที่เป็นครูคนใดมีความรู้ความสามารถสูง พยายามใช้ความรู้ความสามารถของตนเพื่อหาประโยชน์ให้แก่ตนจนไม่คำนึงถึงประโยชน์ของผู้อื่นจนในที่สุดทำความเดือดร้อนให้กับบุคคลอื่น ผลที่ตามมาก็คือ ผู้เป็นครูคนนั้นจะได้รับความเดือดร้อนในภายหลัง เช่น อาจถูกให้ออกจากราชการและต้องรับโทษทัณฑ์ตามควรแก่กรณี ดังนั้นการปลูกฝังความดีให้กับนักศึกษาที่กำลังศึกษาวิชาชีพครูในสถาบันผลิตครูจึงเป็นงานที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณธรรมของครูทั้งปัจจุบันและอนาคต สำหรับวิธีการพัฒนาคุณธรรมความเป็นครูที่สถาบันผลิตครูสามารถกระทำได้มีหลายวิธี ดังเช่น

1.1 การคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาวิชาชีพครูนั้นจะต้องพยายามคัดเลือกคนดี คนเก่ง และมีศรัทธาต่อวิชาชีพครูอย่างแท้จริง มิใช่รับนักเรียนที่ไม่สามารถเลือกเรียนวิชาสาขาอื่น ๆ ได้แล้วเข้ามาเรียนวิชาชีพครู

1.2 เมื่อคัดเลือกนักเรียนเข้ามาเรียนวิชาชีพครูแล้ว สถาบันผลิตครูจะต้องให้การอบรมปลูกฝังคุณธรรมของความเป็นครูอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ

1.3 คณาจารย์ที่ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนนักศึกษาวิชาชีพครูจะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแม่พิมพ์หรือแบบอย่างที่ดีเพื่อให้ศิษย์ได้จดจำรูปแบบของความเป็นครูที่ดีตลอดไป

1.4 หลักสูตรการเรียนการสอนวิชาชีพครูทุกวิชาจะต้องเน้นคุณธรรมความเป็นครูที่ดีและถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของสาขาวิชาการศึกษา นั้น ๆ ด้วย มิใช่มุ่งเน้นแต่ความเป็นเลิศทางวิชาการสาขานั้น ๆ โดยเฉพาะเท่านั้น

1.5 สถาบันผลิตครูจะต้องจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และสิ่งแวดล้อมทางสังคมภายในสถานศึกษาให้เอื้ออำนวยต่อการปลูกฝังคุณธรรมความเป็นครูที่ดี อยู่เสมอ

2. การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของครูโดยหน่วยงานที่ใช้ครู หน่วยงานที่ใช้ครูมีหลายสังกัดและหลายระดับ แต่ละหน่วยงานต่างก็มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณธรรมของครูทั้งสิ้น หน่วยงานใดได้ครูอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถดีและมีคุณธรรมสูง หน่วยงานนั้นก็จะประสบความสำเร็จต่อการพัฒนาการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะครูเปรียบเสมือนนักปฏิบัติในสนามรบทางการศึกษา ตรงกันข้ามหากหน่วยงานใดได้ครูอาจารย์ที่ด้อยทั้งคุณภาพและคุณธรรม ผลที่ตามมาก็คือความตกต่ำทางการเรียนการสอน นักเรียนไม่มีคุณภาพ ประชาชนขาดความศรัทธาต่อตัวครูอาจารย์ สถาบันวิชาชีพครูตกต่ำ การพัฒนาสังคมและประเทศชาติเป็นไปอย่างยากลำบาก ด้วยเหตุนี้หน่วยงานที่ใช้ครูทุกสังกัดจึงจำเป็นต้องมีส่วนรับผิดชอบต่อการพัฒนาคุณธรรมของครู และร่วมรับผิดชอบต่อการผลิตครูด้วย วิธีการของหน่วยงานที่ใช้ครูทั้งในระดับสูงและระดับสถานศึกษาสามารถช่วยในการพัฒนาคุณธรรมของครูมีหลายวิธี ดังเช่น

2.1 จัดโครงการโดยให้ทุนนักเรียนที่มีผลการเรียนดี มีบุคลิกภาพดีและมีศรัทธาต่อวิชาชีพครูได้เรียนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษา และให้ทุนศึกษาต่อในสถาบันผลิตครูหลังจากสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา เมื่อสำเร็จการศึกษาวิชาชีพครูแล้วให้รับเข้าทำงานทันที

2.2 คัดเลือกนักเรียนที่มีผลการเรียนดี มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับความเป็นครู และมีศรัทธาต่อวิชาชีพครู โดยให้ทุนศึกษาในสถาบันผลิตครู เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วให้รับเข้าทำงานทันที

2.3 คัดเลือกนักเรียนที่มีผลการเรียนดี มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับความเป็นครู และมีศรัทธาต่อวิชาชีพครูเพื่อเข้าศึกษาในสถาบันผลิตครูโดยใช้ทุนส่วนตัวของนักศึกษา เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วให้รับเข้าทำงานทันที

2.4 สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูประจำการอย่างทั่วถึงและเที่ยงธรรม เช่น การมอบหมายงานให้ทำอย่างยุติธรรมและตรงตามความรู้ความสามารถ การพิจารณาความดี ความชอบยึดหลักธรรมอย่างแท้จริง

2.5 การบริหารงานในสถานศึกษาควรยึดหลักการบริหารแบบธรรมาธิปไตย หรือแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะจะช่วยให้สมาชิกทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมและยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น

2.6 การใช้กฎระเบียบใด ๆ ต้องให้สมเหตุสมผลและสม่ำเสมอ ทั้งนี้ให้ยึดหลักเมตตาธรรมต่อสมาชิกในองค์กรเป็นเบื้องต้น

3. การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของครูโดยองค์กรวิชาชีพครู

อาชีพชั้นสูงหรือวิชาชีพจะต้องมีองค์กรวิชาชีพซึ่งมีหน้าที่โดยรวม คือ ควบคุมดูแลความประพฤติและพิทักษ์สิทธิประโยชน์ต่างๆ ของสมาชิกในองค์กร องค์กรวิชาชีพของแต่ละวิชาชีพนั้นอาจมีหลายระดับและอาจจัดในรูปของชมรม สมาพันธ์ สมาคม และสภาวิชาชีพ สำหรับองค์กรวิชาชีพครูก็เช่นเดียวกัน กล่าวคือ ครูมีองค์กรวิชาชีพในระดับชาติ คือ “คุรุสภา” องค์กรวิชาชีพครูมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณธรรมของครูโดยสามารถกระทำได้เลยหลายวิธี เช่น

3.1 ส่งเสริมให้มีการวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมของครูและผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้จะต้องจัดสรรทุนเพื่อสนับสนุนการวิจัยอย่างกว้างขวาง

3.2 จัดให้มีการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของครูและผู้บริหารสถานศึกษาต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

3.3 ประชาสัมพันธ์กระตุ้นเตือนให้ครูอาจารย์และผู้บริหารสถานศึกษาทุกสังกัดให้มีความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบันอย่างถ่องแท้และต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง

3.4 จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เช่น จัดโครงการประกวดครูผู้สอนดีเด่นในแต่ละสาขาวิชา หรือคัดเลือกครูดีเด่นประจำปีในระดับต่าง ๆ

3.5 จัดกิจกรรมเพื่อเสริมความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ตลอดทั้งความรู้ทั่วไป ให้แก่ครู อาจารย์อย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง

3.6 ประกาศเกียรติคุณแก่ครูอาจารย์ผู้มีความคุณธรรม จริยธรรมดีเด่นในด้านต่าง ๆ โดยให้บุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นผู้คัดเลือกให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

4. การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของครูโดยสถาบันทางสังคมอื่น ๆ

สถาบันทางสังคมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของครูอาจารย์และบุคคลทั่วไปในสังคมนั้น ที่สำคัญ ได้แก่ สถาบันศาสนา สถาบันการเมืองการปกครอง ปละสถาบันสื่อสารมวลชน ส่วนสถาบันทางสังคมอื่น ๆ นั้น นับว่ามีบทบาทรองลงมา สถาบันศาสนามีบทบาทต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของบุคคลในสังคมอย่างยิ่ง กล่าวคือ สถาบันศาสนา คือ วัดนั้นสามารถครอบคลุมบุคคลได้ทุกสถาบันสังคม ซึ่งต่างจากสถาบันทางสังคมอื่น ๆ ที่สามารถครอบคลุมได้เฉพาะสมาชิกในสถาบันของตน เช่น การอาราธนาพระภิกษุสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถในการอบรม สั่งสอนประชาชนมาให้ความรู้แก่ครูอาจารย์ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในหลักการทำมาค้าขาย ๆ ขึ้น

5. การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของครูด้วยตนเอง

แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของครูตามที่เสนอไว้ข้างต้นจะไร้ผลถ้าหากผู้ประกอบวิชาชีพครูไม่สนใจที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นคนดีมีคุณธรรม ดังนั้นผู้เป็นครูทุกคนจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่า บุคคลที่เป็นครูนั้นเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาศิษย์ให้เป็นคนดีมีความรู้ความสามารถ จึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถก่อนที่จะไปพัฒนาผู้อื่น ต้องกระทำตนให้สมกับที่สังคมยกย่องให้เป็น “ปุชนิยบุคคล” ของศิษย์และสังคม เพราะฉะนั้นหลักการเบื้องต้นที่ครูทุกคนต้องกระทำ คือ การยึดหลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ที่ทรงสอนให้ทุกคน “ละความชั่วทั้งปวง กระทำความดีให้ถึงพร้อม และทำจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์” เมื่อสามารถปฏิบัติตามหลักคำสอนดังกล่าวได้แล้ว ขั้นต่อไป คือ “พยายามป้องกันความชั่วมิให้เกิดขึ้นอีก ขณะเดียวกันก็พยายามรักษาความดีที่ได้กระทำแล้วนั้นให้คงอยู่ตลอดไป” เมื่อผู้ประกอบวิชาชีพครูทุกคนสามารถปฏิบัติได้ดังกล่าวแล้ว ขั้นต่อไปก็คือ “การเพิ่มพูนคุณความดีต่าง ๆ ให้เกิดกับตนเองอย่างต่อเนื่อง” (ยนต์ ชุ่มจิต, 2550:186-191)

การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม แก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา นับแต่ต้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เป็นต้นมา รัฐได้เปลี่ยนแนวทางการพัฒนาโดยมิได้ถือแผนพัฒนาเศรษฐกิจการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาจะมีประสิทธิภาพเป็นเป้าหมายสำคัญ เช่น แผนฯ ฉบับก่อน ๆ แต่ได้เน้นให้คน หรือทรัพยากรมนุษย์เป็นศูนย์กลางและเป้าหมายหลักของการพัฒนา โดยให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อให้เป็นคนดีมีคุณธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเอง ชุมชน และสังคม ตลอดจนศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีค่านิยมอันดีงาม รวมทั้งให้เป็นผู้มีสติปัญญา รู้จักคิด วิเคราะห์ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ควบคู่ไปกับการคิดชอบ ทำชอบ มีสุขภาพพลานามัยที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการพัฒนาคนด้านจิตใจ เพื่อมุ่งให้คนได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ พัฒนาให้เป็นคนเก่งที่มีปัญญา ใฝ่รู้ รู้จักคิดมีเหตุมีผล ขยันขันแข็ง รู้จักพึ่งตนเอง มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม สังคม และประเทศชาติ พัฒนาให้เป็นคนที่มีเมตตา กรุณา กตัญญูรู้คุณ สามัคคี ซื่อสัตย์สุจริต ละเว้นอบายมุข มีระเบียบวินัย ประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพของตนและมีความเป็นประชาธิปไตย และพัฒนาให้เป็นคนที่มีความสุข มีสมาธิ สงบ เยือกเย็น แจ่มใส ร่าเริง พอใจในสิ่งที่มี และยินดีในสิ่งที่ทำ (ปราชญา กล้าผจญ, 2548:289) ซึ่งบุคคลทุกคนที่มีหน้าที่ก็พึงมีคุณธรรมจริยธรรมประจำตัวประจำอาชีพเพื่อการปฏิบัติงานให้ได้ผลดีแก่สังคมและแก่ตนเอง คุณธรรมของครูที่เรียกว่า “คุณธรรมนิยาม” ประกอบด้วยคุณธรรมของครูใน 4 ด้าน คือ

หมวดที่ 1 อุดมคติของครู (Teacher 's Will) หมายถึงสิ่งที่ครูมีความตั้งใจในสิ่งที่ดี
ที่สุดที่ พึงยึดถือ มี

1. ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
2. รักและศรัทธาในวิชาชีพครู
3. ยินดีที่จะทำงานโดยไม่เห็นแก่ความยากลำบากเมื่ออยู่แห่งใดก็ตาม
4. ตั้งใจทำงานอย่างหนักเพื่อความเจริญก้าวหน้าของนักเรียน
5. เป็นสมาชิกและร่วมทำงานในสมาคมที่เกี่ยวกับการศึกษา
6. ดำรงตนให้เหมาะสมกับสภาพของอาชีพครู ไม่หุนหันพุ่มเฟิย
7. ชำรงไว้ซึ่งชื่อเสียงและเกียรติคุณแห่งอาชีพครู
8. ปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่เสมอ
9. ใฝ่หาความรู้ใส่ตนเองอยู่เสมอ
10. ตั้งใจทำงานเพื่อพัฒนาสังคมและประเทศชาติ
11. เชื่อมั่นว่าครูคือปูชนียบุคคล
12. อุทิศตนให้แก่การศึกษาด้วยความเต็มใจโดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทน

หมวดที่ 2 วิญญาณครู (Teacher 's Spirit)หมายถึงลักษณะที่เป็นแก่นแท้ในสภาวะ
ของความเป็นครู ซึ่งประกอบด้วย

1. อดทน อดกลั้นต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน
2. อบรมนักเรียนให้เป็นคนดีของสังคม
3. หาทางขจัดปัญหาของนักเรียนให้หมดไป
4. รักและหวังดีต่อนักเรียนเสมือนบุตรและธิดาของตน
5. เป็นมิตรกับนักเรียน
6. ให้กำลังใจนักเรียนทั้งด้านการเรียนและความประพฤติ
7. ให้เกียรตินักเรียนโดยไม่เลือกชาติ ศาสนา ฐานะครอบครัว เพศและวัย
8. สนใจและร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักเรียนสม่ำเสมอ
9. กระตือรือร้นในการอบรมสั่งสอนและทำงานในหน้าที่
10. รับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและนำมาพิจารณาไตร่ตรอง
11. พยายามหาทางแก้ปมด้อยของนักเรียน
12. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปรึกษาหารืออย่างสม่ำเสมอ
13. แสดงความชื่นชมยินดีต่อความก้าวหน้าของนักเรียน
14. สนใจและติดตามความเป็นอยู่ของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

15. เอาใจใส่ต่อการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ
16. เอาใจใส่ด้านความประพฤติและแนวการเรียนให้นักเรียน
17. เอาใจใส่ต่อความป่วยไข้ของนักเรียน
18. ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากและความเหนื่อยยากในงาน
19. ช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน
20. ยินดีสอนพิเศษให้นักเรียนโดยไม่หวังผลตอบแทน
21. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมินผลการสอนของครู
22. ร่วมมือกับผู้ปกครองในการอบรมสั่งสอนนักเรียนอย่างใกล้ชิด
23. ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
24. ให้กำลังใจและปลุกปลอบใจนักเรียนอยู่เสมอ
25. หมั่นสำรวจตนเองและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ
26. ภูมิใจและรับผิดชอบต่ออาชีพของตน
27. ขยันหมั่นเพียรในการสอนและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
28. ยึดมั่นในกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย
29. พยายามใช้ความเพียรทุกอย่างเพื่อให้หน้าที่ของครูประสบผลสำเร็จ
30. เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน
31. รู้จริงและตั้งใจสอนจนเป็นแบบอย่างที่ดีได้

หมวดที่ 3 คุณธรรม (Teacher's Qualification) คือคุณสมบัติหรือคุณภาพที่ตลอดจนความสามารถที่มีอยู่ภายในตัวครู มีลักษณะดังนี้

1. มีความรู้เพียงพอและถูกต้องในระดับที่สอน
2. รับฟังและเคารพเหตุผลของผู้อื่น
3. พิจารณาคูณค่าของนักเรียนแต่ละคนด้วยเหตุผล
4. ตัดสินและลงโทษนักเรียนอย่างมีเหตุผล
5. ยืดหยุ่นต่อปัญหาต่าง ๆ และหาทางแก้ไขด้วยสันติวิธี
6. มีความคิดริเริ่ม
7. นำวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ปรับปรุงการทำงานของตน
8. มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง
9. มีอารมณ์มั่นคงและสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ตลอดเวลา
10. ไม่คิดแสวงหาประโยชน์ทางวัตถุเกินความจำเป็น
11. ซื่อสัตย์สุจริตและจริงใจ

12. ภูมิใจในความสำเร็จของตนเอง
13. ให้เกียรติแก่เพื่อนร่วมอาชีพ
14. ไม่ดูหมิ่นศาสนาอื่น
15. มีความกรุณาและสนใจเด็กเป็นรายบุคคล
16. รักษาความลับของนักเรียน
17. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือนักเรียนตามสมควร
18. เสียสละเพื่อประโยชน์ของสังคม
19. ไม่อาฆาตพยาบาทนักเรียน
20. ให้ความไว้วางใจแก่นักเรียน

หมวดที่ 4 จริยธรรมของครู (Teacher 's Function) หมายถึงการแสดงออกในสิ่งที่ควรปฏิบัติอันเป็นหน้าที่ที่ควรกระทำ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประพฤติตนดีสม่ำเสมอ
2. ดำรงชีวิตและปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีของชุมชน
3. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมในด้านศีลธรรม วัฒนธรรม

กิจนิสัย สุชนนิสัย และอุปนิสัย

4. นำนักเรียนให้พ้นจากทางเสื่อม
5. ไม่ทำโทษนักเรียนจนเกินกว่าเหตุ
6. เป็นคนตรงต่อเวลา
7. สร้างความก้าวหน้าในอาชีพตามความสามารถของตน
8. เว้นการกระทำผิดเรื่องชั่วสาว
9. รักษาชื่อเสียงและค่านิยมของโรงเรียนและคณะครู
10. ทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี
11. ให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนร่วมอาชีพเดียวกัน
12. รับผิดชอบต่ออาชีพที่ได้รับมอบหมาย
13. รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง
14. มีอารมณ์ขันแต่ไม่ตลกเหลวไหล
15. แต่งกายเรียบร้อยอยู่เสมอ
16. มีระเบียบวินัย
17. มีกิริยาจาสุภาพ อ่อนโยน ยิ้มง่าย
18. แสดงกิริยาจาสุภาพ ใช้ภาษาสุภาพและถูกต้อง

19. วางตนได้เหมาะสมเข้ากับคนทุกชั้น
20. ปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับโอกาสและสถานที่
21. สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและผู้ปกครอง
22. แนะนำให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
23. ส่งเสริมให้นักเรียนมีความเมตตา กรุณา อดทน ซื่อสัตย์และสุภาพอ่อนโยน
24. ไม่ให้นักเรียนทำในสิ่งที่เกินความสามารถและเกินความศรัทธา
25. ปฏิบัติกับนักเรียนได้เหมาะสมกับเพศและวัย
26. ทำหน้าที่การงานด้วยความรวดเร็วและถูกต้อง
27. รู้จักวิพากษ์วิจารณ์เพื่อปรับปรุงการศึกษาและการงานด้วยถ้อยคำที่สุภาพ

ไม่ให้ผู้อื่นเสียกำลังใจ

28. สร้างชื่อเสียงและเกียรติคุณให้แก่ตนเอง เพื่อร่วมงานและสถาบัน
29. หลีกเลี่ยงสิ่งที่ก่อให้เกิดความแตกร้างในหมู่คณะ เช่น ความริษยาและ

พยาบาท

30. ใช้กลวิธีสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้จริง ประกอบด้วยคุณธรรม ซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมีความสุข

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศีลธรรม โพนะทา,2546(บทคัดย่อ)ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านโนนค้อ อำเภอลำม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าก่อนการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนพบปัญหาโรงเรียนบ้านโนนค้อคือ ปัญหาการแสดงพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ มีปัญหา คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไม่ช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน และบริเวณเขตที่รับผิดชอบ ไม่ช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน ด้านความซื่อสัตย์มีปัญหา คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เก็บสิ่งของเพื่อนได้ไม่นำมาแจ้งครูเพื่อส่งคืนเจ้าของ ด้านความสามัคคีมีปัญหา คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนก่อการทะเลาะวิวาท ไม่มีความรักใคร่กลมเกลียวกัน และด้านความมีระเบียบวินัย มีปัญหา คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่งกายไม่เรียบร้อย ไม่ถูกระเบียบของโรงเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หลังการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านโนนค้อ อำเภอลำม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยใช้ขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 3 ด้าน คือ ด้านพฤติกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มี

พฤติกรรมที่เป็นปัญหาหลังการพัฒนาลดลง ส่งผลให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีการแสดงพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพุทธศาสนาหลังการพัฒนาสูงขึ้น ด้านครูผู้สอน ครูผู้สอนมีความเห็นว่า การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบศึกษาเอกสารและการประชุม ทำให้ครูผู้สอน ผู้รับการนิเทศ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเกิดความร่วมมือในการพัฒนามากขึ้น และด้านการมีส่วนร่วม ครูและผู้ปกครองนักเรียนตลอดจนผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา โดยเฉพาะกับผู้ปกครองโรงเรียน เพื่อร่วมกันพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนให้ดีขึ้นจนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

แบลท และ โคลเบอร์ก (Blatt and Kohlberg) ทิศนา แจมมณี, 2541:95) ได้ทดลองพัฒนาเด็กที่มีพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 2-4 โดยให้สถานการณ์ที่เป็นปัญหาทางจริยธรรมแก่เด็ก แล้วให้เด็กร่วมกันอภิปราย พบว่าสามารถช่วยให้เด็กมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้น มากกว่าเด็กในกลุ่มควบคุม นอกจากนั้น จากการวิจัยของ เซลแมน และลิเบอร์แมน (Selman and Liberman) ยังพบว่า การใช้สื่อฟิล์มสตริปช่วยเสนอเรื่องราวที่เป็นปัญหาทำให้เด็กเกิดความเข้าใจในปัญหามากขึ้น ซึ่งส่งผลทำให้การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมดีขึ้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ บิสกิน และฮอสคิสสัน (Biskin and Hoskisson) ที่พบว่า การอภิปรายอย่างเป็นระบบมีผลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็ก นอกจากนั้นยังพบว่าการวิจัยของ จอห์นสัน และวิลเลียม (Johnson and Williams) ที่ใช้วรรณกรรมและการอภิปรายร่วมกันสามารถช่วยให้เด็กมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่สูงขึ้น

การศึกษาค้นคว้างานวิจัยในประเทศต่าง ๆ ในยุโรป เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ จากวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก พอสรุปได้ดังนี้ (ดร. ปราชญา กล้าผจญ, 2548:253-255)

กอดฟรีย์ อาร์.บาร์เลตต์ ปริญญาเอก EdD Widener University ประเทศสหรัฐอเมริกา ปีการศึกษา 2000 ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาพัฒนา และกระบวนการสอน: การเสาะหาสิ่งที่อยู่ระหว่างเขาควายเกี่ยวกับจริยธรรม พบว่า งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งชี้ให้เห็นว่า ในวงการอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกาได้ละเลยเรื่องคุณธรรม จริยธรรม มาเป็นเวลานานแล้ว การศึกษาในระดับเบื้องต้นของอุดมศึกษามีการศึกษาคุณธรรม จริยธรรม น้อยมาก และครูจำนวนมากก็เริ่มต้นวิชาชีพของตนเองด้วยความอ่อนด้อยในเชิงจริยธรรมเป็นอย่างมากเช่นเดียวกัน การศึกษานี้ค้นพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่แทบไม่เคยตระหนัก หรือมองเห็นปัญหาด้านสถานการณ์ทางเลือกระหว่างเขาควายด้านจริยธรรมเลย นั่นคือ มิได้ตระหนักว่าการปลอมแปลงเอกสาร การลวงละเมิดทางวิชาการ การ

ประพจน์คดีด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ มิได้เป็นเรื่องสำคัญ และการศึกษาครั้งนี้ถูกวิเคราะห์ว่าใช้กลุ่มตัวอย่างที่น้อยเกินไป จนขาดความน่าเชื่อถือไปอย่างน่าเสียดาย

ราอูนี ราซานเน ปริญญาก่อ EdD มหาวิทยาลัย Oulun Yliopisto ประเทศฟินแลนด์ ปี 1997 ได้วิจัยกับนักศึกษากลุ่มหนึ่งที่กำลังศึกษาในโครงการฝึกหัดครู นักศึกษาเหล่านั้นมีความปรารถนาที่จะจัดสร้างตัวแบบทางเลือกสำหรับการศึกษาริยธรรมขึ้นมาโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาหน่วยการศึกษา ที่มีความหมายในเรื่องเกี่ยวกับจริยธรรมเข้าไว้ด้วยกัน และในขณะที่เดียวกันก็มุ่งหมายที่จะพัฒนาจิตสำนึกของพวกเขาเองในระหว่างคำถามเกี่ยวกับจริยธรรมในการสอนเรื่องวิชาชีพ วิชาที่เรียนติดต่อกัน 3 วิชาเกี่ยวกับจริยธรรมของครู ได้กำหนดรูปแบบวงจรวัฏจักรแห่งการวิจัยเชิงปฏิบัติการซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาวงจรย่อย ๆ ของพวกเขาเอง การศึกษานี้เป็นผลดีต่อนักศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากทำให้พวกเขามีทักษะที่เข้มแข็งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับลักษณะตามธรรมชาติของจริยธรรมแห่งวิชาชีพของพวกเขาเอง

ธนวัฒน์ สุวรรณจรัส, 2548 (บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรม ในนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต พบว่า คุณธรรมที่มีความถี่ปรากฏในเอกสารสูงได้แก่ ความเสียสละอดทน หน้าที่และความเพียร ความถี่ปานกลางได้แก่ ความสุจริต กตัญญู และเพื่อประชาชน และความถี่ต่ำ ได้แก่ ความเมตตา สติปัญญา และความถูกต้องเป็นธรรม

ระดับคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทย ประเมินโดยแบบประเมินคุณธรรมนิสิต นักศึกษาตามรอยพระยุคลบาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งมีลักษณะเป็น Rubric scoring สามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ สูง ได้แก่ คุณธรรมด้านหน้าที่เพื่อประชาชน และสติปัญญา ปานกลางได้แก่ ความเสียสละอดทน ความถูกต้องเป็นธรรม และความเพียร และต่ำ ได้แก่ ความสุจริต ความเมตตา และความกตัญญู บริบทของสังคมและเศรษฐกิจมีผลกระทบต่อคุณธรรมในนิสิต นักศึกษาในมหาวิทยาลัย ในเชิงลบ กล่าวคือ มีความเสื่อมถอยลง

ผลการวิจัยขั้นสุดท้ายได้แผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิตตามภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวิจัย การพัฒนานิสิตนักศึกษา การบริการวิชาการแก่ชุมชน การทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม และการบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือนำผลการวิจัยเป็นหลักในการวางแผนยุทธศาสตร์ โดยคำนึงถึง วิสัยทัศน์ ภารกิจ นโยบาย และวัฒนธรรมองค์การของแต่ละสถาบัน โดยควรมีการจัดการความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อก่อให้เกิดผลลัพธ์สุดท้ายสูงสุด คือ บัณฑิตที่พึงพร้อมด้วยคุณธรรม

พรพิพัฒน์ เพิ่มผล,2545 (บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษา เพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพนักศึกษาคณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏ พบว่า

1. ลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครุศาสตร์สถาบันราชภัฏ พบว่า นักศึกษา ทุกชั้นปี ด้านความมีวินัย และความซื่อสัตย์ อยู่ในขั้นตอบสนอง ส่วนด้านความอดทน ความรับผิดชอบ ความเมตตา ความศรัทธาในวิชาชีพ ความขยันหมั่นเพียร ความประหยัด และความ ยุติธรรม อยู่ในขั้นเห็นคุณค่าตามแนวคิดของเครทวอล (Kratghwohl,1964)

2. รูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เป้าหมาย 4) หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือหน่วยพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพครู 5) ผู้รับผิดชอบ คือ คณะกรรมการพัฒนาด้านจริยธรรมวิชาชีพครู 6) การดำเนินการพัฒนา ได้แก่ การตั้งเป้าหมาย การประเมินสภาพ และวิธีดำเนินงานพัฒนา ประกอบด้วยการวัดลักษณะจริยธรรม แล้วกำหนดการพัฒนาด้วยการกระจายคำนิยม โดยการอภิปรายแสดงความคิดเห็นการทำงานตามคำสั่ง กรณีศึกษา การแสดงบทบาทสมมติ และการฝึกปฏิบัติโดยวิธีกิจกรรมผลศึกษาและลูกเสือ 7) การประเมินผล การพัฒนาจริยธรรมวิชาชีพ

3. การเปรียบเทียบผลการพัฒนา พบว่า

3.1 นักศึกษาที่เข้ารับการอบรมโดยใช้วิธีการกระจายคำนิยมและการฝึกปฏิบัติ มีคะแนนเฉลี่ยลักษณะจริยธรรมวิชาชีพแตกต่างกับกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ในด้านความมีวินัย ด้านความอดทน ความรับผิดชอบ ความเมตตา ความศรัทธาใน วิชาชีพครู ความขยันหมั่นเพียร ความประหยัด ความซื่อสัตย์ และความยุติธรรม

3.2 นักศึกษากลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยลักษณะจริยธรรมวิชาชีพหลังการ อบรมแตกต่างกับก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านความมีวินัย ด้าน ความอดทน ความรับผิดชอบ ความเมตตา ความศรัทธาในวิชาชีพครู ความขยันหมั่นเพียร ความ ประหยัด ความซื่อสัตย์ และความยุติธรรม

มารศรี กลางประพันธ์,2546 (บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาพรหมวิหาร 4 ของนักศึกษาวิชาชีพครูสังกัดสถาบันราชภัฏ ตามแนวพุทธธรรมกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง พบว่า

1. นักศึกษาวิชาชีพครูที่ได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาพรหมวิหาร 4 ตามแนว พุทธธรรมกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีคะแนนการพัฒนาพรหมวิหาร 4 โดยรวมทุกด้านสูงกว่า นักศึกษาวิชาชีพครูที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาพรหมวิหาร 4 ตามแนวพุทธธรรมกับการ เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักศึกษาวิชาชีพครูที่ได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาพรหมวิหาร 4 ตามแนวพุทธร่วมกับการเรียนรู้ด้วยตนเองมีคะแนนการพัฒนาพรหมวิหาร 4 ในส่วนย่อยแต่ละด้านคือ ด้านความเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา สูงกว่านักศึกษาวิชาชีพครูที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาพรหมวิหาร 4 ตามแนวพุทธร่วมกับการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสะสม (GPA) และตัวแปรวิธีการฝึกอบรมไม่มีปฏิสัมพันธ์ทำให้คะแนนพรหมวิหาร 4 โดยรวมทุกด้านและโดยส่วนย่อยแต่ละด้าน คือด้านมุทิตา และด้านอุเบกขาของนักศึกษาวิชาชีพครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ค่าอิสระทั้ง 2 ตัวแปร นั้น มีปฏิสัมพันธ์ทำให้คะแนนด้านความเมตตาและกรุณามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

4. นักศึกษาวิชาชีพครูที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสะสม (GPA) สูง ปานกลาง และต่ำ เมื่อได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาพรหมวิหาร 4 และมีคะแนนการพัฒนาพรหมวิหาร 4 โดยรวมทุกด้านและโดยส่วนย่อยแต่ละด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รัชภูมิ แซ่ไข่, 2546 (บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเชียงราย พบว่า การนำกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ส่งผลให้นักศึกษากลุ่มเป้าหมายมีคะแนนเฉลี่ยของความคิดสร้างสรรค์ และมีพฤติกรรมที่แสดงออกในด้านความคิดสร้างสรรค์ หลังเข้าร่วมกระบวนการวิจัยเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการวิจัย และกระบวนการวิจัยนี้สามารถระดมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาการวิจัยได้ทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัย และผู้เข้าร่วมกระบวนการวิจัยทุกคนมีความเต็มใจเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอตลอดกระบวนการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันการพลศึกษา ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ด้วยเห็นว่าเป็นการวิจัย ที่สนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมายได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ มีความตื่นตัวในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการทำงานอย่างมีส่วนร่วม อีกทั้งเป็นการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติตน ให้เป็นไปตามกรอบของคุณธรรม จริยธรรมของครู และการดำเนินการต่าง ๆ อย่างมีระบบตามที่ สังคมคาดหวัง จนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ และสถานการณ์ต่าง ๆ จนสามารถสร้างประโยชน์ให้กับตนเอง สังคม ตลอดจนประเทศชาติโดยรวมต่อไป กระบวนการวิจัยมีวิธีดำเนินการตามลำดับขั้น ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม ที่ได้จากการจัดกลุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่กำลังเรียนรายวิชา การเตรียมฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู 3 รหัส กศ 024008 จำนวน 3 หน่วยกิต จำนวน 135 ชั่วโมง ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2553 จำนวน 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมพลศึกษาในชุมชน ประกอบด้วย 3 ตอน คือคำถามเกี่ยวกับ เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา คำถามเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมพลศึกษาในชุมชน เป็นลักษณะคำถามที่เรียงลำดับความต้องการของชุมชนและ ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ
2. แบบทดสอบทางด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบทดสอบเลือกตอบแบบ 5 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ใช้ทดสอบก่อนและหลังการปฏิบัติงาน
3. แบบประเมินระดับการแสดงพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา ประกอบด้วย 3 ตอน คือคำถามเกี่ยวกับ เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา คำถามเกี่ยวกับระดับ การแสดงพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม 4 ด้าน ได้แก่ หมวดที่ 1 อุดมคติของครู หมวดที่ 2

วิญญาณครู หมวดที่ 3 คุณธรรมหมวดที่ 4 จริยธรรมของครู และข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ เป็นลักษณะคำถามที่ใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4. แบบประเมินโครงการการจัดกิจกรรมพลศึกษาประกอบด้วย 3 ตอน คือ คำถามเกี่ยวกับ เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา คำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้กิจกรรมพลศึกษาเป็นสื่อ เป็นลักษณะคำถามที่ใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมพลศึกษาในชุมชน ที่ถูกสร้างขึ้นโดยผู้วิจัย ประกอบด้วยกิจกรรมพลศึกษาที่ชุมชนต้องการ และความเหมาะสมของกิจกรรมพลศึกษาในแต่ละประเภท

1.1 ศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมพลศึกษาที่ชุมชนมีความต้องการจากหนังสือ ตำรา เอกสาร ผลงานวิจัย ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2 ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้นำชุมชน สมาชิกในชุมชน เกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมพลศึกษา ในชุมชนเป้าหมายภายในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ทั้ง 10 แห่ง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.3 สร้างแบบสอบถามจากแนวคิด ความรู้ ข้อเท็จจริงที่ศึกษา ให้เหมาะสมกับความต้องการและสถานการณ์ของชุมชนเป้าหมายภายในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 10 แห่ง

1.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ และผู้วิจัยนำข้อเสนอของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

1.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. แบบทดสอบทางด้านคุณธรรม จริยธรรม

2.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่จะวัดด้านคุณธรรม จริยธรรม ศึกษาการสร้างข้อสอบจากเอกสารตำราที่เกี่ยวข้อง

2.3 สร้างแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

2.4 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.5 ปรับปรุงแบบทดสอบด้านเนื้อหา และตัวเลือก เพื่อความเหมาะสม และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง

2.6 วิเคราะห์แบบทดสอบเป็นรายข้อ คำนวณหาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก

2.7 นำแบบทดสอบด้านการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ที่ผ่านการตรวจสอบแล้วไปรวบรวมข้อมูลโดยนำไปทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน กับกลุ่มทดลอง

3. แบบประเมินระดับการแสดงผลพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา

3.1 ศึกษา ทฤษฎี หลักการ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 สร้างแบบประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ

3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity)

3.3 นำแบบประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ถูกต้อง เหมาะสมก่อนไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4 นำแบบประเมินพฤติกรรมที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. แบบประเมินโครงการการจัดกิจกรรมพลศึกษา ที่ถูกสร้างขึ้นโดยผู้วิจัย ประกอบด้วย กิจกรรมพลศึกษาที่ชุมชนต้องการ และความเหมาะสมของกิจกรรมพลศึกษาในแต่ละประเภท

4.1 ศึกษา ทฤษฎี หลักการ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.2 สร้างแบบประเมินโครงการจัดกิจกรรมพลศึกษา แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ

4.3 นำแบบประเมินโครงการจัดกิจกรรมพลศึกษา มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ถูกต้อง เหมาะสมก่อนไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.4 นำแบบประเมินโครงการจัดกิจกรรมพลศึกษาที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนในการทำวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันการพลศึกษา ผู้วิจัยได้ปรับใช้รูปแบบการวิจัยโดยยึดกระบวนการที่สร้างคนเพื่อไปสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ซึ่งในปัจจุบันเทคนิคการวิจัยในภาพรวมของสังคมไทย พ่อแม่ ผู้ปกครอง และประชาชนส่วนใหญ่เป็นแบบ PAR โดยต่างมีจุดเน้นร่วมกันนั่นคือ การสร้างงานพัฒนาชุมชนโดยชุมชนเพื่อความมั่นคงผาสุกอันยั่งยืนของชุมชน สามารถสรุปเป็นแผนภาพดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมการประสานพื้นที่

1. การคัดเลือกชุมชน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้ชุมชนที่เหมาะสมในการวิจัย

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมออกพื้นที่ในการสำรวจชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยพิจารณาความเหมาะสมในเรื่องการให้ความร่วมมือของชุมชน ความสะดวกในเดินทาง การปฏิบัติงานของนักศึกษา เพื่อนำข้อมูลมาพิจารณาร่วมกัน

2. สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้ ตระหนักถึงปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา ความจำเป็นของการจัดกิจกรรม โครงการการออกกำลังกายของชุมชน เพื่อให้สอดคล้องในการประเมินคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมพิจารณาคัดเลือกชุมชนที่เหมาะสมในการวิจัย ซึ่งคัดเลือกได้ 5 ชุมชน คือ

2.1 ชุมชนศรีอวลย์ 1

2.2 ชุมชนศรีอวลย์ 2

2.3 ชุมชนศรีมหาสารคาม

2.4 ชุมชนโนนสำราญ

2.5 ชุมชนโนนเตื่อ

ผู้วิจัยได้พิจารณาคัดเลือกนักศึกษาออกเป็น 5 กลุ่ม แต่ละกลุ่มประกอบด้วย คนที่มีผลการเรียนในระดับ เก่ง ปานกลาง อ่อน แล้วจับสลากชุมชน หลังจากนั้นผู้วิจัยและนักศึกษาลงพื้นที่เพื่อพูดคุยและชี้แจงรายละเอียดทั้ง 5 ชุมชนเพื่อให้ทราบรายละเอียดและขั้นตอนต่าง ๆ ของการทำงานวิจัยในครั้งนี้ โดยกลุ่มเป้าหมายในครั้งนี้ คือ ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการของแต่ละชุมชน ๆ ละ 10 คน

ขั้นตอนที่ 2 เริ่มวิจัยใส่ใจกระบวนการชุมชน

3. ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาร่วมกับชุมชนวางแผน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ชุมชน มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาตามขั้นตอน

วิธีดำเนินการ นักศึกษาแต่ละชุมชนลงพื้นที่ ร่วมประชุมชี้แจงกับผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน ประชาชน ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการมีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา และกิจกรรมการออกกำลังกายใดที่ชุมชนต้องการให้นักศึกษาเป็นผู้นำในการปฏิบัติหน้าที่ตลอดระยะเวลาที่กำหนดในการวิจัย การดำเนินการใน

ขั้นตอนนี้เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เลือกและตัดสินใจร่วมกันโดยกำหนดช่วงเวลาที่ผู้วิจัยจะให้นักศึกษาเข้าไปเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามในขั้นตอนต่อไป

4. กำหนดปัญหา

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันรับรู้ ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการวิจัย และความจำเป็นในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา การจัดกิจกรรม โครงการการออกกกำลังกายให้เหมาะสมกับชุมชน ตลอดจนกำหนดปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่ต้องแก้ไข

วิธีการดำเนินการ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา อุปสรรคในการให้ชุมชนมีบทบาทในการประเมินคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้กิจกรรม หรือ โครงการการออกกกำลังกายเป็นสื่อ โดยการประชุมระดมสมอง ในการกำหนดกลุ่มผู้ประเมินคุณธรรม จริยธรรม การเลือกกลุ่มประชาชนที่ต้องการจะออกกกำลังกาย ความต้องการของแต่ละชุมชนที่มีความแตกต่างทั้งทางด้านกลุ่มบุคคล เวลา ประเภทของการออกกกำลังกาย ความต้องการอื่น ๆ โดยผู้วิจัยให้นักศึกษาแต่ละชุมชนนำแบบสอบถามไปให้ชุมชนร่วมพิจารณาและตอบแบบสอบถาม กำหนดเวลาในการรับแบบสอบถามกลับ 1 สัปดาห์ หลังจากนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันจัดลำดับความสำคัญของปัญหา เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการออกแบบวิจัยต่อไป

5. ออกแบบวิจัย

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้รูปแบบการวิจัยที่สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา โดยใช้กิจกรรมพลศึกษาเป็นสื่อในการเข้าถึงชุมชน

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยออกแบบวิจัยโดยวิเคราะห์จากสภาพปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา อุปสรรคในการให้ชุมชนมีบทบาทในการประเมินคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้กิจกรรมกีฬา หรือ โครงการการออกกกำลังกายเป็นสื่อ ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย ต่าง ๆ เพื่อสร้างเครื่องมือแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ

6. รวบรวมข้อมูล

วัตถุประสงค์ เพื่อรวบรวมสภาพปัญหาของทุกชุมชน แล้วร่วมกันวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการวิจัยที่จะดำเนินการร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

วิธีดำเนินการ นักศึกษาแต่ละชุมชนนำแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมพลศึกษาในชุมชนเพื่อเก็บข้อมูลกับผู้นำชุมชน คณะกรรมการ และประชาชน

7. วิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์ เพื่อนำแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมพลศึกษาแต่ละชุมชนมาวิเคราะห์เพื่อทำตารางการปฏิบัติงานในชุมชน

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยและนักศึกษาแต่ละชุมชนนำแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมพลศึกษามาวิเคราะห์ กำหนดตารางปฏิบัติงาน สร้างแบบประเมินโครงการการจัดกิจกรรมพลศึกษา

8. เสนอผลต่อชุมชน

วัตถุประสงค์ เพื่อนำตารางการปฏิบัติงาน แบบประเมินระดับการแสดงพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา และแบบประเมินโครงการการจัดกิจกรรมพลศึกษาเข้าสู่ชุมชน

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยและนักศึกษาแต่ละชุมชน นำเสนอแบบประเมินระดับการแสดงพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา และแบบประเมินโครงการการจัดกิจกรรมพลศึกษา เข้าสู่ชุมชน ผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายร่วมแสดงความคิดเห็น

ขั้นตอนที่ 3 ส่วนการพัฒนาผู้แก้ปัญหาพร้อมกับชุมชน

9. วางแผน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้วิจัยและนักศึกษาทุกชุมชนร่วมวางแผนการดำเนินงานเป็นเวลา 10 สัปดาห์

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยและนักศึกษาแต่ละชุมชนเตรียมความพร้อม โดยร่วมประชุมชี้แจง รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานตลอดระยะเวลาการวิจัย โดยกำหนดกิจกรรมระยะเวลา

10. อบรมผู้ปฏิบัติงาน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจขั้นตอนการดำเนินงาน

วิธีดำเนินงาน ประชุมชี้แจงผู้นำชุมชน และคณะกรรมการชุมชนกลุ่มผู้ประเมิน คุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา อบรมคุณธรรม จริยธรรมนักศึกษาก่อนเข้าพื้นที่ชุมชนเพื่อปฏิบัติงาน

11. ปฏิบัติตามแผน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายนำแผนการดำเนินงานในการแก้ปัญหาที่ไปร่วมกันปฏิบัติตามแผน

วิธีดำเนินการ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายลงมือปฏิบัติงานตามแผนดำเนินงาน

12. ติดตามและประเมินผล

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมติดตามประเมินผลระหว่าง การปฏิบัติงาน เพื่อทราบปัญหาและอุปสรรค พร้อมทั้งร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่าง การดำเนินงาน ประเมินผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดการวิจัย

วิธีดำเนินงาน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายติดตามประเมินผลการดำเนินงานเพื่อหา ข้อสรุปรวม จุดเด่น จุดด้อย ปัญหาและอุปสรรค ในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวิจัย โดยดูว่า การแสดงพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาขณะปฏิบัติงาน ดำเนินไปตามแผนงาน ที่กำหนดไว้หรือไม่ เป็นไปตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด และร่วมกันหาแนวทางในการ ปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาอื่น ๆ ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมี รายละเอียดดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม ถึง ผู้นำชุมชน ทั้ง 5 แห่ง ในองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามเพื่อขอ อนุญาต เก็บข้อมูลเกี่ยวกับ

1.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมพลศึกษา

1.2 แบบประเมินระดับการแสดงพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา

1.3 แบบประเมินโครงการการจัดกิจกรรมพลศึกษา

2. จัดประชุมชี้แจงผู้ร่วมวิจัยในการจัดเก็บข้อมูล

3. ผู้วิจัยและคณะดำเนินการส่งแบบสอบถาม แบบประเมินระดับการแสดงพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรม แบบประเมินโครงการการจัดกิจกรรมพลศึกษา ไปยังกลุ่มชุมชน

4. ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการลงพื้นที่ในชุมชน เพื่อทำการ สังเกตพฤติกรรมของกลุ่มทดลอง ตามแบบสอบถาม แบบประเมินระดับการแสดงพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรม และแบบประเมินโครงการการจัดกิจกรรมพลศึกษา

5. ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาทำแบบทดสอบทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ก่อนและ หลังการเข้าร่วมกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกตพฤติกรรม นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อสรุปเชื่อมโยงกับประเด็นที่ศึกษา ตามสภาพความเป็นจริง และตามปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

2.1 นำข้อมูลจาก แบบประเมินแผนมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลผลดังนี้

2.1.1 การพิจารณาคะแนนตามระดับการแสดงพฤติกรรม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 103)

คะแนน	ระดับการแสดงพฤติกรรม
5	มากที่สุด
4	มาก
3	ปานกลาง
2	น้อย
1	น้อยที่สุด

2.1.2 การพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับการแสดงพฤติกรรม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 103)

ค่าเฉลี่ย	ระดับการแสดงพฤติกรรม
4.51 – 5.00	มากที่สุด
3.51 – 4.00	มาก
2.51 – 3.00	ปานกลาง
1.51 – 2.00	น้อย
1.00 – 1.50	น้อยที่สุด

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบคุณธรรม จริยธรรม ก่อนและหลังการเข้าร่วมกระบวนการวิจัยของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา โดยใช้สถิติ t-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 การหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยใช้สูตรดัชนีค่าความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective) (สมนึก ภัททิยธนี, 2549 : 167)

$$\text{สูตร IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหา
หรือระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

1.2 สถิติที่ใช้วิเคราะห์แบบทดสอบเป็นรายข้อ เพื่อหาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบ (สมนึก ภัททิยธนี, 2549 : 199 - 204)

$$p = \frac{H + L}{2N}$$

เมื่อ p แทน ค่าความยากของแบบทดสอบ

H แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงตอบถูก

L แทน จำนวนคนในกลุ่มต่ำตอบถูก

N แทน จำนวนคนทั้งหมดในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

$$r = \frac{H - L}{N}$$

เมื่อ r แทน ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ

H แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงตอบถูก

L แทน จำนวนคนในกลุ่มต่ำตอบถูก

N แทน จำนวนคนทั้งหมดในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

1.3 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบ โดยใช้สูตรของโลเวท (Lovett) (ชวลิต ชูกำแหง, 2550 : 61 – 62)

$$r_{cc} = 1 - \frac{\sum_{i=1}^k X_i - \sum X_i^2}{(k-1) \sum (X_i - C)^2}$$

เมื่อ	r_{cc}	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	K	แทน	จำนวนแบบทดสอบ
	X_i	แทน	คะแนนหรือจุดตัดของแบบทดสอบ
	C	แทน	คะแนนเกณฑ์หรือจุดคัดของแบบทดสอบ

1.4 หาค่าความเชื่อมั่น (Discrimination) ของแบบประเมินระดับการแสดงผล
พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม โดยการประเมินของชุมชน ๆ ละ 10 คน เป็นผู้ให้ประเมิน ตาม
วิธี Item total Correlation โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์อย่างง่าย (Pearson Correlation) ของ
Pearson (ชวลิต ชูกำแพง. 2550 : 50 – 52)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{\{N \sum X^2 - (\sum X)^2\} \{N \sum Y^2 - (\sum Y)^2\}}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร X กับ Y
	X	แทน	ผลรวมของค่าตัวแปร X
	$\sum$	แทน	ผลรวมของค่าตัวแปร Y
	$\sum \sum$	แทน	ค่าตัวแปร X และ Y
	$\sum \sum^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของค่าตัวแปร X
	$\sum \sum^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของค่าตัวแปร Y
	X	แทน	จำนวนคู่ของค่าตัวแปรหรือจำนวนสมาชิกในกลุ่ม

2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 101)

$$\text{สูตร} \quad P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ
 f แทน ความถี่ที่ต้องแปลงให้เป็นร้อยละ
 N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.2 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) โดยใช้สูตร (ชาวลิต ชูกำแหง. 2550 : 48-50)

$$\text{สูตร} \quad \bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ $\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
 N แทน จำนวนคนทั้งหมด

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร (ชาวลิต ชูกำแหง. 2550 : 49-50)

$$\text{สูตร} \quad S.D. = \sqrt{\frac{\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X แทน ค่าคะแนนแต่ละตัว
 N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม
 $\sum$ แทน ผลรวม

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเปรียบเทียบคุณธรรม จริยธรรม ก่อนและหลังการเข้าร่วมกระบวนการวิจัยของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา โดยใช้สถิติ t-test for dependent sample (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 165) จากสูตร ดังนี้

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

เมื่อ t แทน ค่า t-test

$\sum D$ แทน ผลรวมของความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบ
ก่อนเรียนและหลังเรียน

$\sum D^2$ แทน ผลรวมกำลังสองของความแตกต่างระหว่างคะแนน
ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

N แทน จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการก่อเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ปัจจัยที่นำมาสู่การมีส่วนร่วม การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค การจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันการพลศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมพลศึกษาในชุมชน แบบทดสอบทางด้านคุณธรรม จริยธรรมก่อนและหลังการมีส่วนร่วมกับชุมชน แบบประเมินระดับการแสดงพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาโดยชุมชนและแบบประเมินโครงการการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยการมีส่วนร่วมกับชุมชน การวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบของการบรรยายโดยนำเสนอข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและในเชิงคุณภาพ โดยแบ่งการนำเสนอเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการวิจัยแต่ละขั้นตอน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) เตรียมการประสานพื้นที่ ได้แก่ การคัดเลือกชุมชน การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 2) เริ่มวิจัยใส่ใจกระบวนการชุมชน ได้แก่ ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาร่วมกับชุมชนวางแผน กำหนดปัญหา ออกแบบวิจัย รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เสนอผลต่อชุมชน 3) ส่งเสริมการพัฒนาแก้ปัญหาาร่วมกับชุมชน ได้แก่วางแผน อบรมผู้ปฏิบัติงาน ปฏิบัติตามแผน ติดตามและประเมินผล

ตอนที่ 2 ผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมพลศึกษาในชุมชน

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบทางด้านคุณธรรม จริยธรรม

ตอนที่ 4 ผลการประเมินระดับการแสดงพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา

ตอนที่ 5 ผลการประเมินโครงการการจัดกิจกรรมพลศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการวิจัยแต่ละขั้นตอน

1.1 ผลการมีส่วนร่วมลำดับขั้น เตรียมการประสานพื้นที่

การดำเนินการตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในขั้นนี้ ประกอบด้วย การคัดเลือกชุมชน การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้วิจัยมีความตระหนักในลำดับขั้นนี้ เป็นกระบวนการแรก เนื่องจากการออกปฏิบัติงานของนักศึกษามีสิ่งที่ควรคำนึงในเรื่องการเดินทาง และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เพราะนักศึกษาสามารถร่วมกระบวนการวิจัยในช่วงเวลาหลังเลิกเรียน ส่วนการคัดเลือกชุมชนให้เหมาะสมเนื่องจากบางชุมชนมีข้อจำกัดในเรื่องของความพร้อมด้านต่าง ๆ ของชุมชนนั้น ๆ เช่น ชุมชนนั้นเป็นชุมชนเมือง ประชาชนมีวิถีชีวิตที่สามารถเลือกการออกกำลังกายได้หลายทาง อาชีพของประชาชนในชุมชนนั้นไม่สามารถให้ความร่วมมือในเวลาที่เหมาะสมกับนักศึกษาได้ การแก้ปัญหาดังกล่าวจึงต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อหาแนวทางร่วมกันระหว่างผู้วิจัย ชุมชน และนักศึกษา หลังจากการเข้าพบชุมชนแล้ว ผู้วิจัยได้คัดเลือกชุมชนที่เหมาะสมได้ 5 ชุมชน ได้เห็นความสำคัญดังนี้

ผู้วิจัยได้คัดเลือกชุมชนที่มีความพร้อมในการร่วมวิจัย ได้ 5 ชุมชน ประกอบด้วย ชุมชนที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ ชุมชนศรีอรัญ 1 ชุมชนศรีอรัญ 2 ชุมชนศรีมหาสารคาม ชุมชนโนนเคื่อ ชุมชนโนนสำราญ ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อเสนอรายละเอียดในการวิจัย ให้แก่ผู้นำชุมชนได้ทราบ โดยได้นำเสนอปัญหา วัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย และรายละเอียดขั้นตอนอื่น ๆ และขอความร่วมมือจากผู้นำชุมชนให้ชี้แจงรายละเอียดดังกล่าวให้ประชาชนในชุมชนได้ทราบก่อนการตัดสินใจเข้าร่วมกระบวนการวิจัย โดยการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา โดยใช้กิจกรรมพลศึกษาเป็นสื่อในการวิจัย ครั้งนี้

สาเหตุของปัญหาฝ่ายชุมชน

- 1) ความต้องการที่แตกต่างกันในการจัดกิจกรรม โครงการการออกกำลังกายของชุมชน เพื่อให้สอดคล้องในการประเมินคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา
- 2) เวลา และกลุ่มประชาชน ที่เข้าร่วมในกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

จากการศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาที่มีความจำเป็นต้องพัฒนา โดยการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา นั้น ผู้วิจัยได้จัดประชุมชี้แจงนักศึกษาที่ร่วมกระบวนการวิจัยเพื่อให้ทราบถึงปัญหา วัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย และรายละเอียดขั้นตอนอื่น ๆ เพื่อให้ให้นักศึกษาเข้าใจกระบวนการ ขั้นตอนการวิจัย โดยเฉพาะความจำเป็นของการคัดเลือกและการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนก่อนการเข้าชุมชนเพื่อปฏิบัติงาน

โดยการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา โดยใช้กิจกรรม พลศึกษาเป็นสื่อในการวิจัย ครั้งนี้

สาเหตุของปัญหาฝ่ายนักศึกษา

- 1) ข้อจำกัดในการเดินทาง และระยะเวลาในการปฏิบัติงานในชุมชน
- 2) ความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนก่อนการเข้าปฏิบัติงาน

1.2 ผลการมีส่วนร่วมลำดับขั้น เริ่มวิจัยใส่ใจกระบวนการชุมชน

การดำเนินการตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในขั้นนี้ ประกอบด้วย การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาร่วมกับชุมชน การวางแผน การกำหนดปัญหา การ ออกแบบวิจัย การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเสนอผลต่อชุมชน ลำดับขั้นตอนนี้ มีผู้เข้าร่วมประชุม ชุมชนละ 18 คน รวมทั้งสิ้น 90 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชนและ คณะกรรมการชุมชน ๆ ละ 10 คน นักศึกษาที่ร่วมวิจัยชุมชนละ 8 คน การลงพื้นที่ในแต่ละชุมชน นั้น ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการแต่ละขั้นตอนตามรายละเอียดดังนี้

1.2.1 การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาร่วมกับชุมชน ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มนักศึกษากลุ่มละ 8 คน โดยจัดกลุ่มแบบกลุ่มร่วมมือ นักศึกษาในกลุ่มเป็นนักศึกษาที่มีผลการเรียนคล้อยตาม ความสามารถ คือ เก่ง ปานกลาง อ่อน โดยให้จับสลากชุมชน ลงพื้นที่ ร่วมประชุมชี้แจงกับผู้นำ ชุมชน คณะกรรมการชุมชน ประชาชน ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการมีหน้าที่โดยตรง ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา และกิจกรรมการออกกำลังกายที่ชุมชนต้องการ ให้นักศึกษาเป็นผู้นำในการปฏิบัติหน้าที่ตลอดระยะเวลาที่กำหนดในการวิจัย การดำเนินการใน ขั้นตอนนี้เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เลือกและตัดสินใจร่วมกันโดยกำหนดช่วงเวลาที่ผู้วิจัยจะให้ นักศึกษาเข้าไปเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามในขั้นตอนต่อไป

ผู้วิจัย และนักศึกษา เข้าร่วมประชุม ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้นำชุมชน คณะกรรมการ และประชาชน เกี่ยวกับ การพิจารณาบุคคลที่มีความเหมาะสมในการประเมิน คุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา ร่วมกันวิเคราะห์กิจกรรมการออกกำลังกายที่ชุมชนต้องการ

สาเหตุของปัญหาฝ่ายชุมชน

- 1) ชุมชนไม่มีความสำคัญหรือจำเป็น ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของ นักศึกษา
- 2) กิจกรรมการออกกำลังกายไม่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักศึกษา

ผู้วิจัยนำนักศึกษาแต่ละชุมชนลงพื้นที่ ร่วมประชุมชี้แจงกับผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน ประชาชน ร่วมแสดงความคิดเห็นและรับฟังการพิจารณาคัดเลือกกลุ่มบุคคล ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา และความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับกิจกรรมการ ออกกำลังกาย และผู้วิจัยจะมอบหมายให้นักศึกษาเข้าไปเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามในขั้นตอน ต่อไป

สาเหตุของปัญหาฝ่ายนักศึกษา

1) นักศึกษายังไม่เห็นความสำคัญของชุมชนในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

2) ยังมีความคิดที่เห็นว่าการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายให้ชุมชนไม่ จำเป็นต้องให้ชุมชนเลือกก็ความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนก่อนได้

1.2.2 การกำหนดปัญหา ผู้วิจัย ชุมชน นักศึกษาร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหา เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา อุปสรรคในการให้ ชุมชนมีบทบาทในการประเมินคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้กิจกรรมการออกกำลังกายเป็นสื่อ การ กำหนดกลุ่มผู้ประเมินคุณธรรม จริยธรรม การเลือกกลุ่มประชาชนที่ต้องการจะออกกำลังกาย ความต้องการของแต่ละชุมชนที่มีความแตกต่างทั้งทางด้านกลุ่มบุคคล เวลา ประเภทของการออก กาย ความต้องการอื่น ๆ โดยผู้วิจัยให้นักศึกษาแต่ละชุมชนนำแบบสอบถามไปให้ชุมชนร่วม พิจารณาและตอบแบบสอบถาม กำหนดเวลาในการรับแบบสอบถามกลับ 1 สัปดาห์ หลังจากนั้นผู้ มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันจัดลำดับความสำคัญของปัญหา เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการออกแบบวิจัย ต่อไป

สาเหตุของปัญหาฝ่ายชุมชน

1) คณะกรรมการชุมชนบางคนไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ตลอดระยะเวลาการ วิจัย

2) ชุมชนเลือกกิจกรรมการออกกำลังกายไม่เหมาะสมกับความพร้อมด้าน ร่างกาย วัย ของกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมการออกกำลังกาย

สาเหตุของปัญหาฝ่ายนักศึกษา

1) นักศึกษาไม่สามารถเลือกกิจกรรมตามความต้องการของชุมชน เพื่อให้ สอดคล้องกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

2) ไม่มีความเข้าใจในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม 4 ด้าน ด้วยการใช้ กิจกรรมการออกกำลังกายเป็นสื่อ

1.2.3 การออกแบบวิจัย

ผู้วิจัยออกแบบวิจัยโดยวิเคราะห์จากการมีส่วนร่วมของนักศึกษา ชุมชน จากการร่วมแสดงความคิดเห็น การนำเสนอร่วมกัน เกี่ยวกับสภาพปัญหาของสถานที่ในการออกกำลังกาย กิจกรรมการออกกำลังกายที่ชุมชนเลือก ความพร้อมของนักศึกษาและชุมชน เกี่ยวกับเวลา การเตรียมความพร้อม โดยศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย ต่าง ๆ เพื่อสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมและ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม 4 ด้าน คือ หมวดที่ 1 อุคม คติของครู (Teacher 's Will) หมวดที่ 2 วิญญาณครู (Teacher 's Spirit) หมวดที่ 3 คุณธรรม (Teacher 's Qualification) หมวดที่ 4 จริยธรรมของครู (Teacher 's Function) แล้วนำเสนอ ผู้เชี่ยวชาญ

สาเหตุของปัญหาฝ่ายชุมชน

- 1) ผู้นำชุมชนไม่เข้าใจกรอบแนวคิดในการวิจัยที่จะนำไปประชุมชี้แจงกลุ่ม ชุมชนที่เป็นผู้ประเมิน
- 2) ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชนหรือประชาชนที่เข้าร่วมโครงการที่มี บทบาทในการประเมินคุณธรรม จริยธรรม คุณธรรม จริยธรรม 4 ด้าน ไม่มีรายละเอียดในการ ประเมิน

สาเหตุของปัญหาฝ่ายนักศึกษา

- 1) นักศึกษาไม่เข้าใจกรอบแนวคิดของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม 4 ด้าน
- 2) ไม่เข้าใจวิธีการประเมินของชุมชน ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย

1.2.4 รวบรวมข้อมูล

นักศึกษาแต่ละชุมชนนำแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมออก กำลังกาย เพื่อเก็บข้อมูลกับผู้นำชุมชน คณะกรรมการ และประชาชนทุกชุมชน

สาเหตุของปัญหาฝ่ายชุมชน

- 1) ความต้องการกิจกรรมการออกกำลังกายของแต่ละชุมชนไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยแต่ละด้านที่เป็นไปตามวิถีชีวิตของแต่ละชุมชน
- 2) การให้ความร่วมมือของแต่ละชุมชนในการสรุปข้อมูลแต่ละชุมชนมี วิธีการที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับผู้นำชุมชนแต่ละชุมชน

สาเหตุของปัญหาฝ่ายนักศึกษา

- 1) ความพร้อมของนักศึกษาในการเป็นผู้นำด้านการจัดกิจกรรมการออก กำลังกายไม่ตรงกับความต้องการของชุมชน

2) การลงพื้นที่ของนักศึกษาบางชุมชน ไม่มีความพร้อมในการแสดงบทบาทการมีมนุษยสัมพันธ์ในการลงพื้นที่ จากการเก็บข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยและนักศึกษาแต่ละชุมชนนำแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมการออกกำลังกายของทุกชุมชน มาวิเคราะห์ จัดทำกำหนดตารางปฏิบัติงานเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้นำการออกกำลังกาย และวิเคราะห์กิจกรรมการออกกำลังกายที่แต่ละชุมชนเลือกมาสร้างแบบประเมินโครงการการจัดกิจกรรมพลศึกษา เพื่อนำเสนอผู้เชี่ยวชาญต่อไป

สาเหตุของปัญหาฝ่ายชุมชน

1) ข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการกิจกรรมการออกกำลังกาย ของกลุ่มชุมชนแต่ละกลุ่มในแต่ละชุมชนมีความต้องการแตกต่างกัน

2) การเลือกกิจกรรมการออกกำลังกายบางกิจกรรมมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาน้อย

สาเหตุของปัญหาฝ่ายนักศึกษา

1) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของชุมชนที่ลงพื้นที่ เพื่อจัดกิจกรรมการออกกำลังกายให้กับชุมชนไม่สัมพันธ์กัน

2) เขียนปฏิทินการปฏิบัติงานตลอดระยะเวลาการวิจัยไม่สมบูรณ์ และไม่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ทั้ง 4 ด้าน

1.2.6 การเสนอผลต่อชุมชน ผู้วิจัยและนักศึกษาแต่ละชุมชน ลงพื้นที่ชุมชนอีกครั้งหนึ่งเพื่อนำเสนอปฏิทินการปฏิบัติหน้าที่ตลอดระยะเวลาการวิจัย เป็นเวลา 12 สัปดาห์ แบบประเมินระดับการแสดงผลพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา 4 ด้าน และแบบประเมินโครงการการจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย ให้ชุมชนรับทราบข้อมูล ขั้นตอน รายละเอียดของการปฏิบัติหน้าที่ และรายละเอียดการประเมินคุณธรรม จริยธรรม การประเมินโครงการการจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้ร่วมกัน

สาเหตุของปัญหาฝ่ายชุมชน

1) เวลา และกิจกรรมการออกกำลังกาย ในปฏิทินที่นำเสนอไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

2) ผู้นำชุมชน คณะกรรมการ และประชาชน ไม่มีความเข้าใจระดับการประเมินคุณธรรม จริยธรรม และการประเมินโครงการ

สาเหตุของปัญหาฝ่ายนักศึกษา

1) ขาดความรู้ในการเขียนปฏิทินการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

2) ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในการร่วมเสนอรายละเอียด ขั้นตอน การปฏิบัติงานในชุมชน

1.3 ผลการมีส่วนร่วมลำดับขั้นสู่งานการพัฒนาแก้ปัญหา ร่วมกับชุมชน ในขั้นตอนนี้ ผลการวิจัยพบว่า ข้อจำกัดของชุมชนได้แก่วางแผน อบรมผู้ปฏิบัติงาน ปฏิบัติตามแผน ติดตาม และประเมินผล ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 การวางแผน

ผู้วิจัย ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน และนักศึกษาทุกชุมชน ร่วมประชุมโดยผู้วิจัยกำหนดการประชุมแต่ละชุมชน นัดหมายการประชุมที่วัดเครือวัลย์สุทธาวาส (บ้านค้อ 1) เพื่อร่วมวางแผนการดำเนินงานตามปฏิทิน และร่วมประเมินคุณธรรม จริยธรรม เป็นเวลา 10 สัปดาห์ สาเหตุของปัญหาฝ่ายชุมชน

- 1) การวางแผนการจัดกลุ่มผู้ประเมิน
- 2) การวางแผนการจัดสถานที่ในการจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย
- 3) การวางแผนประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มประชาชนในชุมชนร่วมกิจกรรมการ

ออกกำลังกาย

สาเหตุของปัญหาฝ่ายนักศึกษา

- 1) การวางแผนการจัดอบรมคุณธรรม จริยธรรมก่อนปฏิบัติงาน
- 2) การวางแผนการจัดอบรมกิจกรรมการออกกำลังกายตามที่ชุมชนต้องการ
- 3) การวางแผนเข้าพบชุมชน และการประชาสัมพันธ์กลุ่มปฏิบัติงาน

1.3.2 การอบรมผู้ปฏิบัติงาน

ผู้วิจัยได้จัดโครงการและกิจกรรมในการอบรมผู้ปฏิบัติงาน (นักศึกษา) เพื่อให้มีความพร้อมก่อนการปฏิบัติงานจริง เพื่อให้เกิดความพร้อมในตัวนักศึกษาซึ่งต้องถูกประเมิน ทั้งคุณธรรม จริยธรรม และการเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย ซึ่งผู้วิจัยได้จัดโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม สำหรับครู 3 วัน 2 คืน ณ วัดเครือวัลย์สุทธาวาส (วัดบ้านค้อ 1) โดยได้รับความเมตตาจากเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส วัดเครือวัลย์สุทธาวาส ในการเป็นพระวิทยากรบรรยาย การปฏิบัติตน โดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม สำหรับครู 4 ด้าน การนั่งสมาธิ การเดินจงกรม การมีจิตอาสา ส่วนชุมชนที่เข้าร่วม แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เข้าร่วมอบรมตลอดระยะเวลา 3 วัน ซึ่งได้แก่ ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการชุมชนของชุมชนเครือวัลย์ 1 (บ้านค้อ 1) จำนวน 12 คน เพื่อร่วมดูแลและเป็นพี่เลี้ยงในการอบรม เนื่องจากเป็นกลุ่มบุคคลที่อยู่ในชุมชนที่จัดกิจกรรมและโครงการ กลุ่มที่ 2 ซึ่งได้แก่ ผู้นำชุมชน 1 คน คณะกรรมการชุมชน ๆ ละ 10 คน ได้

เชิญเข้าร่วมกิจกรรมในวันสุดท้ายของการจัดอบรม เพื่อให้ทราบข้อมูล รายละเอียด ขั้นตอนการ ประเมินคุณธรรม จริยธรรมและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับนักศึกษา ส่วนการจัดกิจกรรม อบรมผู้นำการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายให้แก่ศึกษานั้น ผู้วิจัยได้เชิญผู้มีความรู้ความสามารถ ในการออกกำลังกายด้วยยางยืด การออกกำลังกายด้วยไม้พลอง การเต้นแอโรบิก มาสรุปและปฏิบัติ อีกครั้งโดยใช้เวลา 1 วัน เหตุผลที่ใช้เวลาน้อย เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าว นักศึกษาได้ลงทะเลเบียน เรียนผ่านมาแล้ว อีกทั้งทั้งเคยฝึกนอกเวลาเรียนมาแล้วด้วย สาเหตุที่จัดกิจกรรมเสริมเพื่อเสริมให้มีความมั่นใจและฟื้นความจำในการปฏิบัติทักษะเท่านั้น

สาเหตุของปัญหาฝ่ายชุมชน

- 1) การเข้าร่วมประชุมมีข้อจำกัดเรื่องการเดินทางและเวลา
- 2) ยังขาดความร่วมมือในการร่วมประชุม

สาเหตุของปัญหาฝ่ายนักศึกษา

- 1) ขาดความกระตือรือร้นในการอบรมคุณธรรม จริยธรรม
- 2) ยังไม่เห็นความสำคัญของชุมชนในการเป็นผู้ประเมินคุณธรรม

จริยธรรม เพราะยังไม่มีความเข้าใจเท่าที่ควร

1.3.3 การปฏิบัติตามแผน

ผู้วิจัย ชุมชน และนักศึกษา ร่วมปฏิบัติตามแผน โดยแต่ละชุมชนปฏิบัติตามแผน ปฏิทินที่นักศึกษานำเสนอชุมชน เวลาในการปฏิบัติงานแต่ละชุมชนจะใช้เวลาหลังเลิกเรียนซึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละชุมชนครั้งละ 1 ชั่วโมง ถึง 2 ชั่วโมง ขึ้นอยู่กับการประสานสัมพันธ์ของ นักศึกษาและชุมชน ซึ่งผู้วิจัยสังเกตได้ว่าหลังจากที่นักศึกษาเริ่มปฏิบัติหน้าที่แล้ว นักศึกษาจะแสดง พฤติกรรมด้านจิตอาสามากขึ้น โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายซึ่งส่วนใหญ่ชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรมจะเป็นบุคคล 2 กลุ่ม คือ ผู้สูงอายุ และเด็ก กิจกรรมอาสาที่สามารถเห็นได้ชัดเจนคือ นักศึกษาพูดคุยกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นรายบุคคล แสดงความสนทนามากขึ้น อาสารับส่ง ผู้สูงอายุบางคนที่ไม่สามารถเดินได้สะดวก แยกเด็กที่มีความบกพร่องด้านร่างกายและสติปัญญาฝึก ต่างหากให้ความสนใจผู้สูงอายุที่พิการ สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดกิจกรรมดังกล่าว สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และตลอดระยะเวลาของการวิจัยเห็นได้ชัดเจนว่าชุมชนให้ความสนใจในการพัฒนานักศึกษาโดยไม่เงินอายุ หรือเคอะเขิน นักศึกษาแสดงออกถึงการยอมรับ ผลการประเมินระหว่างการจัดหน้าที่เป็นระยะ โดยการพูดคุย โดยการปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละวัน ซึ่งมีผลการพัฒนาให้เห็นได้ชัดเจน เช่น การตรงต่อเวลา การรับผิดชอบในหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ การมีวินัยในวิชาชีพของตนเอง

สาเหตุของปัญหาฝ่ายชุมชน

- 1) ในชุมชนยังมีความต้องการให้ผู้นำการออกกำลังกายเข้าสู่พื้นที่ เพราะเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดเรื่องการเดินทาง ภาระหน้าที่ประจำ
- 2) เด็กและเยาวชนในชุมชนแม้ว่าจะไม่สามารถเป็นผู้ประเมินคุณธรรมจริยธรรมได้ แต่ผู้ปกครองยินดีที่จะให้ความร่วมมือ แม้ว่าจะไม่อยู่ในกลุ่มร่วมกิจกรรมการออกกำลังกาย เพราะต้องดูแลเด็กในปกครองตลอดเวลาที่ตาม

สาเหตุของปัญหาฝ่ายนักศึกษา

- 1) ขาดความกระตือรือร้นในการอบรมคุณธรรม จริยธรรม
- 2) ยังไม่เห็นความสำคัญของชุมชนในการเป็นผู้ประเมินคุณธรรมจริยธรรม เพราะยังไม่มีความเข้าใจเท่าที่ควร

1.3.4 การติดตามและประเมินผล

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัย ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการประเมินคุณธรรม จริยธรรมของชุมชน ได้ลงพื้นที่เพื่อติดตามประเมินผลเนื่องจากเห็นว่าเป็นขั้นตอนนี้มีความสำคัญและเกิดประโยชน์กับทุกฝ่าย การร่วมประเมินผลได้ข้อมูลจากการร่วมกันปฏิบัติงานของทุกฝ่ายตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการวิจัย เพื่อหาข้อสรุปรวม จุดเด่น จุดด้อย ปัญหาและอุปสรรค ในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวิจัย โดยดูว่า การแสดงพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาขณะปฏิบัติงาน ดำเนินไปตามแผนงานที่กำหนดไว้หรือไม่ เป็นไปตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด และร่วมกันหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาอื่น

สาเหตุของปัญหาฝ่ายชุมชน

ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในช่วงแรก ๆ พบว่า ชุมชนยังไม่เข้าใจบทบาทของผู้ประเมิน ไม่กล้าที่จะร่วมแสดงความคิดเห็นในการประเมินคุณธรรม จริยธรรมแต่ละด้าน ซึ่งปัญหาโดยการร่วมพูดคุย แสดงความคิดเห็นระหว่างผู้วิจัยและชุมชน

สาเหตุของปัญหาฝ่ายนักศึกษา

ปัญหาเกิดขึ้นก่อนการดำเนินการตามกระบวนการวิจัย พบว่า นักศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมโดยชุมชน แก้ปัญหาโดยการประชุมชี้แจงรายละเอียดขั้นตอนต่าง ๆ หลังจากนั้นเข้าร่วมประชุมกับชุมชน ร่วมแสดงความคิดเห็น และปฏิบัติงานตามปฏิทินที่กำหนด นักศึกษาก็ให้ความร่วมมือมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมพลศึกษาในชุมชน

2.1 ผลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมพลศึกษาในชุมชน โดยการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการร่วมแสดงความคิดเห็นตามสภาพของชุมชน ความต้องการของกลุ่มบุคคลที่ต้องการกิจกรรมพลศึกษา (ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการชุมชน จำนวน 50 คน) ดังแสดงตามตาราง

จากตาราง 1 พบว่า ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้ง 5 ชุมชน คือ ชุมชนเครือข่าย 1 ชุมชนเครือข่าย 2 ชุมชนศรีมหาสารคาม ชุมชนโนนเคื่อ และชุมชนโนนสำราญ ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลชุมชนละ 10 ตัวอย่าง สรุปผลการเก็บข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

เพศ

ชุมชนเครือข่าย 1	เป็นเพศชาย จำนวน 5 คน เพศหญิง จำนวน 5 คน
ชุมชนเครือข่าย 2	เป็นเพศชาย จำนวน 5 คน เพศหญิง จำนวน 5 คน
ชุมชนศรีมหาสารคาม	เป็นเพศชาย จำนวน 5 คน เพศหญิง จำนวน 5 คน
ชุมชนโนนเคื่อ	เป็นเพศชาย จำนวน 5 คน เพศหญิง จำนวน 5 คน
ชุมชนโนนสำราญ	เป็นเพศชาย จำนวน 5 คน เพศหญิง จำนวน 5 คน

สถานภาพ

ชุมชนเครือข่าย 1	กำนัน ไม่มี ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน คณะกรรมการชุมชน จำนวน 5 คน สมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 4 คน
ชุมชนเครือข่าย 2	กำนัน ไม่มี ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน คณะกรรมการชุมชน จำนวน 6 คน สมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 3 คน
ชุมชนศรีมหาสารคาม	กำนัน ไม่มี ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน คณะกรรมการชุมชน จำนวน 8 คน สมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 1 คน
ชุมชนโนนเคื่อ	กำนัน ไม่มี ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน คณะกรรมการชุมชน จำนวน 5 คน สมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 4 คน
ชุมชนโนนสำราญ	กำนัน ไม่มี ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน คณะกรรมการชุมชน จำนวน 6 คน สมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 3 คน

อายุ

ชุมชนเครือข่าย 1	อายุ 20-30 ปี ไม่มี
	อายุ 31-40 ปี จำนวน 1 คน
	อายุ 41-50 ปี จำนวน 6 คน
	อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน
ชุมชนเครือข่าย 2	อายุ 20-30 ปี ไม่มี
	อายุ 31-40 ปี จำนวน 2 คน
	อายุ 41-50 ปี จำนวน 4 คน
	อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน
ชุมชนศรีมหาสารคาม	อายุ 20-30 ปี ไม่มี
	อายุ 31-40 ปี จำนวน 3 คน
	อายุ 41-50 ปี จำนวน 2 คน
	อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน
ชุมชนโนนเคือ	อายุ 20-30 ปี จำนวน 1 คน
	อายุ 31-40 ปี จำนวน 2 คน
	อายุ 41-50 ปี จำนวน 4 คน
	อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน
ชุมชนโนนสำราญ	อายุ 20-30 ปี ไม่มี
	อายุ 31-40 ปี จำนวน 4 คน
	อายุ 41-50 ปี จำนวน 4 คน
	อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน

ระดับการศึกษา

ชุมชนเครือข่าย 1	ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 7 คน
	ปริญญาตรี จำนวน 3 คน
	ปริญญาโท ไม่มี
	ปริญญาเอก ไม่มี

ชุมชนเครือข่าย 2	ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 8 คน ปริญญาตรี จำนวน 2 คน ปริญญาโท ไม่มี ปริญญาเอก ไม่มี
ชุมชนศรีมหาสารคาม	ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 4 คน ปริญญาตรี จำนวน 6 คน ปริญญาโท ไม่มี ปริญญาเอก ไม่มี
ชุมชนโนนเคือ	ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 5 คน ปริญญาตรี จำนวน 5 คน ปริญญาโท ไม่มี ปริญญาเอก ไม่มี
ชุมชนโนนสำราญ	ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 7 คน ปริญญาตรี จำนวน 3 คน ปริญญาโท ไม่มี ปริญญาเอก ไม่มี

ตาราง 2 ผลการมีส่วนร่วมในการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมพลศึกษา
ในชุมชน (ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้นำชุมชน และชุมชน จำนวน 50 คน)

จากตาราง 2 พบว่า ผลการมีส่วนร่วมในแสดงความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมพลศึกษาในชุมชน (ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้นำชุมชน และชุมชนจำนวน 50 คน) จัดเรียงลำดับตามความต้องการมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย จากทั้ง 5 ชุมชน ได้ดังนี้

1. กลุ่มบุคคลที่ต้องการให้จัดกิจกรรมพลศึกษาในชุมชน ได้แก่ ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ และเยาวชน
2. กิจกรรมพลศึกษาที่ต้องการให้จัดในชุมชน ได้แก่ ไม้พลองและยางยืด แอโรบิก การละเล่นพื้นบ้าน และกีฬา
3. ลักษณะของกลุ่มนักศึกษาที่ต้องการให้ลงปฏิบัติงานในชุมชน ได้แก่ กลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย รายบุคคล
4. สถานที่ในการจัดกิจกรรมพลศึกษาที่ชุมชนต้องการ ได้แก่ ที่ทำการชุมชน ลานบ้าน วัด ที่บ้าน
5. เวลาในการจัดกิจกรรมพลศึกษาที่ชุมชนต้องการ ได้แก่ เวลา 17.00 น. เวลา 18.00 น. เวลา 17.30 น. เวลา 16.00 น.
6. การจัดกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมพลศึกษาที่ชุมชนต้องการ ได้แก่ กลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย รายบุคคล
7. กลุ่มผู้ร่วมประเมินคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาที่ชุมชนเห็นว่าเหมาะสม ได้แก่ คณะกรรมการ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ
8. ช่วงเวลาที่เหมาะสำหรับการประเมินคุณธรรม จริยธรรมนักศึกษาที่ปฏิบัติงาน ได้แก่ หลังการปฏิบัติงาน ระหว่างการปฏิบัติงาน ก่อนการปฏิบัติงาน
9. กิจกรรมที่ควรจัดเพิ่มเติมนอกเหนือจากการจัดกิจกรรมพลศึกษาที่ชุมชนต้องการ ได้แก่ กิจกรรมอาสา การแสดง การจัดการแข่งขันกีฬา

2.3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมพลศึกษาให้แก่ชุมชน

การมีส่วนร่วมในการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพลศึกษาให้แก่ชุมชน โดยใช้กิจกรรมพลศึกษาเป็นสื่อในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ตามความคิดเห็นของชุมชน สรุปได้ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมพลศึกษาให้แก่ชุมชนควรจัดอย่างต่อเนื่อง
2. ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมให้แก่

ชุมชน

3. ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา โดยการ
จัดกิจกรรมอาสาอย่างต่อเนื่อง
4. ควรจัดกิจกรรมพลศึกษา หรือกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งไม่ใช่งานวิจัย เพื่อให้
นักศึกษาได้เข้าชุมชนเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ทุกปี
5. ควรจัดนักศึกษาทุกชั้นปี และจัดอย่างต่อเนื่องทุกปี
6. การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เป็นการพัฒนาตาม
สภาพจริงซึ่งเป็นสิ่งที่ดี เพราะนักศึกษาสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้
7. ควรให้บุคคลในชุมชนทุกกลุ่มได้ร่วมกิจกรรม
8. ผู้ประเมินคุณธรรม จริยธรรม ต้องได้รับการอบรมก่อน
9. ควรให้การประเมินมีผลคะแนนในวิชาที่นักศึกษาเรียนด้วย

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบทางด้านคุณธรรม จริยธรรม

3.1 ผลการทดสอบทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษากลุ่มเป้าหมาย

ผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา จากกระบวนการวิจัย โดย
เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ก่อนและหลังการเข้าร่วม
กระบวนการวิจัย ดังแสดงตามตาราง 3 และตาราง 4

ตาราง 3 ผลรวม ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของนักศึกษาจากการทำแบบทดสอบทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ก่อนและหลังการเข้าร่วมกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

เลขที่	คะแนนก่อนปฏิบัติ (เต็ม 200 คะแนน)	คะแนนหลังปฏิบัติ (เต็ม 200 คะแนน)
1	119	178
2	109	173
3	113	169
4	104	148
5	118	167
6	118	171
7	107	153
8	116	164
9	118	162
10	118	164
11	116	171
12	114	169
13	111	176
14	121	182
15	110	165
16	122	183
17	121	180
18	112	157
19	116	176
20	116	168
21	114	163
22	117	171
23	120	183
24	118	169
25	116	166

เลขที่	คะแนนก่อนปฏิบัติ (เต็ม 200 คะแนน)	คะแนนหลังปฏิบัติ (เต็ม 200 คะแนน)
26	114	163
27	108	144
28	116	166
29	111	152
30	112	149
31	110	162
32	111	160
33	116	166
34	111	167
35	111	158
36	110	170
37	112	167
38	114	169
39	112	152
40	113	171
รวม	4688	6644
$\bar{X}$	117.20	166.10
S.D.	4.29	9.44
ร้อยละ	58.60	83.05

จากตาราง 3 พบว่า การทำแบบทดสอบทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ก่อนและหลังการเข้าร่วมกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ก่อนการเข้าปฏิบัติงานในชุมชน ได้คะแนนร้อยละ 58.60 คะแนนเฉลี่ย 117.20 คะแนน จากคะแนนเต็ม 200 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.29 และหลังการเข้าปฏิบัติงานในชุมชนได้คะแนนร้อยละ 83.05 คะแนนเฉลี่ย 166.10 คะแนน จากคะแนนเต็ม 200 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.44

ตอนที่ 4 ผลการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

4.1 การเปรียบเทียบคุณธรรม จริยธรรม ก่อนและหลังการเข้าร่วม

กระบวนการวิจัยของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา ผลแสดงดังตาราง 4

4.2 ผลการมีส่วนร่วมในการประเมินระดับการแสดงพฤติกรรมคุณธรรม

จริยธรรม ของนักศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของ 5 ชุมชน ๆ ละ 10 คน ผลแสดงดังตาราง 5 - 8

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบคุณธรรม จริยธรรม ก่อนและหลังการเข้าร่วม
กระบวนการวิจัยของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา

กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณธรรมจริยธรรม	N = 40		t	p
	$\bar{X}$	S.D.		
ก่อนเข้าร่วม	117.20	4.29	42.914**	.000
หลังเข้าร่วม	166.10	9.44		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างนักศึกษา มีคะแนนคุณธรรม จริยธรรม หลังเข้าร่วม
กระบวนการวิจัยสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการวิจัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการแปลผล ระดับการแสดงผล
พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม หมวดที่ 1 อุดมคติของครู (Teacher's Will)

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D	การแปลผล
1. ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	4.78	.418	มากที่สุด
2. รักและศรัทธาในวิชาชีพครู	4.68	.471	มากที่สุด
3. ยินดีที่จะทำงานโดยไม่เห็นแก่ความยากลำบาก	4.14	.350	มาก
4. เป็นสมาชิกและร่วมทำงานในสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	4.66	.478	มากที่สุด
5. ตั้งใจทำงานอย่างหนักเพื่อความเจริญก้าวหน้าด้านวิชาชีพ	4.66	.478	มากที่สุด
6. ดำรงตนให้เหมาะสมกับสภาพของอาชีพครู ไม่หุนหันพุ่มเฟิอย	4.62	.490	มากที่สุด
7. ชำรงไว้ซึ่งชื่อเสียงและเกียรติคุณแห่งอาชีพครู	4.18	.388	มาก
8. ปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่เสมอ	4.20	.404	มาก
9. ใฝ่หาความรู้ใส่ตนเองอยู่เสมอ	4.16	.370	มาก
10. ตั้งใจทำงานเพื่อพัฒนาสังคมและประเทศชาติ	4.76	.431	มากที่สุด
11. เชื่อมมั่นว่าครูคือปูชนียบุคคล	4.70	.462	มากที่สุด
12. อุทิศตนให้แก่การศึกษาด้วยความเต็มใจโดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทน	4.80	.404	มากที่สุด
โดยรวม	4.68	.471	มากที่สุด

จากตาราง 5 พบว่า โดยภาพรวมการประเมินพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา
หมวดที่ 1 อุดมคติของครู (Teacher's Will) โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 อยู่ในระดับมากที่สุด
โดยรายการที่ชุมชนประเมินระดับปฏัตินักศึกษามากที่สุดสามลำดับ คือ อุทิศตนให้แก่การศึกษา
ด้วยความเต็มใจโดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 อยู่ในระดับมากที่สุด ยึดมั่นใน
สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 อยู่ในระดับมากที่สุด ตั้งใจทำงานเพื่อ
พัฒนาสังคมและประเทศชาติ มีค่าเฉลี่ย 4.76 อยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการแปลผล ระดับการแสดงผล
พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม หมวดที่ 2 วิญญาณครู (Teacher 's Spirit)

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D	การแปลผล
1. อดทน อดกลั้นต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	4.78	.418	มากที่สุด
2. เป็นมิตรกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคน	4.76	.431	มากที่สุด
3. ให้กำลังใจในการฝึกทักษะกิจกรรมที่นำเสนอ	4.12	.328	มาก
4. ให้เกียรติผู้เข้าร่วมกิจกรรมโดยไม่เลือกชาติ ศาสนา ฐานะ ครอบครัว เพศและวัย	4.66	.478	มากที่สุด
5. กระตือรือร้นในการทำงานในหน้าที่	4.22	.418	มาก
6. รับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมและนำมาพิจารณา ไตร่ตรอง	4.24	.431	มาก
7. แสดงความชื่นชมยินดีต่อความก้าวหน้าของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	4.18	.388	มาก
8. ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากและความเหนื่อยยากในงาน	4.24	.431	มาก
9. เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ประเมินผลการทำงาน	4.16	.370	มาก
10. หมั่นสำรวจตนเองและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ	4.76	.431	มากที่สุด
11. ภูมิใจและรับผิดชอบต่ออาชีพของตน	4.70	.462	มากที่สุด
12. ขยันหมั่นเพียรในการสอนและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม อยู่เสมอ	4.80	.404	มากที่สุด
13. ยึดมั่นในกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย	4.28	.453	มาก
14. เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้ร่วมกิจกรรม	4.78	.418	มากที่สุด
15. รู้จริงและตั้งใจสอนจนเป็นแบบอย่างที่ดีได้	4.28	.453	มาก
รวมเฉลี่ย	4.30	.462	มาก

จากตาราง 6 พบว่า โดยภาพรวมการประเมินพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา หมวดที่ 2 วิญญาณครู (Teacher's Spirit) โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 อยู่ในระดับมาก โดยรายการที่ชุมชนประเมินระดับปฏิบัติงานศึกษามากที่สุดสามลำดับ คือ ขยันหมั่นเพียรในการสอน และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมออยู่ มีค่าเฉลี่ย 4.80 อยู่ในระดับมากที่สุด เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้ร่วมกิจกรรม และ อดทน อดกลั้นต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 อยู่ในระดับ มากที่สุด

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการแปลผล ระดับการแสดง พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม หมวดที่ 3 คุณธรรม (Teacher's Qualification)

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D	การแปลผล
1. มีความรู้เพียงพอและถูกต้องในระดับที่สอน	4.20	.404	มาก
2. รับฟังและเคารพเหตุผลของผู้อื่น	4.66	.478	มากที่สุด
3. ยืดหยุ่นต่อปัญหาต่าง ๆ และหาทางแก้ไขด้วยสันติวิธี	4.18	.388	มาก
4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.34	.478	มาก
5. มีอารมณ์มั่นคงและสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ตลอดเวลา	4.30	.462	มาก
6. ไม่คิดแสวงหาประโยชน์ทางวัตถุเกินความจำเป็น	4.52	.504	มากที่สุด
7. ซื่อสัตย์สุจริตและจริงใจ	4.54	.503	มากที่สุด
8. ภูมิใจในความสำเร็จของตนเอง	4.58	.498	มากที่สุด
9. ให้เกียรติแก่เพื่อนร่วมอาชีพ	4.26	.443	มาก
10. ไม่ดูหมิ่นศาสนาอื่น	4.70	.462	มากที่สุด
11. มีความกรุณาและสนใจผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นรายบุคคล	4.42	.498	มาก
12. รักษาความลับของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	4.72	.453	มากที่สุด
13. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือผู้เข้าร่วมกิจกรรมตามสมควร	4.54	.503	มากที่สุด
14. เสียสละเพื่อประโยชน์ของสังคม	4.84	.370	มากที่สุด
15. ให้ความไว้วางใจแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	4.64	.484	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.44	.501	มาก

จากตาราง 7 พบว่า โดยภาพรวมการประเมินพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา หมวดที่ 3 คุณธรรม (Teacher 's Qualification) โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 อยู่ในระดับมาก รายการที่ชุมชนประเมินระดับปฏิบัติงานศึกษามากที่สุดสามลำดับ คือ เสียสละเพื่อประโยชน์ของสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 อยู่ในระดับมากที่สุด รักษาความลับของผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 อยู่ในระดับมากที่สุด ไม่ดูหมิ่นศาสนาอื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 อยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการแปลผล ระดับการแสดง

พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม หมวดที่ 4 จริยธรรมของครู (Teacher 's Function)

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D	การแปลผล
1. ประพฤติตนดีสม่ำเสมอ	4.62	.490	มากที่สุด
2. ดำรงชีวิตและปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีของชุมชน	4.60	.494	มากที่สุด
3. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมในด้านศีลธรรม วัฒนธรรม จินนิสัย สุชนิสัย และอุปนิสัย	4.18	.388	มาก
4. เป็นคนตรงต่อเวลา	4.64	.484	มากที่สุด
5. ทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี	4.58	.498	มากที่สุด
6. รับผิดชอบต่ออาชีพที่ได้รับมอบหมาย	4.58	.498	มากที่สุด
7. มีอารมณ์ขันแต่ไม่ตลกเหลวไหล	4.46	.503	มาก
8. แต่งกายเรียบร้อยอยู่เสมอ	4.64	.484	มากที่สุด
9. มีระเบียบวินัย	4.70	.462	มากที่สุด
10. มีกิริยาจาสุภาพ อ่อนโยน ยิ้มง่าย	4.68	.471	มากที่สุด
11. แสดงกิริยาจาสุภาพ ใช้ภาษาสุภาพและถูกต้อง	4.36	.484	มาก
12. วางตนได้เหมาะสมเข้ากับคนทุกชั้น	4.68	.471	มากที่สุด
13. สร้างชื่อเสียงและเกียรติคุณให้แก่ตนเอง เพื่อนร่วมงานฯ	4.36	.484	มาก
14. หลีกเลียงสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดความแตกร้างในหมู่คณะ เช่น ความริษยาและพยาบาท	4.78	.418	มากที่สุด
15. ประกอบด้วยคุณธรรม ซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมีความสุข	4.42	.498	มาก
รวมเฉลี่ย	4.62	.490	มากที่สุด

จากตาราง 8 พบว่า โดยภาพรวมการประเมินพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา หมวดที่ 4 จริยธรรมของครู (Teacher 's Function) โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยรายการที่ชุมชนประเมินระดับปฏิบัตินักศึกษามากที่สุดสามลำดับ คือ หลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดความแตกร้างในหมู่คณะ เช่น ความริษยาและพยาบาท มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 อยู่ในระดับมากที่สุด มีระเบียบวินัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 อยู่ในระดับมากที่สุด มีกิริยาวาจาสุภาพ อ่อนโยน ยิ้มง่าย และ วางตนได้เหมาะสมเข้ากับคนทุกชั้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 อยู่ในระดับ มากที่สุด

ตอนที่ 5 แบบประเมินโครงการการจัดกิจกรรมพลศึกษา โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันการพลศึกษา แบบประเมินฉบับนี้ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

5.1 ข้อมูลทั่วไป

5.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

5.3 ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

ผลแสดงดังตาราง 9-10

จากตาราง 9 พบว่า ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้ง 5 ชุมชน คือ ชุมชนเครือข่าย 1 ชุมชนเครือข่าย 2 ชุมชนศรีมหาสารคาม ชุมชนโนนเคื่อ และชุมชนโนนสำราญ ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลชุมชนละ 20 ตัวอย่าง สรุปผลการเก็บข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

เพศ

ชุมชนเครือข่าย 1	เป็นเพศชาย จำนวน 8 คน เพศหญิง จำนวน 12 คน
ชุมชนเครือข่าย 2	เป็นเพศชาย จำนวน 7 คน เพศหญิง จำนวน 13 คน
ชุมชนศรีมหาสารคาม	เป็นเพศชาย จำนวน 5 คน เพศหญิง จำนวน 15 คน
ชุมชนโนนเคื่อ	เป็นเพศชาย จำนวน 9 คน เพศหญิง จำนวน 11 คน
ชุมชนโนนสำราญ	เป็นเพศชาย จำนวน 6 คน เพศหญิง จำนวน 14 คน

สถานภาพ

ชุมชนเครือข่าย 1	กำนัน ไม่มี	ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน
	คณะกรรมการชุมชน จำนวน 5 คน	
	สมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 14 คน	
ชุมชนเครือข่าย 2	กำนัน ไม่มี	ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน
	คณะกรรมการชุมชน จำนวน 6 คน	
	สมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 13 คน	
ชุมชนศรีมหาสารคาม	กำนัน ไม่มี	ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน
	คณะกรรมการชุมชน จำนวน 8 คน	
	สมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 11 คน	
ชุมชนโนนเคื่อ	กำนัน ไม่มี	ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน
	คณะกรรมการชุมชน จำนวน 5 คน	
	สมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 14 คน	
ชุมชนโนนสำราญ	กำนัน ไม่มี	ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน
	คณะกรรมการชุมชน จำนวน 6 คน	
	สมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 13 คน	

อายุ

ชุมชนเครือข่าย 1	อายุ 20-30 ปี จำนวน 2 คน
	อายุ 31-40 ปี จำนวน 7 คน
	อายุ 41-50 ปี จำนวน 6 คน
	อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน
ชุมชนเครือข่าย 2	อายุ 20-30 ปี ไม่มี
	อายุ 31-40 ปี จำนวน 2 คน
	อายุ 41-50 ปี จำนวน 6 คน
	อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 12 คน
ชุมชนศรีมหาสารคาม	อายุ 20-30 ปี ไม่มี
	อายุ 31-40 ปี จำนวน 3 คน
	อายุ 41-50 ปี จำนวน 12 คน
	อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน
ชุมชนโนนเคือ	อายุ 20-30 ปี จำนวน 3 คน
	อายุ 31-40 ปี จำนวน 2 คน
	อายุ 41-50 ปี จำนวน 5 คน
	อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน
ชุมชนโนนสำราญ	อายุ 20-30 ปี จำนวน 1 คน
	อายุ 31-40 ปี จำนวน 4 คน
	อายุ 41-50 ปี จำนวน 3 คน
	อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 12 คน

ระดับการศึกษา

ชุมชนเครือข่าย 1	ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 17 คน
	ปริญญาตรี จำนวน 3 คน
	ปริญญาโท ไม่มี
	ปริญญาเอก ไม่มี

ชุมชนเครือข่าย 2	ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 19 คน ปริญญาตรี จำนวน 1 คน ปริญญาโท ไม่มี ปริญญาเอก ไม่มี
ชุมชนศรีมหาสารคาม	ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 14 คน ปริญญาตรี จำนวน 6 คน ปริญญาโท ไม่มี ปริญญาเอก ไม่มี
ชุมชนโนนเคือ	ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 19 คน ปริญญาตรี จำนวน 1 คน ปริญญาโท ไม่มี ปริญญาเอก ไม่มี
ชุมชนโนนสำราญ	ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 18 คน ปริญญาตรี จำนวน 2 คน ปริญญาโท ไม่มี ปริญญาเอก ไม่มี

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการแปลผล แบบสอบถามความคิดเห็นในโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้กิจกรรมพลศึกษาเป็นสื่อ (ผู้ตอบแบบสอบถามคือ คนในชุมชน 5 ชุมชน จำนวน 100 คน)

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D	การแปลผล
1. ความจำเป็นของโครงการต่อการใช้กิจกรรมพลศึกษาเป็นสื่อ ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม	4.60	.492	มากที่สุด
2. โครงการนี้มีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักศึกษาที่ประกอบอาชีพครู	4.60	.492	มากที่สุด
3. วัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาตาม วิถีชีวิตของชุมชน	4.13	.338	มาก
4. การจัดกิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ	4.65	.479	มากที่สุด
5. การจัดกิจกรรมสอดคล้องกับต้องการของชุมชน	4.54	.500	มากที่สุด
6. การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นไปตามลำดับขั้นตอน	4.49	.494	มาก
7. การมีส่วนร่วมของวิถชุมชน มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา	4.47	.501	มาก
8. นักศึกษาปฏิบัติหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดีในวิชาชีพ	4.65	.479	มากที่สุด
9. การจัดนักศึกษปฏิบัติหน้าที่ในชุมชนเหมาะสม	4.70	.460	มากที่สุด
10. การดำเนินงานตลอดโครงการเป็นไปอย่างราบรื่น	4.69	.464	มากที่สุด
โดยรวม	4.56	.470	มากที่สุด

จากตาราง 10 พบว่าระดับความคิดเห็นของชุมชนที่มีต่อการจัดโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้กิจกรรมพลศึกษาเป็นสื่อ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 อยู่ในระดับมากที่สุด ความจำเป็นของโครงการต่อการใช้กิจกรรมพลศึกษาเป็นสื่อ ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 อยู่ในระดับมากที่สุด โครงการนี้มีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาที่ประกอบอาชีพครู ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 อยู่ในระดับมากที่สุด วัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาตาม วิถีชีวิตของชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 อยู่ในระดับมาก การจัดกิจกรรมสอดคล้องกับ

วัตถุประสงค์ของโครงการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 อยู่ในระดับมากที่สุด การจัดกิจกรรมสอดคล้องกับต้องการของชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 อยู่ในระดับมากที่สุด การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 อยู่ในระดับมากที่สุด การมีส่วนร่วมของวิธีชุมชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 อยู่ในระดับมากที่สุด นักศึกษาปฏิบัติหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดีในวิชาชีพ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 อยู่ในระดับมากที่สุด การจัดนักศึกษาปฏิบัติหน้าที่ในชุมชนเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 อยู่ในระดับมากที่สุด การดำเนินงานตลอดโครงการเป็นไปอย่างราบรื่น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา

1. ให้จัดต่อเนื่องทุกปี
2. ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนานักศึกษาหลายรูปแบบ
3. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมนักศึกษาให้เป็นครูที่ดี
4. ชุมชนควรมีโอกาสในการเลือกกิจกรรมพลศึกษาได้หลากหลาย
5. ควรจัดกิจกรรมสำหรับเด็กพิเศษด้วย
6. สถาบันฯ ควรจัดกิจกรรมเสริมในรายวิชาที่สอนด้วย
7. วัด ชุมชน ควรมีบทบาทในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาอย่าง

ต่อเนื่อง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันการพลศึกษา มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ เพื่อศึกษาการก่อเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เพื่อศึกษาปัจจัยที่นำมาสู่การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เพื่อศึกษา วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สรุปเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายในเรื่องการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาพลศึกษา ชั้นปีที่ 4 คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม ซึ่งเรียนวิชาเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 3 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 40 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมพลศึกษาในชุมชน แบบประเมินโครงการการจัดกิจกรรมพลศึกษา แบบทดสอบทางด้านคุณธรรม จริยธรรม มีค่าความยากตั้งแต่ .40 -.63 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ .40 - .73 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ .904 และแบบประเมินระดับการแสดงพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบที กรณีทดสอบก่อนและหลังการเข้าร่วมกระบวนการวิจัยของกลุ่มตัวอย่าง (t – test Dependent)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันการพลศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอการสรุปผลการวิจัยได้ 5 ตอน ปรากฏดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการวิจัยแต่ละขั้นตอน

กระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ผลการมีส่วนร่วมขั้นเตรียมการประสานพื้นที่ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่โดยเข้าไปสังเกตและสัมภาษณ์ชุมชน ซึ่งอยู่ในขั้นตอนการประสานพื้นที่ การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า **ข้อจำกัดของกลุ่มตัวอย่าง** คือ การออกปฏิบัติงานของนักศึกษามีสิ่งที่ควรคำนึงในเรื่องการเดินทาง และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เพราะนักศึกษาสามารถร่วมกระบวนการวิจัยในช่วงเวลาหลังเลิกเรียน **ข้อจำกัดของชุมชน** คือ ความพร้อมด้านต่าง ๆ ของชุมชนนั้น ๆ เช่น ชุมชนนั้นเป็นชุมชนเมือง ประชาชนมีวิถีชีวิตที่สามารถเลือกการออกกำลังกายได้หลายทาง อาชีพของประชาชนในชุมชนนั้นไม่สามารถให้ความร่วมมือในเวลาที่มีสัมพันธภาพกับนักศึกษาได้ กระบวนการมีส่วนร่วม คือหาแนวทางร่วมกันระหว่างผู้วิจัย ชุมชน และนักศึกษา โดยการเสนอรายละเอียดในการวิจัย ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา วัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย โดยใช้กิจกรรมพลศึกษาเป็นสื่อในการวิจัย

1.2 ผลการมีส่วนร่วมลำดับขั้น เริ่มวิจัยใส่ใจกระบวนการชุมชน ในขั้นตอนนี้ผลการวิจัยพบว่า **ข้อจำกัดของชุมชน** คือการพิจารณาบุคคลที่มีความเหมาะสมในการประเมินคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา การเลือกกิจกรรมการออกกำลังกายที่ชุมชนต้องการ คณะกรรมการชุมชนบางคนไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ตลอดระยะเวลาการวิจัย ผู้นำชุมชนไม่เข้าใจกรอบแนวคิดในการวิจัยที่จะนำไปประชุมชี้แจงกลุ่มชุมชนที่เป็นผู้ประเมิน ความต้องการกิจกรรมการออกกำลังกายของแต่ละชุมชนไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับปัจจัยแต่ละด้านที่เป็นไปตามวิถีชีวิตของแต่ละชุมชน กิจกรรมการออกกำลังกาย ในปฏิทินที่นำเสนอไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ผู้นำชุมชน คณะกรรมการ และประชาชน ไม่มีความเข้าใจระดับการประเมินคุณธรรม จริยธรรม และการประเมินโครงการ ส่วน **ข้อจำกัดของนักศึกษา** คือ ไม่เห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและใช้กิจกรรมพลศึกษาเป็นสื่อ การจัดกิจกรรมการออกกำลังกายให้ชุมชนไม่จำเป็นต้องให้ชุมชนเลือก ไม่มีความพร้อมในการเป็นผู้นำ เขียนปฏิทินการปฏิบัติงานไม่สมบูรณ์ ไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น **กระบวนการมีส่วนร่วม** คือ เปิดโอกาสให้ชุมชน นักศึกษา ผู้วิจัย ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสนอผู้ประเมินคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา การเลือกกิจกรรมการออกกำลังกาย ร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหา อุปสรรคที่จะเกิดขึ้น โดยแต่ละชุมชนตอบแบบสอบถามความต้องการกิจกรรมของชุมชน ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สังเกต ร่วมประชุม ไปเป็นข้อมูลเพื่อสร้างเครื่องมือในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม 4 ด้าน เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามนำมาสรุปเพื่อ จัดทำกำหนดตารางปฏิบัติงาน เตรียมความพร้อมในการเป็นผู้นำการออกกำลังกาย และสร้างแบบประเมิน โครงการการจัดกิจกรรมพลศึกษา เพื่อนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ ลงพื้นที่ชุมชนอีกครั้งหนึ่งเพื่อนำเสนอปฏิทินการปฏิบัติงาน แบบประเมิน การแสดงพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรม และแบบประเมิน โครงการกิจกรรมพลศึกษา ให้ชุมชนรับทราบข้อมูล ขึ้นตอน รายละเอียด การปฏิบัติงาน การประเมินคุณธรรม จริยธรรม การประเมินโครงการการจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย โดยเน้นให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้ร่วมกัน

1.3 ผลการมีส่วนร่วมลำดับขั้นสู่งานการพัฒนามุ่งแก้ปัญหาร่วมกับชุมชน ในขั้นตอนนี้ผลการวิจัยพบว่า **ข้อจำกัดของชุมชน** คือ การเตรียมกลุ่มผู้ประเมิน สถานที่ในการจัดกิจกรรมการ

ออกกำลังกาย การวางแผนประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มประชาชนในชุมชนร่วมกิจกรรมการออกกำลังกาย การร่วมแสดงความคิดเห็น มีข้อจำกัดเรื่องการเดินทางและเวลาในการร่วมกิจกรรม มีความต้องการให้กลุ่มนักศึกษาเข้าไปสอนตามบ้านกรณีที่เป็นผู้สูงอายุ ข้อจำกัดของนักศึกษา ไม่เห็นความสำคัญ ขาดความกระตือรือร้น ไม่มีความเข้าใจ ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยชุมชนมีส่วนร่วม กระบวนการมีส่วนร่วม คือ ผู้วิจัย จัดประชุม ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน และนักศึกษา ทุกชุมชน 1 วัน ณ วัดเครือวัลย์สุทธาวาส (บ้านคือ 1) เพื่อร่วมวางแผนการดำเนินงานตามปฏิทิน การประเมินคุณธรรม จริยธรรม จัดโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม สำหรับครู ให้แก่นักศึกษา 3 วัน 2 คืน ณ วัดเครือวัลย์สุทธาวาส (วัดบ้านคือ 1) โดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม สำหรับครู 4 ด้าน การนั่งสมาธิ การเดินจงกรม การมีจิตอาสา ส่วนชุมชนที่เข้าร่วม แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เข้าร่วมอบรมตลอดระยะเวลา 3 วัน ซึ่งได้แก่ ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการชุมชน ของชุมชนเครือวัลย์ 1 (บ้านคือ 1) จำนวน 12 คน เพื่อร่วมดูแลและเป็นพี่เลี้ยงในการอบรม กลุ่มที่ 2 ซึ่งได้แก่ ผู้นำชุมชน 1 คน คณะกรรมการชุมชน ชุมชนละ 10 คน ได้เชิญเข้าร่วมกิจกรรมในวัน สุดท้ายของการจัดอบรม เพื่อให้ทราบข้อมูล รายละเอียด ขั้นตอนการประเมินคุณธรรม จริยธรรม และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับนักศึกษา ส่วนการเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้นำกิจกรรม พลศึกษา ผู้วิจัยได้จัดอบรมการออกกำลังกายด้วยยางยืด การออกกำลังกายด้วยไม้พลอง การเดิน แอโรบิก ให้แก่นักศึกษา 1 วัน

สิ่งที่เกิดขึ้นจากกระบวนการมีส่วนร่วมในการวิจัย ที่ผู้วิจัย ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการ ประเมินคุณธรรม จริยธรรม ได้สังเกต พบว่า การแสดงพฤติกรรมของนักศึกษาเมื่อเริ่มปฏิบัติหน้าที่ ติดต่อกันอย่างต่อเนื่อง ได้แสดงพฤติกรรมด้านจิตอาสามากขึ้น โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมพลศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่กลุ่มชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรมจะเป็น ผู้สูงอายุ และเด็ก กิจกรรมอาสาที่สามารถเห็นได้ ชัดเจนคือ นักศึกษาพูดคุยกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นรายบุคคล แสดงความสนิทสนมมากขึ้น อาสา รับส่งผู้สูงอายุบางคนที่ไม่สามารถเดินได้สะดวก แยกเด็กที่มีความบกพร่องด้านร่างกายและ สติปัญญาฝึกต่างหาก ให้ความสนใจผู้สูงอายุที่พิการเป็นพิเศษด้วยความเต็มใจ วันสุดท้ายของการ ปฏิบัติหน้าที่ นักศึกษาทุกชุมชนได้อาสาพัฒนาชุมชนที่ตนเองปฏิบัติงาน จัดหาของที่ระลึกให้ชุมชน จัดป้ายนิเทศการร่วมกิจกรรมระหว่างนักศึกษากับชุมชน สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดกิจกรรม ดังกล่าวสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และตลอดระยะเวลาของการวิจัยเห็นได้ชัดเจนว่า ชุมชนให้ความสนใจในการพัฒนานักศึกษาด้วยความเมตตาและเต็มใจ นักศึกษาแสดงออกถึงการ ยอมรับผลการประเมินระหว่างปฏิบัติหน้าที่เป็นระยะ โดยการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นขณะ ปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละวัน ซึ่งมีผลการพัฒนาให้เห็นได้ชัดเจน เช่น การตรงต่อเวลา การรับผิดชอบใน หน้าที่อย่างสม่ำเสมอ การมีวินัยในวิชาชีพของตนเอง

ตอนที่ 2 ผลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรม

ผลศึกษาในชุมชน เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา พบว่า

2.1. ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 5 ชุมชน ๆ ละ 10 คน แยกเป็นชาย 5 คน หญิง 5 คน มีสถานภาพเป็นผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรม คณะกรรมการชุมชนมีจำนวนมากที่สุด มีอายุระหว่าง 20 ปี ถึง 51 ปี ขึ้นไป กลุ่มอายุระหว่าง 41 - 50 ปี มีจำนวนมากที่สุด ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรี ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีมีจำนวนมากที่สุด

2.2 ความต้องการกิจกรรมผลศึกษาของทั้ง 5 ชุมชน เรียงตามลำดับมากไปหาน้อย คือ กลุ่มบุคคลที่ชุมชนต้องการให้จัดกิจกรรมผลศึกษา คือ ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ และเยาวชน ความต้องการกิจกรรมผลศึกษา คือ ไม้พลองและยางยืด แอโรบิค การละเล่นพื้นบ้าน และกีฬา ความต้องการให้กลุ่มนักศึกษาปฏิบัติงานของชุมชน คือ จัดเป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย รายบุคคล สถานที่ที่ชุมชนต้องการให้จัดกิจกรรมผลศึกษา คือ ที่ทำการชุมชน ลานบ้าน วัด ที่บ้าน เวลาในการจัดกิจกรรมที่ชุมชนต้องการ คือ เวลา 16.00 น. ถึง เวลา 18.00 น. การจัดกลุ่มชุมชนในการร่วมกิจกรรมผลศึกษา คือ กลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย รายบุคคล กลุ่มผู้ประเมินคุณธรรม จริยธรรม นักศึกษาที่ปฏิบัติงานในชุมชนของชุมชน คือ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม คณะกรรมการ ผู้นำชุมชน และผู้สูงอายุ ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการประเมินคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา คือ หลังการปฏิบัติงาน ระหว่างการปฏิบัติงาน ก่อนการปฏิบัติงาน ทั้งก่อน ระหว่าง หลังการปฏิบัติงาน กิจกรรมอื่น ๆ ที่ชุมชนต้องการให้จัดนอกเหนือจากกิจกรรมผลศึกษา คือ กิจกรรมอาสา การแสดง การจัดการแข่งขัน

2.3 ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมผลศึกษา ชุมชนมีความต้องการ ดังนี้ จัดกิจกรรมผลศึกษาให้อย่างต่อเนื่อง ให้มีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมทุกครั้ง ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา โดยการจัดกิจกรรมอาสาอย่างต่อเนื่อง ควรจัดกิจกรรมผลศึกษาหรือกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งไม่ใช่งานวิจัย เพื่อให้นักศึกษาได้เข้าชุมชนเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ทุกปี ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เป็นการพัฒนาตามสภาพจริง ให้นักศึกษาในชุมชนทุกกลุ่มได้ร่วมกิจกรรม ผู้ประเมินคุณธรรม จริยธรรม ต้องได้รับการอบรมก่อน

ตอนที่ 3. ผลการทดสอบทางด้านคุณธรรม จริยธรรม

ผลการทดสอบทางด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาจากกระบวนการวิจัย โดยเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ก่อนและหลังการเข้าร่วมกระบวนการวิจัย พบว่า การทำแบบทดสอบทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ก่อนและหลังการเข้าร่วมกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ก่อนการเข้าปฏิบัติงานในชุมชน ได้คะแนนร้อยละ 58.60 คะแนนเฉลี่ย 117.20 คะแนน จากคะแนนเต็ม 200 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.29 และหลังการเข้าปฏิบัติงานในชุมชนได้คะแนนร้อยละ 83.05 คะแนนเฉลี่ย 166.10 คะแนน จากคะแนนเต็ม 200 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.44

และกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา มีคะแนนคุณธรรม จริยธรรม หลังเข้าร่วมกระบวนการวิจัยสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการวิจัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 4 ผลการประเมินระดับการแสดงผลคุณธรรม จริยธรรม

ผลการประเมินระดับการแสดงผลคุณธรรม จริยธรรม หลังการปฏิบัติงานของนักศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้ง 5 ชุมชน ๆ ละ 10 คน โดยการประเมินคุณธรรม จริยธรรม 4 ด้าน ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

4.1 ผลการประเมินระดับการแสดงผลคุณธรรม จริยธรรม หมวดที่ 1 **อุดมคติของครู (Teacher's Will)** โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าระดับการแสดงผลคุณธรรมอยู่ในระดับมากและมากที่สุดทุกข้อ ระดับปฏิบัติมากที่สุดสามลำดับ คือ อุทิศตนให้แก่การศึกษาด้วยความเต็มใจโดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทน ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และตั้งใจทำงานเพื่อพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

4.2 ผลการประเมินระดับการแสดงผลคุณธรรม จริยธรรม หมวดที่ 2 **วิญญาณครู (Teacher's Spirit)** พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าระดับการแสดงผลคุณธรรมอยู่ในระดับมากและมากที่สุดทุกข้อ ระดับปฏิบัติมากที่สุดสามลำดับ คือ ขยันหมั่นเพียรในการสอนและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ อยู่ใฝ่ใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้ร่วมกิจกรรม และ อดทน อดกลั้นต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

4.3 ผลการประเมินระดับการแสดงผลคุณธรรม จริยธรรม หมวดที่ 3 **คุณธรรม (Teacher's Qualification)** พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับการแสดงผลคุณธรรมอยู่ในระดับมากและมากที่สุดทุกข้อ ระดับปฏิบัติมากที่สุดสามลำดับ คือ เสียสละเพื่อประโยชน์ของสังคม รักษาความลับของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ไม่ดูหมิ่นศาสนาอื่น

4.4 ผลการประเมินระดับการแสดงผลคุณธรรม จริยธรรม หมวดที่ 4 **จริยธรรมของครู (Teacher's Function)** พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับการแสดงผลคุณธรรมอยู่ในระดับมากและมากที่สุดทุกข้อ ระดับปฏิบัติมากที่สุดสามลำดับ คือ หลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดความแตกร้างในหมู่คณะ เช่น ความริษยาและพยาบาท มีระเบียบวินัย มีกิริยาจาสุภาพ อ่อนโยน ยิ้มง่าย และ วางตนได้เหมาะสมเข้ากับคนทุกชั้น

ตอนที่ 5 ผลการประเมินโครงการการจัดกิจกรรมพลศึกษา

ผลการประเมินโครงการการจัดกิจกรรมพลศึกษา มี 3 ตอน คือ ปรากฏดังนี้

5.1 ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 5 ชุมชน ๆ ละ 20 คน แยกเป็นชายและหญิง 5 คน มีสถานภาพเป็นผู้นำบ้าน คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรม คณะกรรมการชุมชน

มีจำนวนมากที่สุด มีอายุระหว่าง 20 ปี ถึง 51 ปี ขึ้นไป กลุ่มอายุระหว่าง 41 - 50 ปี มีจำนวนมากที่สุด ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรี ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีมีจำนวนมากที่สุด

5.2 ระดับความคิดเห็นของชุมชนที่มีต่อการจัดโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมโดยใช้กิจกรรมพลศึกษาเป็นสื่อ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกรายข้ออยู่ในระดับมากและมากที่สุด ซึ่งเรียงลำดับความคิดเห็นมากไปหาน้อยสามลำดับ คือ การจัดนักศึกษาปฏิบัติหน้าที่ในชุมชนเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 อยู่ในระดับมากที่สุด การดำเนินงานตลอดโครงการเป็นไปอย่างราบรื่น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 อยู่ในระดับมากที่สุด นักศึกษาปฏิบัติหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดีในวิชาชีพ การจัดกิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 อยู่ในระดับมากที่สุด

5.3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ชุมชนมีข้อเสนอแนะการจัดโครงการในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ จัดต่อเนื่องทุกปี ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนานักศึกษาหลายรูปแบบ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมนักศึกษาให้เป็นครูที่ดี ควรมีโอกาสในการเลือกกิจกรรมพลศึกษาได้หลากหลาย ควรจัดกิจกรรมสำหรับเด็กพิเศษด้วย สถาบันฯ ควรจัดกิจกรรมเสริมในรายวิชาที่สอนด้วย วัด ชุมชน ควรมีบทบาทในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมพลศึกษาในชุมชน เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา พบว่าการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ส่งผลให้ทราบถึงกระบวนการ ความต้องการ ปัญหาของการจัดกิจกรรมพลศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา ซึ่งการจัดกิจกรรมพลศึกษาให้แก่ชุมชนควรจัดอย่างต่อเนื่อง ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมให้แก่ชุมชน จะทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เป็นการพัฒนาตามสภาพจริงซึ่งเป็นสิ่งที่ดี เพราะนักศึกษาสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บัณฑิต อ่อนคำ (อ้างถึงในสมบัติ บุญโต, 2551 : 15) ได้สรุปถึงหลักสำคัญของการมีส่วนร่วม ไว้ว่า การมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มในสังคม ในชุมชนหนึ่ง ๆ ย่อมประกอบด้วยความแตกต่างหลากหลาย ทั้งด้านฐานะ เพศ วัย สถานะทางสังคม ฯลฯ การสร้างโอกาสเปิดพื้นที่ทางสังคมอย่างเท่าเทียมในการให้ทุกส่วนได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกทางความคิด ศักยภาพ ความรู้ และร่วมมีบทบาทดำเนินการอย่างต่อเนื่องซึ่งจะทำให้งานที่ดำเนินไปนั้นไม่กระจุกตัวอยู่ที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และส่งผลกระทบไปสู่คนทุกส่วนในชุมชน ในสังคมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

2. ผลการพัฒนาคูณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนี้

2.1 ผลการทดสอบทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาจากกระบวนการวิจัยพบว่า การทำแบบทดสอบทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ก่อนและหลังการเข้าร่วมกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาคูณธรรม จริยธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ก่อนการเข้าปฏิบัติงานในชุมชน ได้คะแนนร้อยละ 58.60 คะแนนเฉลี่ย 117.20 คะแนน จากคะแนนเต็ม 200 คะแนน และหลังการเข้าปฏิบัติงานในชุมชนได้คะแนนร้อยละ 83.05 คะแนนเฉลี่ย 166.10 คะแนน จากคะแนนเต็ม 200 คะแนน และกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา มีคะแนนคุณธรรม จริยธรรม หลังเข้าร่วมกระบวนการวิจัยสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการวิจัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่ากระบวนการวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคูณธรรม จริยธรรม สามารถพัฒนาคูณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาให้สูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการวิจัย สอดคล้องกับปราชญา กล้าผจญ, 2548 : 289) กล่าวถึงการพัฒนาคูณธรรม จริยธรรม แก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา นับแต่ต้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เป็นต้นมา รัฐได้เปลี่ยนแนวทางการพัฒนาโดยมิได้ถือแผนพัฒนาเศรษฐกิจการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาจะมีประสิทธิภาพเป็นเป้าหมายสำคัญเช่นแผนฯ ฉบับก่อนๆ แต่ได้เน้นให้คน หรือทรัพยากรมนุษย์เป็นศูนย์กลางและเป้าหมายหลักของการพัฒนา โดยให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อให้เป็นคนดีมีคุณธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม ตลอดจนศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีค่านิยมอันดีงาม รวมทั้งให้เป็นผู้มีสติปัญญา รู้จักคิด วิเคราะห์ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ควบคู่ไปกับการคิดชอบ ทำชอบ มีสุขภาพพลานามัยที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการพัฒนาคนด้านจิตใจ เพื่อมุ่งให้คนได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ พัฒนาให้เป็นคนเก่งที่มีปัญญา ใฝ่รู้ รู้จักคิดมีเหตุผล ขยันขันแข็ง รู้จักพึ่งตนเอง มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม สังคม และประเทศชาติ พัฒนาให้เป็นคนที่มีเมตตา กรุณา กตัญญูรู้คุณ สามัคคี ซื่อสัตย์สุจริต ละเว้นอบายมุข มีระเบียบวินัย ประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพของตนและมีความเป็นประชาธิปไตย และพัฒนาให้เป็นคนที่มีความสุข มีสมาธิ สงบ เยือกเย็น แจ่มใส ร่าเริง พอใจในสิ่งที่มี และยินดีในสิ่งที่ทำ ซึ่งบุคคลทุกคนที่มีหน้าที่ก็พึงมีคุณธรรมจริยธรรมประจำตัวประจำอาชีพเพื่อการปฏิบัติงานให้ได้ผลดีแก่สังคมและแก่ตนเอง และสอดคล้องกับรัชภูมิ แซ่ไข่ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเชียงราย พบว่า การนำกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ส่งผลให้นักศึกษากลุ่มเป้าหมายมีคะแนนเฉลี่ยของความคิดสร้างสรรค์ และมีพฤติกรรมที่แสดงออกในด้านความคิดสร้างสรรค์ หลังเข้าร่วมกระบวนการวิจัยเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการวิจัย และกระบวนการวิจัยนี้สามารถระดมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ปัญหการวิจัยได้ทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัย และ

ผู้เข้าร่วมกระบวนการวิจัยทุกคนมีความเต็มใจเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอตลอดกระบวนการวิจัย

2.2 ผลการประเมินระดับการแสดงผลคุณธรรม จริยธรรม หลังการปฏิบัติงานของนักศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้ง 5 ชุมชน ๆ ละ 10 คน โดยการประเมินคุณธรรม จริยธรรม 4 ด้าน พบว่า หมวดที่ 1 อุดมคติของครู (Teacher's Will) โดยภาพรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมาก หมวดที่ 2 วิญญาณครู (Teacher's Spirit) โดยภาพรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมาก หมวดที่ 3 คุณธรรม (Teacher's Qualification) โดยภาพรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมาก และหมวดที่ 4 จริยธรรมของครู (Teacher's Function) โดยภาพรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมาก จะเห็นได้ว่านักศึกษามีระดับการแสดงผลคุณธรรม จริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากและมากที่สุดทุกข้อ แสดงว่ากระบวนการวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ส่งผลให้นักศึกษามีพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับธนวัฒน์ สุวรรณจรัส (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรม ในนิตินักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต พบว่า คุณธรรมที่มีความถี่ปรากฏในเอกสารสูงได้แก่ ความเสียสละอดทน หน้าที่และความเพียร ความถี่ปานกลางได้แก่ ความสุจริต กตัญญู และเพื่อประชาชน และความดีต่ำ ได้แก่ ความเมตตา สติปัญญา และความถูกต้องเป็นธรรม

2.3 ผลการแสดงความคิดเห็นของชุมชนที่มีต่อการจัดโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมโดยใช้กิจกรรมพลศึกษาเป็นสื่อ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าแสดงความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ได้แก่ ความจำเป็นของโครงการ โครงการนี้มีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักศึกษาที่ประกอบอาชีพครู การจัดกิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความต้องการของชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นไปตามลำดับขั้นตอน และแสดงความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ วัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาตาม เป็นไปวิถีชีวิตของชุมชน และวิถีชุมชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา จะเห็นได้ว่าหลังจากนักศึกษาปฏิบัติงานตามโครงการจัดกิจกรรมพลศึกษาเป็นสื่อในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแล้ว ผลการประเมินโครงการจัดกิจกรรมโดยชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และทุกรายข้ออยู่ในระดับมากและมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมมีผลในการพัฒนานักศึกษาได้จริง สอดคล้องกับเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ มหาวิทยาลัยที่ทางแยก 2541 : 103-108) ที่กล่าวว่า ทิศทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนิตินักศึกษาในระดับอุดมศึกษา อาจสรุปได้ว่า ประเด็นทางคุณธรรม จริยธรรมที่ควรนำมาใช้ในการพัฒนานิตินักศึกษาระดับอุดมศึกษา มีความซื่อสัตย์สุจริต ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความรอบคอบ การมีวินัย

ในตนเอง คุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ความมุ่งมั่น พากเพียร พยายาม ความอดทน อุตสาหะ จิตใจของความเป็นผู้ใหญ่ ความรับผิดชอบ จิตใจที่คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม จรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งต้องจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษามีประสบการณ์ด้านการทำงานเป็นหมู่คณะ มีการแสดงตน แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้ที่จะเข้าใจและยอมรับผู้อื่น พัฒนาความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ฝึกหัดการทำงานอย่างเป็นระบบฝึกการคิดและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล จะสามารถพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรมและติดตัวตลอดไป สอดคล้องกับศาสตราจารย์ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, (http://eduserv.ku.ac.th/ideal_grad/data/direct/.pdf) ที่กล่าวว่า การพัฒนาคุณธรรม เป็นทักษะกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การทำกิจกรรมเดียวอาจให้ผลในระยะสั้น แต่ไม่ก่อให้เกิดจุดเปลี่ยนทางความคิดและพฤติกรรมในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมให้แก่ชุมชน
2. ควรจัดกิจกรรมพลศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เข้าชุมชนเพื่อพัฒนาคุณธรรม

จริยธรรม ทุกปี

3. การทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ควรมีระยะเวลาที่ยาวพอสมควร ถึงจะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมแท้จริงทุกขั้นตอน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาต่อไป

1. ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา โดยการจัดกิจกรรมอื่นๆ เช่น กิจกรรมอาสา การแสดง การจัดการแข่งขัน
2. ควรจัดกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนานักศึกษา ในด้านอื่นๆ เช่นความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบเป็นต้น
3. ควรจัดนักศึกษาชั้นปีอื่นๆ เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ต่อไป

แบบสอบถามชุดที่ 1

แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมพลศึกษาในชุมชน

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการกิจกรรมพลศึกษาในชุมชน

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมพลศึกษา

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่านในปัจจุบัน

1. เพศ

☐

ชาย

☐

หญิง

2. สถานภาพ

☐

กํานัน

☐

ผู้ใหญ่บ้าน

☐

คณะกรรมการชุมชน

☐

สมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรม

3. อายุ

☐

20 - 30 ปี

☐

31 - 40 ปี

☐

41 - 50 ปี

☐

51 ปี ขึ้นไป

4. ระดับการศึกษา

☐

ต่ำกว่าปริญญาตรี

☐

ปริญญาตรี

☐

ปริญญาโท

☐

ปริญญาเอก

ตอนที่ 2

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมพลศึกษาในชุมชน

คำชี้แจง

โปรดใส่หมายเลขตามลำดับที่ต้องการในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของชุมชน

ตัวอย่าง

กลุ่มที่ต้องการให้จัดระดับการศึกษา

☐ 1	ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ 2	ปริญญาตรี
☐ 3	ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ 4	ปริญญาตรี

- 4 หมายถึง ความต้องการให้จัดกิจกรรมพลศึกษาในชุมชน อยู่ในระดับ **มากที่สุด**
 3 หมายถึง ความต้องการให้จัดกิจกรรมพลศึกษาในชุมชน อยู่ในระดับ **มาก**
 2 หมายถึง ความต้องการให้จัดกิจกรรมพลศึกษาในชุมชน อยู่ในระดับ **ปานกลาง**
 1 หมายถึง ความต้องการให้จัดกิจกรรมพลศึกษาในชุมชน อยู่ในระดับ **น้อย**

1. กลุ่มบุคคลที่ต้องการให้จัดกิจกรรมพลศึกษาในชุมชน

☐	ผู้สูงอายุ	☐	เยาวชน
☐	เด็ก	☐	อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2. กิจกรรมพลศึกษาที่ต้องการให้จัดในชุมชน

☐	กีฬา	☐	การออกกำลังกายด้วยยางยืด/ไม้พลอง
☐	การละเล่นพื้นบ้าน	☐	อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3. ลักษณะของกลุ่มนักศึกษาที่ต้องการให้ลงปฏิบัติงานในชุมชน

☐	กลุ่มใหญ่	☐	กลุ่มย่อย
☐	รายบุคคล	☐	อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. สถานที่ในการจัดกิจกรรมพลศึกษาที่ชุมชนต้องการ

☐	ลานวัด	☐	ที่ทำการของชุมชน
☐	ที่บ้าน	☐	อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. เวลาในการจัดกิจกรรมพลศึกษาที่ชุมชนต้องการ

☐	เช้า เวลา.....	☐	บ่าย เวลา.....
☐	เย็น เวลา.....	☐	อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. การจัดกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมพลศึกษาที่ชุมชนต้องการ

☐	กลุ่มใหญ่	☐	กลุ่มย่อย
☐	รายบุคคล	☐	อื่นๆ (โปรดระบุ).....

7. กลุ่มผู้ร่วมประเมินคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาที่ชุมชนเห็นว่าเหมาะสม

☐	ผู้นำชุมชน	☐	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม
☐	ผู้สูงอายุ	☐	อื่นๆ (โปรดระบุ).....

8. ช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการประเมินคุณธรรม จริยธรรมนักศึกษาที่ปฏิบัติงาน

☐	ก่อนการปฏิบัติงาน	☐	ระหว่างการปฏิบัติงาน
☐	หลังการปฏิบัติงาน	☐	อื่นๆ (โปรดระบุ).....

9. กิจกรรมที่ควรจัดเพิ่มเติมนอกเหนือจากการจัดกิจกรรมพลศึกษาที่ชุมชนต้องการ

☐	กิจกรรมอาสา	☐	การจัดการแข่งขัน
☐	การแสดง	☐	อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 3

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมพลศึกษาให้แก่ชุมชน

ท่านต้องการให้สถาบันฯ จัดกิจกรรมพลศึกษาให้แก่ชุมชน ในเรื่องใดบ้าง เพื่อให้ให้นักศึกษามีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ตามความคิดเห็นของท่าน โปรดแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบทดสอบชุดที่ 2

แบบทดสอบทางด้านคุณธรรม จริยธรรม

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบทดสอบวัดคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา โดยให้นักศึกษาทำความเข้าใจกับเหตุการณ์ที่กำหนดแล้วเลือกตอบ
2. ข้อทดสอบของแบบทดสอบนี้แต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 5 คำตอบ ไม่มีคำตอบใดที่ถูกหรือผิด นักศึกษาต้องเลือกคำตอบที่ใกล้เคียงกับเหตุผลของนักศึกษาให้มากที่สุดเพียงคำตอบเดียวเท่านั้น
3. ให้นักศึกษาทำเครื่องหมาย X ในช่อง ก ข ค ง จ ในกระดาษคำตอบสำหรับข้อที่นักศึกษาเลือกตอบ
4. แบบทดสอบนี้มีจำนวน 40 ข้อ นักศึกษาต้อง ทำทุกข้อ
5. เวลาที่ใช้ในการทำแบบทดสอบทั้งสิ้น 50 นาที
6. ห้ามขีดเขียนหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ในแบบทดสอบฉบับนี้

1. ในการเรียนวิชาการเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู 3 นายสง่า แต่งกายผิดระเบียบเข้าเรียนบ่อย ๆ นักศึกษาเป็นเพื่อนซึ่งอยู่ในกลุ่มเดียวกันจะเลือกปฏิบัติกับเพื่อนอย่างไร
 - ก. ไม่เตือน เพราะทุกคนต้องปฏิบัติตามระเบียบอยู่แล้ว
 - ข. เตือนเพื่อน เพราะเป็นเพื่อนร่วมสถาบันฯ เดียวกัน
 - ค. เตือนเพื่อน เพราะมีผลกับภาพรวมของสถาบันฯ
 - ง. ไม่เตือน เพราะต้องมีจิตสำนึกในความเป็นครู
 - จ. เตือนเพื่อน เพราะอยู่กลุ่มเดียวกัน
2. นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา มีความจำเป็นต้องแต่งกายให้สะอาดเรียบร้อยเป็นประจำเหมือนนักศึกษสาขาวิชาอื่น ๆ หรือไม่ เพราะเหตุใด
 - ก. จำเป็น เพราะทุกสถาบันต้องปฏิบัติเหมือนกัน
 - ข. จำเป็น เพราะคุณสมบัติด้านบุคลิกภาพข้อหนึ่งของครู
 - ค. จำเป็น เพราะเป็นหน้าที่ของนักศึกษาที่เรียนวิชาชีพรู
 - ง. ไม่จำเป็น เพราะวิชาเอกพลศึกษาต้องสอนภาคปฏิบัติมากกว่า
 - จ. ไม่จำเป็น เพราะครูมีหน้าที่หลักคือให้ความรู้เป็นอันดับหนึ่ง
3. นายเสก เป็นหัวหน้ากลุ่มบ้านโรงเรียนอนุบาล ซึ่งมีนายสมคิด สมาชิกกลุ่มคนหนึ่งปล่อยผมยาวมาเรียนเป็นประจำ นายเสก ตักเตือนทุกครั้ง นักศึกษาเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด
 - ก. ไม่เห็นด้วย เพราะไม่ใช่กลุ่มเดียวกัน
 - ข. ไม่เห็นด้วย เพราะทำให้คนอื่นเดือดร้อน
 - ค. เห็นด้วย เพราะเพื่อนในกลุ่มจะถูกตักเตือนด้วย
 - ง. เห็นด้วย เพราะเป็นหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่มต้องรับผิดชอบ
 - จ. ไม่เห็นด้วย เพราะทุกคนต้องปฏิบัติตามระเบียบของสถาบันฯ
4. นายณัฐวุฒิ สมาชิกกลุ่มบ้านโรงเรียนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ชอบไว้หนวดเครายาวรุงรัง เลขากลุ่ม ตักเตือน นายณัฐวุฒิยอมปฏิบัติตามแต่โดยดี นักศึกษาคิดอย่างไร
 - ก. เห็นด้วยกับเลขากลุ่ม เพราะเป็นเพื่อนกัน
 - ข. เห็นด้วยที่เลขากลุ่มเลือกปฏิบัติเช่นนั้น เพราะเพื่อนอาจจะลืม
 - ค. เห็นด้วยกับณัฐวุฒิ ที่เขากล้าแสดงออกในการยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
 - ง. เห็นด้วยกับณัฐวุฒิ เพราะถ้าไม่ปฏิบัติตามเพื่อนทุกคนต้องถูกตักเตือนไปด้วย
 - จ. ไม่เห็นด้วยกับทั้งสองฝ่าย เพราะเป็นหน้าที่ของแต่ละคนต้องมีความรับผิดชอบตนเอง

5. ในการตรวจคุณภาพกลุ่มบ้านทุกกลุ่ม โดยหัวหน้ากลุ่มเป็นคนบันทึกคะแนน นายธีระพงษ์ ชอบไว้เล็บยาวเป็นประจำ แต่หัวหน้ากลุ่มนั่งเฉยและประเมินคะแนนให้เท่ากับสมาชิกคนอื่น ๆ ถ้านักศึกษาเป็นหัวหน้ากลุ่มนักศึกษาจะเลือกปฏิบัติเช่นข้อใด
- ปฏิบัติเหมือนหัวหน้ากลุ่ม เพราะสงสารเพื่อน
 - ปฏิบัติเหมือนหัวหน้ากลุ่ม เพราะกลัวถูกตัดคะแนน
 - ไม่ปฏิบัติเหมือนหัวหน้ากลุ่ม เพราะเป็นการส่งเสริมเพื่อนในทางที่ไม่เหมาะสม
 - ไม่ปฏิบัติเหมือนหัวหน้ากลุ่ม เพราะจะต้องประเมินให้เป็นไปตามสภาพจริงเท่านั้น
 - ไม่ปฏิบัติเหมือนหัวหน้ากลุ่ม เพราะเพื่อนจะได้รู้ความจริงเพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุง
6. นายอดิศักดิ์ ไปเดินเที่ยวตลาดไนท์ ในเย็นวันศุกร์ เวลา 19.00 น. โดยสวมชุดนักศึกษาและปล่อยชายเสื้อออกนอกกางเกง สวมต่างหูแฟชั่น นักศึกษาคิดอย่างไร
- ไม่ควรปฏิบัติ เพราะดูไม่สุภาพ
 - ไม่ควรปฏิบัติ เพราะไม่เหมาะสม
 - ปฏิบัติได้ เพราะนอกเวลาเรียนแล้ว
 - ปฏิบัติได้ เพราะสถาบันฯ อื่น ก็ทำได้
 - ปฏิบัติได้ เพราะขึ้นอยู่กับความพอใจ
7. อาจารย์มอบหมายให้กลุ่มบ้านทุกกลุ่มไปศึกษาสังเกตการสอนที่โรงเรียนระดับมัธยมตามที่กำหนด นายพงศกร สวมต่างหู สวมรองเท้าแฟชั่นเข้าโรงเรียน นักศึกษามีความคิดเห็นอย่างไร
- ทำได้ ไม่ใช่เรื่องแปลกอะไร
 - ทำได้ เพราะศึกษาดูงานที่โรงเรียนผู้ใหญ่
 - ทำไม่ได้ เพราะ ต้องยึดระเบียบของสถาบันฯ
 - ทำไม่ได้ เพราะเป็นการวางตัวไม่เหมาะสม
 - ทำไม่ได้ เพราะเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีให้นักเรียน
8. พฤติกรรมของนักศึกษาท่านใด ที่แสดงถึงการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมชั้นเรียน
- นางสาวพรทิชา ช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่มตนเองทุกครั้งเมื่อเพื่อนขอร้อง
 - นางสาวมะลิสา ตรวจงานเพื่อนทุกคนให้คะแนนตามสภาพจริง
 - นายวิสุทธิ์ พุดจากับนักเรียนทุกคนด้วยน้ำเสียงที่ไพเราะน่าฟัง
 - นายพรเทพ ร่วมยินดีกับสมาชิกในกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด
 - นายอภิชาติ แสดงความเป็นมิตรกับเพื่อนทุกคน

9. นายสุริยาฯ ได้รับมอบหมายให้ทดลองสอนวิชาพลศึกษา เรื่อง เกมชิงที่หมาย นักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 2 ข้อใดเป็นการแสดงถึงการมีอารมณ์ขัน ร่าเริง แจ่มใส ร่วมกับนักเรียนได้อย่างเหมาะสมที่สุด
- หัวเราะ แสดงท่าทาง มีส่วนร่วม เมื่อกลุ่มใดเข้าที่หมายเป็นทีมสุดท้าย
 - หัวเราะ แสดงท่าทาง มีส่วนร่วม ขณะนักเรียนหลบหลีกฝ่ายตรงข้าม
 - หัวเราะ แสดงท่าทาง มีส่วนร่วม ขณะสมาชิกในกลุ่มกำลังวิ่ง
 - หัวเราะ แสดงท่าทาง มีส่วนร่วม ขณะทุกกลุ่มแข่งขัน
 - หัวเราะ แสดงท่าทาง มีส่วนร่วม เมื่อนักเรียนหกล้ม
10. อาจารย์มอบหมายให้สมาชิกกลุ่มบ้านทุกกลุ่ม ศึกษาหัวข้อครูพันธุ์ใหม่ในอินเทอร์เน็ต และเตรียมสรุปงานตามใบงาน ในช่วงเวลาเรียน ใครมีความคล่องแคล่วไวที่สุด และการกระทำเกิดประโยชน์กับกลุ่มมากที่สุด
- นายรัฐพล ยกมือแสดงความคิดเห็นเร็วที่สุด
 - นายพรพล เสนอความคิดเห็นในการสรุปผล
 - นายจำเนียร ค้นคว้างานเสร็จเรียบร้อยภายในเวลาที่กำหนด
 - นายประสิทธิ์ ซึ่งเป็นเลขาของกลุ่มเขียนสรุปรายงานได้อย่างรวดเร็ว
 - นายณัฐพงษ์ ประชุมกลุ่มย่อยเพื่อมอบหมายงานก่อนแยกย้ายไปทำงาน
11. อาจารย์ผู้รับผิดชอบงานกิจกรรมของสถาบันฯ มอบหมายให้หัวหน้ากลุ่มบันทึกจำนวนครั้ง การเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาทุกคน นายทวิศักดิ์ หัวหน้ากลุ่มบันทึกสมาชิกกลุ่มทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมครบทั้ง ๆ ที่รู้ว่า นายเดชา ขาดกิจกรรม 3 กิจกรรม ท่านเห็นว่า
- ไม่สมควรอย่างยิ่ง เพราะ ทำให้เพื่อไม่รู้จักรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้น
 - ไม่สมควรอย่างยิ่ง เพราะ หัวหน้ากลุ่มจงใจกระทำผิด
 - สมควร เพราะ เป็นเรื่องธรรมดาเท่านั้นเอง
 - ไม่สมควรอย่างยิ่ง เพราะ เป็นตัวอย่างที่ไม่ดี
 - สมควร เพราะ ต้องช่วยเหลือกัน
12. นางสาวทัศนีย์ เข้าร่วมกิจกรรมที่สถาบันฯ ครบทุกกิจกรรม นักศึกษาคิดว่า มีความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติเช่นนี้ หรือไม่ เพราะเหตุใด
- ไม่เห็นด้วย อาจจะขาดบ้าง ถ้ามีความจำเป็น
 - ไม่เห็นด้วย เป็นไปได้ยากมาก ทุกคนต้องมีความจำเป็นบ้าง
 - เห็นด้วย เป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบสูงสุด สมควรเอาเยี่ยงอย่าง
 - เห็นด้วย เป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ เป็นสิ่งที่ดีงาม ที่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีได้
 - เห็นด้วย เป็นการแสดงออกให้เห็นชัดเจนว่ามีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอ

13. อาจารย์มอบหมายให้นักศึกษาทุกกลุ่ม วิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอน จากหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การเคลื่อนไหวแบบมีอุปกรณ์ ใช้เวลา 3 ชั่วโมง เหลือเวลา 1 ชั่วโมง มีสมาชิกในกลุ่ม 3 คน ยังทำงานไม่เสร็จ นักศึกษาควรทำอย่างไร
- สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ 3 คนเข้าใจมากขึ้น
 - สมาชิกที่ทำผ่านไปแล้วกลับมาอธิบายให้ทั้ง 3 คน ฟังใหม่อีกครั้ง
 - หัวหน้ากลุ่มแสดงความคิดเห็น เพื่อให้เพื่อนเข้าใจมากที่สุด
 - นักศึกษาที่ทำเสร็จแล้ว อธิบายช่วยอธิบายให้ฟัง
 - ปล่อยให้ทั้ง 3 คน ดำเนินการเอง
14. สมาชิกกลุ่มบ้าน มอบหมายให้สมาชิกกลุ่มเชี่ยวชาญเข้ากลุ่มศึกษาวิธีสอน 15 วิธีสอน เพื่อวิเคราะห์ให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่จะสอนในแต่ละชั่วโมง โดยกำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญรับผิดชอบคนละ 3 วิธีสอน ในเวลา 30 นาที แล้วกลับมานำเสนอเพื่อให้สมาชิกกลุ่มบ้านฟัง เมื่อได้รับมอบหมายแล้ว นักศึกษาจะทำอย่างไร
- นำเสนอเท่าที่ทำได้ภายในเวลาที่กำหนด
 - นำเสนอ 3 วิธีสอนด้วยความรับผิดชอบ
 - นำเสนอ 3 วิธีสอนที่มีความเข้าใจ
 - นำเสนอ 3 วิธีสอนอย่างละเอียด
 - นำเสนอ 3 วิธีสอนพอเข้าใจ
15. ใครแสดงออกถึงความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎและข้อตกลงของกลุ่มด้วยความเต็มใจที่สุด
- นายวินัย พึงขะในสิ่งที่จัดไว้ให้
 - นายเดชา เข้าร่วมกิจกรรมของสถาบันฯ
 - นายอนันต์ ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ
 - นายพนา ร่วมกิจกรรมของสถาบันฯ เป็นบางโอกาส
 - นายจักรพงษ์ ไม่แสดงความคิดเห็นในการร่วมประชุม
16. นักศึกษาได้รับผิดชอบให้ทำงานวิจัยในชั้นเรียน กลุ่มละ 1 เรื่อง ข้อใดแสดงถึงการเอาใจใส่ค้นคว้างานเอกสารเพื่อให้งานสมบูรณ์ที่สุด
- ศึกษาจากงานวิจัยทุกเล่ม
 - ศึกษาค้นคว้าในหนังสือเท่าที่ได้รับมอบหมาย
 - ศึกษาค้นคว้าในเอกสาร ตำรา ด้วยเทคโนโลยีใหม่ ๆ
 - ศึกษาค้นคว้าในเอกสาร และตำราเท่าที่ได้รับมอบหมาย
 - ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา ทั้งที่ได้รับมอบหมายและไม่ได้รับมอบหมาย

17. นายอเนกได้รับมอบหมายให้ส่งงานที่ได้รับมอบหมาย ทาง E-mail แต่นายอเนกไม่มีความรู้เรื่องอินเทอร์เน็ต และคอมพิวเตอร์เลย ถ้านักศึกษาเป็นนายอเนก นักศึกษาจะทำอย่างไร
- พยายามศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองและฝึกทำให้ได้
 - พยายามให้เพื่อนสอน และส่งด้วยตนเองให้ได้
 - พยายามให้เพื่อนสอนและให้เพื่อนส่งให้
 - ขอมติค F เพราะทำไม่ได้
 - ขอร้องให้เพื่อนส่งให้
18. ในฐานะที่นักศึกษาจะเป็นครูพลศึกษาในอนาคต นักศึกษาเห็นว่า กรณีที่นายวิรัตน์ ใช้เวลาว่างหลังเลิกเรียนเข้าห้องออกกำลังกาย เดินแอโรบิก เข้าอบรมภาษาอังกฤษ อบรมคอมพิวเตอร์ ในสถาบันฯ และหน่วยงานที่มีโอกาส นักศึกษามีความคิดเห็นอย่างไร
- เป็นสิ่งที่ดี มีความกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
 - เป็นสิ่งที่ดี เป็นการศึกษาเทคโนโลยีใหม่ๆ อยู่เสมอ
 - เป็นสิ่งที่ดี เป็นการพัฒนาตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ
 - เป็นสิ่งที่ดี เป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อเป็นครูที่ดี
 - เป็นสิ่งที่ดี สำหรับครูที่ดีในอนาคต
19. นางสาวสิริขวัญ พุดจาไพเราะ แต่งกายสะอาดเรียบร้อย ตรงต่อเวลา วางตัวดี เป็นแบบอย่างที่ดีในการเรียนทุกชั่วโมง ถ้าเป็นนักศึกษาคิดว่าทำได้หรือไม่ เพราะเหตุใด
- ทำได้ เพราะเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบอาชีพครู
 - ทำไม่ได้ เพราะต้องมีความจำเป็นและเป็นเหตุให้ต้องลาบ้าง
 - ทำไม่ได้ เพราะไม่ใช่ผู้หญิง ซึ่งมีความละเอียดอ่อนกว่า
 - ทำได้ เพราะเป็นการเตรียมความพร้อมของครูที่ดี
 - ทำได้ เพราะเป็นสิ่งที่ดี
20. นักศึกษาคิดว่า ความขยันหมั่นเพียร การรู้จักคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความจำเป็นต้องสอดแทรกเนื้อหาในวิชาเรียนทุกวิชา เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะเป็นครูพลศึกษาที่ดีในอนาคตหรือไม่ เพราะเหตุใด
- จำเป็น เพราะต้องฝึกให้สามารถทำได้จนเป็นแบบอย่างที่ดี
 - จำเป็น เพราะคนที่เป็นครูต้องปฏิบัติได้ และสอนได้
 - ไม่จำเป็น เพราะแผนการสอนมีอยู่แล้ว
 - ไม่จำเป็น เพราะฝึกมาตลอดอยู่แล้ว
 - จำเป็น เพราะเป็นทักษะที่ต้องฝึก

21. ในการเรียนวิชาเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 3 กำหนดเวลาเข้าเรียน เวลา 10.10 น. หลังเวลา 10.15 น. ถือเป็นสาย นายชาญวิทย์ เข้าเรียน เวลา 10.15 น. ทุกวัน นักศึกษามีความคิดเห็นอย่างไร
- ไม่ดี เพราะค่อนข้างขาดความรับผิดชอบ
 - ไม่ดี เพราะค่อนข้างสายเป็นประจำ
 - ค่อนข้างดี ยังรักษาเวลา
 - ก็ดี สายแต่สนใจเรียน
 - เฉยๆ ไม่มีผลกับคนอื่น
22. อาจารย์กำหนดให้ส่งงานเดี่ยวในวันพุธที่ 14 สิงหาคม 2552 ก่อนเวลา 14.00 น. นายทองสมาชิกกลุ่มบ้านโรงเรียนบรบือ ส่งงานเวลา 14.20 น. นักศึกษาคิดว่าทำได้หรือไม่ เพราะเหตุใด
- ทำได้ เพราะ ไม่มีผลกับกลุ่ม
 - ทำได้ เพราะ เป็นสิทธิส่วนบุคคล
 - ทำไม่ได้ เพราะ เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีของกลุ่ม
 - ทำไม่ได้ เพราะ กำหนดเวลาส่งแล้ว ถึงจะไม่มีผลกับกลุ่มเลยก็ตาม
 - ทำไม่ได้ เพราะ สมาชิกจะแสดงความไม่พอใจซึ่งอาจจะมีผลกับกลุ่ม
23. อาจารย์นัดหมายเวลาไปศึกษาดูงานที่โรงเรียนบ้านท่าขอนยาง โดยรถบัสออกจากสถาบันฯ เวลา 08.00 น. นายณัฐวุฒิ มาถึงสถาบันฯ เวลา 08.15 น. ซึ่งทำให้สมาชิกกลุ่มอื่นๆ ต้องรอและเสียเวลา นักศึกษาคิดว่านายณัฐวุฒิ ควรทำอย่างไร
- ควรปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรม
 - ควรถูกตักเตือนจากอาจารย์
 - ปฏิบัติได้แต่ยอมถูกตำหนิ
 - ไม่ขอแสดงความคิดเห็น
 - ควรพิจารณาตนเอง
24. นายชัยชนะ เป็นนักศึกษาที่แสดงความเคารพครู อาจารย์ สม่่าเสมอ และแสดงออกด้วยความเต็มใจ จนได้รับคำชมจากอาจารย์หลายท่านๆ เป็นประจำ ในฐานะท่านเป็นหัวหน้ากลุ่มของนายชัยชนะ ท่านสมควรยกย่องชมเชยให้สมาชิกในกลุ่มได้ร่วมยินดีอย่างไร
- สมาชิกกลุ่มทุกคนร่วมแสดงความชื่นชมยินดี
 - สมาชิกกลุ่มทุกคนร่วมแสดงความยินดีโดยการปรบมือ
 - สมาชิกกลุ่มทุกคนร่วมแสดงความยินดีและเอาเป็นเยี่ยงอย่าง
 - สมาชิกกลุ่มทุกคนร่วมแสดงความยินดีและขอให้ทำตลอดไป
 - สมาชิกกลุ่มทุกคนร่วมแสดงความยินดีที่ทำให้กลุ่มมีคะแนนเพิ่มขึ้น

25. ทุกครั้งที่เดินผ่านรันพี นายเชิดชัย นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จะไม่แสดงความเคารพเลย เนื่องจากคิดว่าตนเองมีอายุเท่ากับรันพีหลายคน ในฐานะที่นักศึกษาเคยเป็นรุ่นน้องมาก่อน จะพูดคุยเพื่อให้ นายเชิดชัยมองคล้อยตาม และยอมปฏิบัติตามอย่างไร
- ไม่ควรแนะนำ เพราะ เป็นการกระทำที่ต้องเกิดจากความเต็มใจ
 - แนะนำ เพราะ เป็นสิ่งที่รันพี ปฏิบัติมาตลอด เดี่ยวรันพีจะไม่ชอบ
 - อธิบายให้เข้าใจธรรมเนียมปฏิบัติของสถาบันฯ ทุกคนต้องปฏิบัติ
 - แนะนำน้องให้ปฏิบัติ ไม่เช่นนั้นทุกคนจะมองมองเป็นตัวประหลาด
 - อธิบายให้เข้าใจธรรมเนียมปฏิบัติของสถาบันฯ ทุกคนปฏิบัติอยู่แล้ว
26. การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของสถาบันฯ ทุกข้อ เป็นสิ่งที่นักศึกษาต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้จริงอย่างไม่ว่าจะเงินในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษาเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด
- เห็นด้วย เป็นสิ่งที่ดีงาม ทุกคนที่ได้เห็นจะแสดงความพอใจ
 - เห็นด้วย ถ้าปฏิบัติเป็นประจำจะเป็นคุณลักษณะประจำตัว
 - ไม่เห็นด้วย ปฏิบัติเมื่อฝึกประสบการณ์จริงก็ได้
 - ไม่เห็นด้วย ปฏิบัติได้ตลอดเวลา เมื่อไหร่ก็ได้
 - เห็นด้วย เพราะจะได้ฝึกเป็นนิสัย
27. ขณะที่อาจารย์กำลังสอนเรื่อง การวิเคราะห์หลักสูตรพลศึกษา เพื่อมอบหมายงานให้ทำแผนการจัดการเรียนรู้ในชั่วโมงต่อไป นายจขร และนายชาติชาย หยอกล้อกันเสียงดังอยู่หลังห้อง จนทำให้เพื่อน ๆ เสียสมาธิ ในฐานะเพื่อนร่วมห้อง นักศึกษาจะทำอย่างไร
- ขอร้องให้เพื่อนฟังอาจารย์ และให้เกียรติอาจารย์ด้วย
 - บอกให้เพื่อนเงียบ อย่าส่งเสียงดังรบกวนคนอื่น
 - แสดงความไม่พอใจทั้งสองคน และไม่พูดด้วย
 - ขอร้องเพื่อนให้พูดเบาๆ ให้เกียรติอาจารย์ด้วย
 - เฉย ๆ ไม่ต้องทำอะไร
28. ถ้านักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูร่วมกับเพื่อนอีกสองคน ช่วงพักกลางวัน และหลังเลิกเรียน เพื่อนทั้งสองคนร่วมเล่นพนันบอลกับนักเรียนในโรงเรียนบ่อย ๆ นักศึกษาจะทำอย่างไร
- บอกเพื่อนให้เลิก
 - บอกนักเรียนให้เลิกเพราะเป็นสิ่งที่ไม่ดี
 - บอกเพื่อนให้เลิก เพราะเป็นแบบอย่างที่ไม่ดี
 - บอกเพื่อนให้เลิก เพราะทำผิดระเบียบสถาบันฯ และเป็นตัวอย่างที่ไม่ดี
 - บอกเพื่อนให้เลิก เพราะทำผิดระเบียบสถาบันฯ และระเบียบการฝึกประสบการณ์

29. นายวิรัตน์ กับนายวิชล เป็นเพื่อนรักกันมาก อาจารย์ให้ลงฝึกสอนโรงเรียนเดียวกัน นายวิชล ดิบนุห์ ยังไม่สามารถเลิกได้ เหลือเวลาในการออกฝึกสอน 3 เดือน ถ้านักศึกษาเป็นนายวิรัตน์ นักศึกษาจะช่วยเพื่อนอย่างไร
- รอไปบอกให้เพื่อนเลิกที่โรงเรียนฝึกสอน
 - บอกให้เพื่อนค่อย ๆ เลิก ก่อนออกฝึกสอน
 - พูดโน้มน้าวให้เพื่อนยอมเลิกนุห์ และให้กำลังใจเพื่อน
 - พูดโน้มน้าวให้เพื่อนยอมเลิก เพื่อเตรียมตัวเป็นครูฝึกสอน
 - ถามเพื่อนว่าอยากเลิกนุห์ไหม ให้กำลังใจถ้าเพื่อนจะเลิก
30. นายธนกศักดิ์ ฝึกสอนที่โรงเรียนสตรีประจำจังหวัด มีพฤติกรรมชอบพูดคุ้ยหยอกล้อกับนักเรียนหญิง ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในช่วงเวลาพักกลางวันบ่อย ๆ ในฐานะเพื่อนจะเตือน นายธนกศักดิ์ อย่างไร
- ให้ระวังตัว เพราะครูอาจารย์ในโรงเรียนจะมองว่าไม่ดี
 - ให้คำแนะนำเพื่อน เพื่อให้วางตัวให้ดี และเหมาะสมกว่านี้
 - ให้เหตุผลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออก และให้วางตัวใหม่
 - เสนอแนะการวางตัวใหม่ พร้อมเป็นกำลังใจให้เพื่อนเข้มแข็ง
 - ให้หลีกเลี่ยงพฤติกรรม เพราะเสี่ยงต่อการประทุพผิตระเบียบ
31. นายเดชชอบพูดจาต่อเสียด ถูกเพื่อน ๆ เมื่อสอบสอนไม่ผ่าน เป็นประจำ ในวันที่นายเดช สอบสอน ผลการสอบไม่ผ่านเช่นเดียวกัน นักศึกษาเคยถูกนายเดช พูดจาต่อเสียดถูกคนหนึ่ง จะแสดงความรู้สึกต่อนายเดชอย่างไร
- เฉย ๆ ไม่แสดงความรู้สึกใด
 - แสดงกิริยาท่าทางสะใจเพื่อให้รู้ว่าอย่าดูถูกคนอื่น
 - ปลอบใจเพื่อนและบอกว่าเราก็ไม่ผ่านเหมือนกัน
 - ปลอบใจเพื่อนและบอกว่าโอกาสหน้าแก้ตัวใหม่
 - ปลอบใจเพื่อนและบอกว่าแก้ตัวใหม่และอย่าพูดจาถูกเพื่อนอีก
32. ในการแข่งขันกีฬาเชื่อมความสัมพันธ์กันในคณะศึกษาศาสตร์ ขณะแข่งขันบาสเกตบอลทีมฝ่ายตรงข้ามวิ่งชนเพื่อนในทีมเราอย่างจงใจ ทั้งสองคนชกต่อยกัน กรรมการเข้าไปใกล้เกลี้ย และเล่นต่อไป เมื่อจบเกมการแข่งขัน นักศึกษาจะทำอย่างไร
- บอกเพื่อนนิ่งเฉยไม่ต้องโต้ตอบ เพราะเกมจบแล้ว
 - วิ่งเข้าไปต่อว่าฝ่ายตรงข้ามทันทีที่จบเกมการแข่งขัน
 - ปลอบใจเพื่อน บอกเพื่อนให้ยอมรับว่าเกมการแข่งขันจบแล้ว
 - บอกเพื่อนให้ยอมรับคำตัดสินของกรรมการเรื่องชกต่อยถือว่าอยู่ในเกม
 - ปลอบใจเพื่อนให้ใจเย็น ไม่ต้องโต้ตอบอะไร จบการแข่งขัน ทุกอย่างต้องจบ

33. อาจารย์สั่งให้ทุกคนส่งการวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ ไว้ที่โต๊ะทำงาน ขณะนักศึกษาไปส่งงาน เห็นนายวิชัย เอาสมุดของนายไกรศักดิ์กลับไปลอกงาน โดยไม่ขออนุญาตเจ้าของสมุด นักศึกษา เห็นเหตุการณ์และเป็นสมาชิกกลุ่มเดียวกัน นักศึกษาจะอย่างไร
- บอกให้นำไปส่งคืน และบอกงานเพื่อนแทน
 - บอกให้ส่งคืนและอาสาสอนงานเพื่อนเอง
 - บอกให้ไปขออนุญาตนายไกรศักดิ์ ก่อน
 - บอกให้รับลอกและส่งคืนภายในวันนั้น
 - ทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น
34. ในการไปสังเกตการสอนที่โรงเรียน ได้มีโอกาสพบเพื่อนเก่าที่เคยเรียนโรงเรียนมัธยมด้วยกัน ปัจจุบันศึกษาอยู่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง และมาสังเกตการสอนที่โรงเรียนเดียวกัน นายยุทธจักร ได้เข้าไปทักทายและพูดคุยเกี่ยวกับสถาบันฯ ในด้านที่ไม่ดีต่าง ๆ ในฐานะเพื่อนที่อยู่ในเหตุการณ์ จะอย่างไร
- เข้าไปมีส่วนร่วมในการสนทนา พยายามแสดงท่าทางให้รู้ว่าไม่สมควรพูด
 - เข้าไปมีส่วนร่วมในการสนทนา แสดงความขัดแย้งให้หยุดพูด
 - เข้าไปมีส่วนร่วมในการสนทนา พยายามพูดคุยเรื่องอื่น ๆ
 - เข้าไปมีส่วนร่วมในการสนทนา แต่ไม่แสดงความคิดเห็น
 - เข้าไปมีส่วนร่วมในการสนทนาพยายามพูดแทรกเรื่องดี ๆ
35. ในการนัดหมายสอบสอน นายพงศกร มาเลยเวลานัด 20 นาที ทำให้เพื่อนในกลุ่มเสียโอกาส สอบสอน 1 คน นักศึกษาจะแสดงความรู้สึกในการกระทำของนายพงศกร อย่างไร
- บอกเพื่อนว่าทุกคนเสียเวลาไม่อยากให้ทำอีก
 - แสดงกิริยาไม่พอใจอย่างมาก แต่ไม่พูดอะไร
 - แสดงท่าทางรังเกียจ และไม่พอใจอย่างมาก เพื่อให้เพื่อนสำนึกผิด
 - พูดกับเพื่อนตรง ๆ ว่าทำให้เสียเวลา ถ้ามหาเหตุที่มาสาย ไม่อยากให้ทำอีก
 - แสดงท่าทางรังเกียจ และไม่พอใจอย่างมาก เพื่อให้เพื่อนรู้ตัว และไม่ทำอีก
36. เพื่อนยืมสมุดงานของนักศึกษากลับไปลอกงานที่บ้าน ในช่วงโมงเรียนเพื่อนลืมสมุด อาจารย์ให้ทำงานส่งในช่วงโมง เพื่อนจึงตัดสินใจไปบอกความจริงกับอาจารย์ และขออนุญาตให้นักศึกษา ส่งงานในวันรุ่งขึ้น นักศึกษาจะอย่างไร
- แสดงความไม่พอใจ แต่ไม่พูด
 - แสดงความไม่พอใจ และบอกไม่ให้ยืมอีก
 - ให้อภัยเพื่อน บอกว่าถ้าทำอย่างนี้ไม่อยากให้ยืมอีก
 - ให้อภัยเพื่อน เพราะแสดงความรับผิดชอบแล้วและให้รับนำมาคืน
 - ให้อภัยเพื่อน แต่ไม่แสดงกิริยาใด ๆ ได้ตอบ เพราะยังไม่พอใจอยู่

37. นายวิรุฬ และนายวิโรจน์ เป็นสมาชิกกลุ่มเดียวกัน มีเรื่องทะเลาะกันเป็นประจำ ซึ่งทั้งสองคนทำให้สมาชิกในกลุ่มเสียโอกาสในการทำงานหลายครั้ง ท่านในฐานะเพื่อนสนิทกับทั้งสองคน จะทำอย่างไร
- เป็นผู้ประสานปรับความเข้าใจ เพื่อให้ทั้งสองคนมีความเข้าใจกัน
 - เป็นผู้ประสานให้ทั้งสองคนได้พูดคุยกันและกลับมาคืนดีกัน
 - เป็นสื่อกลางให้กับทั้งสองคน เพื่อหาโอกาสให้ได้พูดคุยกัน
 - เป็นสื่อกลางเพื่อให้ทั้งสองคนคืนดีกันเร็วขึ้น
 - เป็นผู้ประสานให้ดีขึ้น
38. อาจารย์มอบหมาย ให้กลุ่มจัดทำสื่อการสอนวิชาสุขศึกษา เรื่องสารเสพติด นักศึกษามีวิธีการอย่างไรเพื่อให้การทำงานกลุ่มสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ภายในเวลาที่กำหนด
- ร่วมกับกลุ่มทำงานที่ได้รับมอบหมาย
 - เสนอวิธีการดี ๆ วิธีการรวดเร็ว ในการทำงาน
 - ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างรวดเร็ว ภายในเวลาที่กำหนด
 - บอกวิธีการทำงานให้เพื่อนฟังโดยละเอียด และช่วยกันทำงาน
 - ร่วมแสดงความคิดเห็นก่อนทำงานที่ได้รับมอบหมายเต็มความสามารถ
39. หัวหน้ากลุ่มจัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็นในการสรุปผลการศึกษาสังเกตการสอนของกลุ่ม และนำเสนอเป็นรูปเล่มรายงานพร้อมกับนำเสนอหน้าชั้นเรียน นักศึกษาคิดว่าวิธีการใด จะทำให้กลุ่มประสบผลสำเร็จมากที่สุด
- เมื่อเสนอและแสดงความคิดเห็นของเสียงส่วนใหญ่แล้วต้องยอมรับและปฏิบัติตาม
 - เมื่อเสนอและแสดงความคิดเห็นของเสียงส่วนใหญ่ จะยอมรับเฉพาะข้อดีเท่านั้น
 - เมื่อเสนอและแสดงความคิดเห็นของเสียงส่วนใหญ่ยอมรับทุกเรื่องโดยไม่ได้แย้ง
 - เมื่อเสนอและแสดงความคิดเห็นของเสียงส่วนใหญ่ จะไม่ยอมรับถ้าไม่ชอบ
 - เมื่อเสนอและแสดงความคิดเห็นของเสียงส่วนใหญ่ต้องรับฟัง
40. กลุ่มได้รับมอบหมายให้สรุปประเด็นในการแนวทางเลือกโรงเรียนฝึกสอนให้เหมาะสมกับตนเองให้มากที่สุด ท่านคิดว่าวิธีการใดจะได้ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด
- แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ทุกครั้งเมื่อมีการประชุม
 - แสดงความคิดเห็นเท่าที่อยากจะเสนอแนวคิดของตนเอง
 - แสดงความคิดเห็นกับกลุ่มทุกครั้งด้วยความตั้งใจ
 - แสดงความคิดเห็นเป็นบางเรื่องที่มีความรู้จริง
 - แสดงความคิดเห็นกับกลุ่มทุกครั้ง

เฉลย

แบบทดสอบพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ

	5	4	3	2	1
1	ค	ข	จ	ก	ง
2	ข	ค	ก	ง	จ
3	จ	ค	ง	ข	ก
4	ค	ง	ข	ก	จ
5	จ	ง	ค	ข	ก
6	ข	จ	ค	ง	ก
7	ง	จ	ค	ข	ก
8	จ	ค	ก	ง	ข
9	ง	ค	ข	ก	จ
10	จ	ง	ค	ข	ก
11	ก	ง	ข	ค	จ
12	ค	จ	ง	ก	ข
13	ก	ข	ง	ค	จ
14	ง	ข	ก	ค	จ
15	ค	ข	ก	จ	ง
16	จ	ค	ก	ง	ข
17	ก	ข	ค	จ	ง
18	ค	ก	ข	ง	จ
19	ก	ง	จ	ข	ค
20	ก	ข	จ	ง	ค
21	ก	ข	ค	ง	จ
22	ง	ค	จ	ก	ข
23	จ	ก	ข	ค	ง
24	ค	ง	ข	ก	จ
25	จ	ค	ง	ข	ก
26	ข	ก	จ	ง	ค
27	ก	ง	ข	ค	จ

28	ง	จ	ค	ข	ก
29	ค	ง	จ	ข	ก
30	ค	ข	ง	ก	จ
31	จ	ง	ค	ข	ก
32	ค	ข	ง	ก	จ
33	ข	ก	ค	ง	จ
34	จ	ก	ข	ค	ง
35	ง	ก	ข	จ	ค
36	ง	ค	จ	ก	ข
37	ก	ค	ข	ง	จ
38	จ	ค	ง	ข	ก
39	ก	จ	ข	ง	ค
40	ก	ค	จ	ง	ข

แบบประเมินชุดที่ 3

แบบประเมินระดับการแสดงผลพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา

เรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันการพลศึกษา

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่านในปัจจุบัน

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. สถานภาพ

☐ กำนัน

☐ ผู้ใหญ่บ้าน

☐ คณะกรรมการชุมชน

☐ สมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรม

3. อายุ

☐ 20 - 30 ปี

☐ 31 - 40 ปี

☐ 41 - 50 ปี

☐ 51 ปี ขึ้นไป

4. ระดับการศึกษา

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี

☐ ปริญญาตรี

☐ ปริญญาโท

☐ ปริญญาเอก

ตอนที่ 2

แบบประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา

ข้อ	พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	หมวดที่ 1 อุดมคติของครู (Teacher 's Will)					
1	ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์.....					
2	รักและศรัทธาในวิชาชีพครู.....					
3	ยินดีที่จะทำงานโดยไม่เห็นแก่ความยากลำบาก.....					
4	เป็นสมาชิกและร่วมทำงานในสมาคมที่เกี่ยวกับการศึกษา.....					
5	ตั้งใจทำงานอย่างหนักเพื่อความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ.....					
6	ดำรงตนให้เหมาะสมกับสภาพของอาชีพครู ไม่หุ่รห่าฟุ่มเฟือย					
7	ธำรงไว้ซึ่งชื่อเสียงและเกียรติคุณแห่งอาชีพครู.....					
8	ปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่เสมอ.....					
9	ใฝ่หาความรู้ใส่ตนเองอยู่เสมอ.....					
10	ตั้งใจทำงานเพื่อพัฒนาสังคมและประเทศชาติ.....					
11	เชื่อมั่นว่าครูคือปุชนิยบุคคล.....					
12	อุทิศตนให้แก่การศึกษาด้วยความเต็มใจโดยไม่คำนึงถึง ผลตอบแทน.....					
	หมวดที่ 2 วิญญาณครู (Teacher 's Spirit)					
1	อดทน อดกลั้นต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม.....					
2	เป็นมิตรกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคน.....					
3	ให้กำลังใจในการฝึกทักษะกิจกรรมที่น่าเสนอ.....					
4	ให้เกียรติผู้เข้าร่วมกิจกรรมโดยไม่เลือกชาติ ศาสนา ฐานะ ครอบครัว เพศและวัย.....					
5	กระตือรือร้นในการทำงานในหน้าที่.....					
6	รับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมและนำมาพิจารณา ไตร่ตรอง.....					
7	แสดงความชื่นชมยินดีต่อความก้าวหน้าของผู้เข้าร่วมกิจกรรม..					
8	ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากและความเหนื่อยยากในงาน.....					
9	เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ประเมินผลการทำงาน.....					

ข้อ	พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	หมวดที่ 2 วิญญาณครู (Teacher 's Spirit)					
10	หมั่นสำรวจตนเองและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ.....					
11	ภูมิใจและรับผิดชอบต่ออาชีพของตน.....					
12	ขยันหมั่นเพียรในการสอนและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ.					
13	ยึดมั่นในกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย.....					
14	เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน.....					
15	รู้จริงและตั้งใจสอนจนเป็นแบบอย่างที่ดีได้.....					
	หมวดที่ 3 คุณธรรม (Teacher 's Qualification)					
1	มีความรู้เพียงพอและถูกต้องในระดับที่สอน.....					
2	รับฟังและเคารพเหตุผลของผู้อื่น.....					
3	ยืดหยุ่นต่อปัญหาต่าง ๆ และหาทางแก้ไขด้วยสันติวิธี.....					
4	มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์.....					
5	มีอารมณ์มั่นคงและสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ตลอดเวลา.....					
6	ไม่คิดแสวงหาประโยชน์ทางวัตถุเกินความจำเป็น.....					
7	ซื่อสัตย์สุจริตและจริงใจ.....					
8	ภูมิใจในความสำเร็จของตนเอง.....					
9	ให้เกียรติแก่เพื่อนร่วมอาชีพ.....					
10	ไม่ดูหมิ่นศาสนาอื่น.....					
11	มีความกรุณาและสนใจผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นรายบุคคล.....					
12	รักษาความลับของผู้เข้าร่วมกิจกรรม.....					
13	เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือผู้เข้าร่วมกิจกรรมตามสมควร.....					
14	เสียสละเพื่อประโยชน์ของสังคม.....					
15	ให้ความไว้วางใจแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม.....					

ข้อ	พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	หมวดที่ 4 จริยธรรมของครู (Teacher's Function)					
1	ประพฤติตนดีสม่ำเสมอ.....					
2	ดำรงชีวิตและปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีของชุมชน.....					
3	ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมในด้านศีลธรรม วัฒนธรรม กิจนิสัย สุชนิสัย และอุปนิสัย.....					
4	เป็นคนตรงต่อเวลา.....					
5	ทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี.....					
6	รับผิดชอบต่ออาชีพที่ได้รับมอบหมาย.....					
7	มีอารมณ์ขันแต่ไม่ตลกเหลวไหล.....					
8	แต่งกายเรียบร้อยอยู่เสมอ.....					
9	มีระเบียบวินัย.....					
10	มีกิริยาจาสุภาพ อ่อนโยน ยิ้มง่าย.....					
11	แสดงกิริยาจาสุภาพ ใช้ภาษาสุภาพและถูกต้อง.....					
12	วางตนได้เหมาะสมเข้ากับคนทุกชั้น.....					
13	สร้างชื่อเสียงและเกียรติคุณให้แก่ตนเอง เพื่อร่วมงานและ สถาบัน.....					
14	หลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดความแตกร้างในหมู่คณะ เช่น ความ ริษยาและพยาบาท.....					
15	ประกอบด้วยคุณธรรม ซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน อย่างมีความสุข.....					

ตอนที่ 3

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา

ท่านต้องการให้สถาบันฯ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ในด้านใดบ้างเพื่อให้ นักศึกษามีความเป็นครู
ที่มีประสิทธิภาพตามความต้องการของท่าน โปรดแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่

.....

.....

.....

แบบประเมินชุดที่ 4

แบบประเมินโครงการการจัดกิจกรรมพลศึกษา

โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันการพลศึกษา

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่านในปัจจุบัน

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. สถานภาพ

☐ กำนัน

☐ ผู้ใหญ่บ้าน

☐ คณะกรรมการชุมชน

☐ สมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรม

3. อายุ

☐ 20 - 30 ปี

☐ 31 - 40 ปี

☐ 41 - 50 ปี

☐ 51 - 60 ปี

4. ระดับการศึกษา

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี

☐ ปริญญาตรี

☐ ปริญญาโท

☐ ปริญญาเอก

ตอนที่ 2

ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน โดยกำหนดความหมายของคะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง รายการประเมินมีความเหมาะสมหรือเห็นด้วยในระดับ **มากที่สุด**
 4 หมายถึง รายการประเมินมีความเหมาะสมหรือเห็นด้วยในระดับ **มาก**
 3 หมายถึง รายการประเมินมีความเหมาะสมหรือเห็นด้วยในระดับ **ปานกลาง**
 2 หมายถึง รายการประเมินมีความเหมาะสมหรือเห็นด้วยในระดับ **น้อย**
 1 หมายถึง รายการประเมินมีความเหมาะสมหรือเห็นด้วยในระดับ **น้อยที่สุด**

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ความจำเป็นของโครงการต่อการใช้กิจกรรมพลศึกษาเป็นสื่อ ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม					
2	โครงการนี้มีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักศึกษาที่ประกอบอาชีพครู					
3	วัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาตามวิถีชีวิตของชุมชน					
4	การจัดกิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ					
5	การจัดกิจกรรมสอดคล้องกับต้องการของชุมชน					
6	การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นไปตามลำดับขั้นตอน					
7	การมีส่วนร่วมของวิถีชุมชน มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา					
8	นักศึกษาปฏิบัติหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดีในวิชาชีพ					
9	การจัดนักศึกษาปฏิบัติหน้าที่ในชุมชน					
10	การดำเนินงานตลอดโครงการ					

ตอนที่ 3

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา

ท่านต้องการให้สถาบันฯ จัดโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ในลักษณะใด ตามความคิดเห็นของท่านซึ่งจะช่วยพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา โปรดแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่

[illegible]

คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ค่าจำแนกความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

ข้อที่	U	L	B	P
1	13	6	0.47	.63
2	12	5	0.47	.57
3	11	5	0.40	.53
4	11	4	0.47	.50
5	12	6	0.40	.60
6	10	4	0.40	.47
7	11	5	0.40	.53
8	10	4	0.40	.47
9	11	4	0.47	.50
10	12	4	0.53	.53
11	13	6	0.47	.63
12	13	2	0.73	.50
13	12	3	0.60	.50
14	12	5	0.47	.57
15	11	5	0.40	.53
16	10	3	0.47	.43
17	11	4	0.47	.50
18	10	3	0.47	.43
19	12	5	0.47	.57
20	12	4	0.53	.53
21	12	4	0.53	.53
22	9	3	0.40	.40
23	11	4	0.47	.50
24	13	2	0.73	.50
25	11	3	0.53	.47

ข้อที่	U	L	B	P
26	13	3	0.67	.53
27	12	6	0.40	.60
28	13	3	0.67	.53
29	11	5	0.40	.53
30	12	2	0.67	.47
31	13	6	0.47	.63
32	13	2	0.73	.50
33	12	3	0.60	.50
34	12	5	0.47	.57
35	11	5	0.40	.53
36	10	3	0.47	.43
37	11	4	0.47	.50
38	10	3	0.47	.43
39	12	5	0.47	.57
40	12	4	0.53	.53

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.904

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. นายปรีชา เพื่อกขวัณดี	รองอธิการบดี สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม
2. นางอินอ้อย เกลิมชิต	รองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา
วิทยาเขตมหาสารคาม
4. นายสุเทพ เมฆไธสง	ครูเชี่ยวชาญ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม
3. นายบุญ ชมภู	อาจารย์ 3 ระดับ 9 อาจารย์พิเศษ สถาบันการพลศึกษา
วิทยาเขตมหาสารคาม
4. นางอรนุช ศรีสะอาด	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
5. นางสาวรำไพ ศูนย์จันทร์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชัยภูมิ
6. นายอักรเดช อักรวิสุทธิเจริญ	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลมหาสารคาม

รายชื่อผู้นำชุมชนผู้ร่วมวิจัย

1. นายอุดมศักดิ์ แสงสว่าง	ประธานชุมชนศรีมหาสารคาม
2. นายสุข ธรรมพิชัย	ประธานชุมชนเครือวัลย์ 2
3. นายจำรัส ธนุสา	ประธานชุมชนเครือวัลย์ 1
4. นางสาวสุวเพ็ญ วิริยะ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านโนนสำราญ
5. นายวินัย รักษาพล	ผู้ใหญ่บ้านบ้านโนนเคื่อ
6. คณะกรรมการชุมชนศรีมหาสารคาม	
7. คณะกรรมการชุมชนเครือวัลย์ 1	
8. คณะกรรมการชุมชนเครือวัลย์ 2	
9. คณะกรรมการชุมชนบ้านโนนสำราญ	
10. คณะกรรมการชุมชนบ้านโนนเคื่อ	

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – สกุล	นางรัตนาพร กองพลพรหม
วัน เดือน ปีเกิด	16 พฤษภาคม พ.ศ. 2506
ภูมิลำเนา	25 ซอยศรีมหาสารคาม 18 / 1 ถนนศรีมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ. 2521	สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษา โรงเรียนโรชาวิทย์วิทยา จังหวัดหนองคาย
ปี พ.ศ. 2524	สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนคณาสวัสดิศึกษาจังหวัดมหาสารคาม
ปี พ.ศ. 2526	สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิชาเอกพลศึกษา วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดมหาสารคาม
ปี พ.ศ. 2528	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม
ปี พ.ศ. 2547	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท วิชาเอกพลศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประวัติการทำงาน

ปี พ.ศ. 2529	รับราชการครูตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนบ้านเหล่า อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
ปี พ.ศ. 2531	รับราชการครูตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียนบ้านหัวข่าง จังหวัดชัยภูมิ
ปี พ.ศ. 2536	รับราชการครูตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 6 วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดชัยภูมิ
ปี พ.ศ. 2547	รับราชการครูตำแหน่งอาจารย์ 3 ระดับ 8 วิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดชัยภูมิ
ปี พ.ศ. 2549	รับราชการครูตำแหน่งอาจารย์ 3 ระดับ 8 สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม

ผลงานทางวิชาการ

1. แผนการสอนและเอกสารประกอบการเรียนวิชาวิธีสอน
2. งานวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาในทัศนะของผู้บริหาร ครูพลศึกษา
นักเรียน และผู้ปกครอง ในเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 และ เขต 2”
3. งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนากลวิธีการสอนสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันการ
พลศึกษา :วิเคราะห์การคิดเชิงระบบ”